

ELŐTERJESZTÉS

Szigetvár Város Önkormányzat Képviselő-testülete
Kulturális, Ifjúsági, Civil, Sport, Oktatási és Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága
2025. szeptember 24-i rendes ülésére

Tárgy: Előterjesztés a Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái Intézmény Pedagógiai Programjának módosításáról

Melléklet: 1. Pedagógiai program

Előterjesztő:	Dr. Vass Péter polgármester	
Az előterjesztést készítette:	Hábián Bálint aljegyző Kertészné Kiss Bernadett főigazgató	
Előadó:	Málek Andrea bizottsági elnök	
Véleményezésre megkapta:	Dr. Vass Péter polgármester	
	Varga Zoltán alpolgármester	45
	Dr. Weszner Veronika jegyző	
	Hábián Bálint aljegyző	
Rendelet/határozat elfogadása:	Egyszerű többség	
Törvényességi véleményezésre bemutatva:	Dr. Serbakov Márton Tibor jogi előadó	
Törvényességi észrevétel:	Dr. Weszner Veronika jegyző 	Nincs/az alábbi:
Előzmény/korábbi döntés:	-	
Terjedelem:	132 oldal	

ELŐTERJESZTÉS

Szigetvár Város Önkormányzat Képviselő-testülete
Kulturális, Ifjúsági, Civil, Sport, Oktatási és Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága
2025. szeptember 24-i rendes ülésére

Tárgy: Előterjesztés a Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái Intézmény Pedagógiai Programjának módosításáról

Előterjesztő: Dr. Vass Péter polgármester

Tisztelt Bizottság!

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26.§. (1) bekezdése kimondja, *hogy a nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik.* Ugyanezen törvény 83.§. (1.) bekezdés g) pontja értelmében a fenntartó feladata a köznevelési intézmény pedagógiai programjának jóváhagyása.

Az óvodai nevelés országos szabályozási környezetét a Kormány 2025 tavaszán jelentősen módosította. A 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet értelmében változott a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklete, azaz az Óvodai nevelés országos alapprogramja (ONOAP). Az új előírásokat a 2025/2026-os nevelési év első napjától kötelező alkalmazni.

Ennek megfelelően az intézmény pedagógiai programja felülvizsgálatra került, és a hatályos jogszabályi követelményeknek megfelelően módosították.

A legfontosabb változások:

- A tanköteles kort megelőző nevelési évben minden gyermek számára napi 45 perc fejlesztő pedagógiai tevékenység megszervezése szükséges, amely az iskolai életre történő felkészítést szolgálja.
- A pedagógiai programban hangsúlyosabb szerepet kapott az élőlázas mese és vers, a mindennapos mozgás, a fenntarthatósági és környezeti nevelés, valamint a nemzeti kultúra és hagyományok közvetítése, népi játék.

A nevelőtestület a módosított dokumentumot 2025. augusztus 27-én nevelőtestületi értekezleten elfogadta. A Szülői Szervezet tagjai tájékoztatást kaptak a módosításról.

Kérjük a Tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjék!

Határozati javaslat:

Szigetvár Város Önkormányzat Képviselő-testülete Kulturális, Ifjúsági, Civil, Sport, Oktatási és Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága megtárgyalta az „Előterjesztés a Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái intézmény Pedagógiai Programjának módosításáról” tárgyú napirendi pontot és az alábbi határozatot hozta:

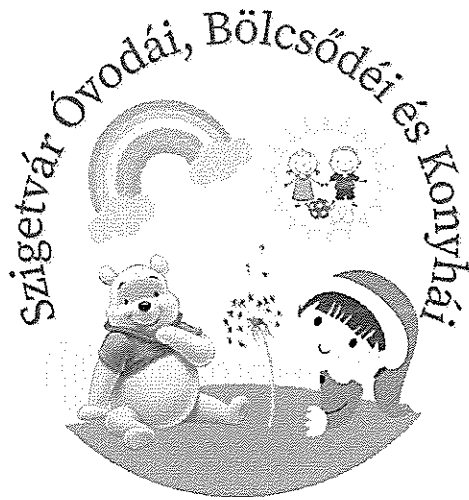
- 1.) Szigetvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének a Szigetvár Város Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 21/2024. (X.8.) önkormányzati rendelete 3. melléklet III/3. pontja 10. alpontja alapján a Kulturális, Ifjúsági, Civil, Sport, Oktatási és Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága átruházott hatáskörben jóváhagyja Szigetvár Város Önkormányzat fenntartásában lévő Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái köznevelési intézmény pedagógiai programját.
- 2.) A Bizottság felkéri az elnököt, hogy a döntésről az intézmény főigazgatóját a határozat-kivonat megküldésével tájékoztassa, valamint felkéri a főigazgatót, hogy gondoskodjon a pedagógiai program nyilvánosságra hozataláról.

Felelős: Málek Andrea bizottsági elnök
Kertészné Kiss Bernadett főigazgató
Közreműködő: Hábián Bálint aljegyző
Határidők: 2025. szeptember 24.

Szigetvár, 2025. szeptember 15.

Dr. Vass Péter
polgármester

Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2025

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	2
PREAMBULUM.....	5
KÜLDETÉSNYILATKOZAT	8
1 ELŐZMÉNY-HELYZETELEMZÉS	9
1. INTÉZMÉNYI NEVELÉSI PROGRAM.....	14
2.1 Gyermekképünk.....	14
2.2 Óvodaképünk.....	15
2.3 Az óvodai nevelésben alapelvünk.....	15
2.4 A nevelő munka céljai	15
2.5 Az óvodai nevelés feladatai	16
2.5.1 Az egészséges életmód alakítása	16
2.5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	22
2.5.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	23
2.5.4 Az intézmények nevelési tevékenysége.....	26
3 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS	27
4 KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS	28
5 A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	28
6 A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG AZ ÓVODÁBAN.....	29
7 NEMZETISÉGI NEVELÉS	30
8 ALAPDOKUMENTUMAINK	30
9 GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK	33
10 SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEK NEVELÉSE.....	34
11 A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	38
12 ÓVODAI INTEGRÁCIÓS, ESÉLYTEREMTŐ PROGRAM.....	40
12.1 Kiemelt területek	41
12.2 Integrációs stratégia kialakítása.....	41
12.3 Az óvodába való bekerülés előkészítése, szervezési feladatok	41
12.4 Pedagógiai munka kiemelt területei.....	42
12.5 Gyermekvédelemmel, egészségügyi ellátással szociális segítségnyújtással kapcsolatos tevékenység.....	43
12.6 Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel	43
12.7 Az óvoda-iskola átmenet támogatása.....	43
12.8 Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés	43
13 EGYÉNI ARCULATOK	44

13.1 Szigetvár Óvodái, Bölesődéi és Konyhái, Micimackó Óvoda Tagintézmény egyéni arculata	44
1 BEVEZETŐ	44
2 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	46
2.1 Tárgyi-dologi feltételek:	46
2.2 Személyi feltételek:	46
3 SZERVEZÉSI IDŐKERETEK	47
3.1 Napirend	47
3.2 Hetirend	48
4 EGYÉNI ARCULATUNK TARTALMA, TEVÉKENYSÉGFORMÁK	49
4.1 Játék és Mese	49
4.2 A mindennapos mozgás	57
4.3 Az ének, zene, Népi Játék tánc	60
4.4 Rajzolás, festés, mintázás, Kézimunka	62
4.5 A külső világ tevékeny megismerése	64
4.6 Munka jellegű tevékenység	68
5 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	70
6 NÉMET NEMZETISÉGI FELADATOK	73
7 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	74
7.1 Az óvoda és a család együttműködése	74
7.2 Kapcsolattartás nevelési-, oktatási-, és szakszolgáltató intézményekkel, gyermekjóléti szolgálattal	75
13.2 Szigetvár Óvodái Bölesődéi és Konyhái – (Napsugár) egyéni arculata	78
1 BEVEZETŐ	78
2 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	79
2.1 Személyi feltételek	79
2.2 Tárgyi feltételek	79
2.3 Szervezési és időkeretek	80
3 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	82
3.1 JÁTÉK	82
3.2 VERSELÉS, MESÉLÉS	84
3.3 ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC	86
3.4 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	88
3.5 MINDENNAPOS MOZGÁS	89
3.6 KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	93
3.7 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	96

3.8	TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	97
4	AZ ÓVODA SPECIÁLIS TEVÉKENYSÉGFORMÁI -TEHETSÉGGONDOZÁS	99
5	HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK.....	100
6	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	101
13.3	Szigetvár Óvodái, Bölcsődéje és Konyhái - Zöldmanó Óvoda Tagintézmény egyéni arculata.....	105
1	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	106
1.1	Személyi feltételek:	106
1.2	Tárgyi feltételek:.....	106
1.3	Szervezési és időkeretek	107
2	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	110
2.1	JÁTÉK.....	110
2.2	VERSELÉS - MESÉLÉS	111
2.3	ÉNEK ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC.....	113
2.4	RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	114
2.5	MINDENNAPOS MOZGÁS	115
2.6	KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	117
2.7	MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	121
2.8	A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	122
3	AZ ÓVODA SPECIÁLIS TEVÉKENYSÉGEI, TEHETSÉGGONDOZÓ MŰHELYEK. 124	
3.1	Ügyes kezek kézműves foglalkozás.....	124
3.2.	Daloló Manó –énekes, táncos foglalkozás.....	124
3.3	Só - terápia – egészség megőrzés	124
4	HAGYOMÁNYOK	125
5	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	125
5.1	Óvoda- Család együttműködése	126
5.2	Kapcsolattartás nevelési-, oktatási-, és szakszolgáltató intézményekkel	126
5.3	Kapcsolattartás a közművelődési intézményekkel	128
5.4	Az egészségügyi intézmények és az óvoda kapcsolata	128
5.5	Kapcsolattartás a fenntartóval, és a Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézményekkel 128	
14.	A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS INTÉZKEDÉSEK.....	129

PREAMBULUM

Intézményünk, a **Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái** pedagógiai programja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire és nemzeti sajátosságaira épül. Figyelembe vesszük a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeit, valamint a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatát, miközben kiemelt jelentőséget tulajdonítunk Magyarország Alaptörvényének értékeinek és az ország által vállalt nemzetközi kötelezettségeknek.

Pedagógiai programunk az **Óvodai nevelés országos alapprogramjában** (továbbiakban: Alapprogram) rögzített alapelvekhez illeszkedik, és azokat az intézményünk saját adottságaihoz, körülményeihez és nevelési céljaihoz igazítva valósítja meg.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelvei számunkra azt jelentik, hogy a) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodásban és különleges védelmében részesítjük,

b) tiszteletben tartjuk a család elsődleges nevelő szerepét, intézményünk ebben kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő funkciót vállal,

c) nevelőmunkánk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására irányul, az emberi és gyermekjogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben,

d) biztosítjuk, hogy a gyermek tapasztalatait, érzelmeit és vágyait elsősorban tevékenységein keresztül fejezhesse ki, a játékot és más tevékenységeket a teljes óvodai nevelési időben kiemelten kezeljük.

Intézményünk nyitott a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvésekre, amelyek gazdagítják a nevelési folyamatot és a gyermekek fejlődését.

Pedagógiai programunk elkészítésekor elsődleges szempont volt az Alapprogramban foglaltak érvényesítése. Programunk az országos szabályozással összhangban biztosítja az intézményi szakmai önállóság és az óvodai nevelés sokszínűségének megőrzését, ugyanakkor érvényre juttatja mindazokat az általános szakmai elvárásokat, amelyeket a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

Az Alapprogram mellett figyelembe vesszük és beépítjük:

- a nemzetiségi óvodai nevelés irányelveit
- valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

Az intézmény neve:

Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái

Székhely: 7900 Szigetvár Széchenyi u 61/2.

Intézmény típusa:

Többcélú intézmény: óvoda-bölcsőde

Tagintézményei:

- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái **Zöldmanó Óvoda Tagintézménye** 7900 Szigetvár, Szent István Ltp. 6.
- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái **Micimackó Óvoda Tagintézménye** 7900 Szigetvár Dózsa György út. 11.
- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái **Szivárvány Bölcsőde Tagintézménye**, 7900 Szigetvár, Szent István Ltp. 6.

Intézményegysége:

- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái, **Bölcsőde**

Egyéb telephelyei:

- Konyha, Szigetvár, Szent István ltp. 2.
- Konyha, Szigetvár, Rákóczi u. 9-13.
- Konyha, Szigetvár, Szent István ltp. 6.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről - Meghatározza a köznevelési intézmények működésének kereteit, a dokumentumokra vonatkozó kötelezettségeket. (továbbiakban: Nkt.)
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról - Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szól, és egy kulcsfontosságú jogszabály, amely meghatározza a magyarországi óvodai nevelés szakmai alapelveit, céljait és tartalmi kereteit. Ez a rendelet a köznevelési törvény (a 2011. évi CXCV. törvény) alapján készült, és kötelező érvényű minden köznevelési intézmény, így minden állami, önkormányzati, egyházi és magánóvoda számára.
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról - A rendelet a köznevelési törvény gyakorlati végrehajtásának szabályait tartalmazza. Részletesen szabályozza az állami és önkormányzati fenntartású intézmények működésének kereteit, az intézményvezetők jogkörét, az alkalmazottak jogviszonyára vonatkozó szabályokat, valamint az intézmények finanszírozását. Kitér többek között az óvodák és iskolák működési rendjére, gazdálkodására, a tanügyi nyilvántartások vezetésére, valamint a fenntartói ellenőrzés rendjére is.
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet - Részletezi az óvodák alapidokumentumaira, működésére, névhasználatára és belső szabályozására vonatkozó követelményeket.
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről - a pedagógus-továbbképzés rendszeréről, meghatározza a továbbképzési programok és a beiskolázási terv tartalmát, kötelezettségeit. 2025. január 1-jén lépett hatályba a rendelet, melynek célja a pedagógusok folyamatos szakmai megújulásának biztosítása és a köznevelési intézmények működésének támogatása.
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet - A rendelet célja az óvoda és iskola közötti zökkenőmentes átmenet biztosítása, az iskolakezdéshez szükséges képességek célzott

fejlesztésével. Az óvodai nevelési programokat úgy módosítják, hogy azok kiemelten támogassák a nagycsoportos gyermekek iskolára való felkészítését, személyiségfejlődését, tanulási motivációját, valamint a nemzeti értékek iránti elköteleződést. Miközben garantálja, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő támogatást kapjon, miközben az óvodák nevelési folyamatai továbbra is a gyermekek egyéni fejlődési igényeit tartják szem előtt.

- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról - A törvény új alapokra helyezi a pedagógusok foglalkoztatásának rendszerét. Szabályozza a pedagógusok jogállását, besorolását, előmeneteli rendszerét, valamint a bérezésük és teljesítményértékelésük kereteit. A célja egy egységes, teljesítményalapú, ösztönző pedagógus-életpályamodell kialakítása.
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. Rend. a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról - A rendelet a 2023. évi LII. törvény - a pedagógusok új életpályájáról szóló - végrehajtási szabályait tartalmazza. Pontosítja a jogszabály alkalmazásának módját, például a minősítési eljárásokat, a teljesítményértékelés menetét, a munkaköri követelményeket és a besorolások részletes szabályait.
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról - Ez a törvény szabályozza a gyermekek védelméhez kapcsolódó állami és önkormányzati feladatokat, a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátásokat, valamint a gyámügyi rendszert. Célja a gyermekek testi, lelki, erkölcsi fejlődésének elősegítése és védelme.
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról - Ez a törvény biztosítja a fogyatékos emberek emberi méltóságát, jogaik érvényesítését és társadalmi esélyegyenlőségét. Előírja az akadálymentesítés, a hozzáférhetőség és az önálló életvitel támogatásának kötelezettségét.
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról - Ez a törvény tiltja a diszkriminációt bármilyen okból (pl. nem, kor, származás, fogyatékoság), és előírja az egyenlő bánásmód követelményét minden közszolgáltatás, foglalkoztatás és oktatás területén.
- 15/2013 (X 8) FMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről - Ez a rendelet meghatározza a pedagógiai szakszolgálati intézmények működésének szabályait, mint például a nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógypedagógiai tanácsadás, fejlesztő foglalkozások, korai fejlesztés és gondozás kereteit.
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

A Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái (gondozás, nevelés, fejlesztés,) szervezetenként integrált köznevelési intézmény, a felvállalt funkciókat tekintve teljes mértékben lefedi a köznevelés feladatait.

Küldetésünk, közös pedagógiai hitvallásunk lényege, hogy a gyermekeket segítsük hozzá az egyéni képességük és tehetségük kibontakoztatásához, a személyiségfejlődésük legadekvátabb útjainak megtalálásához, az alapkompenciák magas szintű elsajátításához. Egyenlő esélyek biztosításával segítjük a gyermekeket hátrányaik leküzdésében. Az intézmény pedagógiai programjának egyik prioritása az önálló tanulás képességének elsajátíttatása.

Az intézményünk értéktételezésében és működésében is elkötelezett aziránt, hogy

- megerősítse szervezetét a társadalmi kohéziót erősítő szerepvállalásban,
- az egyének és csoportok sokféleségét elfogadva az integráció és re integráció kulcsintézményévé váljon,
- felkészüljön minden gyermek fogadására.

Intézményünk pedagógusközössége és felnőtt segítői köre intenzív szakmai kommunikációval, kooperációval alapozza meg és mozgósítja speciális szakmai kompetenciáit annak érdekében, hogy minden egyes gyermek – az ép és a fogyatékkal élő, a tehetséges és a kevésbé az, a speciális szükségletű (a szociokulturálisan hátrányos, a viselkedési, beilleszkedési problémákkal küszködő, a részképesség-zavarral küzdő, a nyelvi hátrányt mutató stb.) – életésélyeit növelhesse.

Intézményünk támogatja a gyermekeket

- hogy találkozzanak „valódi önmagukkal”,
- felismerjék saját értékeiket, képességeiket,
- aktívan vegyenek részt azok továbbfejlesztésében,
- megismerjék, megtapasztalják az őket körülvevő és tágabb világot,
- egymást (a másik világot és kultúráját) megismerve és elfogadva tudjanak együtt élni és együttműködni,
- a művészetek befogadására való igény kialakításában.

1 ELŐZMÉNY-HELYZETELEMZÉS

A Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái intézmény, Baranya vármegyében, Szigetváron, három tagintézménnyel (két óvoda és egy bölcsőde) két, összesen ezeradagos főzőkonyhával működik. Fenntartója Szigetvár Város Önkormányzata. A központi óvoda Szigetváron a Széchenyi utca 61/2. szám alatt található. Intézményünk működésének alapja a közös alapdokumentumok (Pedagógiai program, a Szervezeti és Működési Szabályzat- mellékleteivel és a Házirend). A **pedagógiai programunk-**, amelyet a főigazgató készített a nevelőtestület bevonásával, közös nevelésfilozófiára épül, az alapelvek, célok és feladatok meghatározása mellett tükröződik a **tagintézmények helyi sajátosságaiból adódó egyéni arculat**, amely színesebbé, változatosabbá teszi az intézmény egészét. A közös igazgatású köznevelési intézményben a pedagógiai program alapján a tagintézmények egymással együttműködnek, tevékenységüket összehangolják.

Szigetvár a Dél- Dunántúlon, Baranya vármegyében, Pécsről 33 kilométerre nyugatra, a Zselic-dombság déli és a Drávasík találkozásánál, az Almás- patak mentén fekszik. Közigazgatási területének legnagyobb része a Dráva- síkhoz tartozik. Szigetvár a Dél-Dunántúl nagy történelmi múltra visszatekintő, egyéni karakterű városa. A történelem viszontagságai hátravetették a fejlődésben, de 1966-ban újra városi címet kapott, és mint járási székhely működött. Jelenleg a Szigetvári járás központja, a járás 45 települése közül az egyetlen város. Egyenlő távolságra fekszik a régió két nagyvárosától, Kaposvártól és Pécsről. A település térségében gyorsforgalmi út jelenleg nem található, a Pécsről induló M60-as autópálya kb. 40 kilométerre fekszik a város határától. A város vonzereje az adottságokat számba véve, a történelmi atmoszféra, az egyedi hagyományok, az egészséges környezet, a térségi központi szerep, az élhető lépték és a helyben még mindig elérhető nagyszámú szolgáltatás, valamint a Szigetvári Vár nyújtotta látványosság mellett a Szigetvári Gyógyfürdőben rejlik. A Gyógyfürdő termálvizével nemcsak a pihenni, hanem a gyógyulni vágyóknak is örömet nyújt. A város sajátos településszerkezetének köszönhetően a külterületi városrészsel együtt öt, nagyjából hasonló lélekszámú, jól elkülöníthető körzetre osztható, amelybe a Szőlőhegy-Zsibót-Becefa részönkormányzat területén élő lakosok is beletartoznak. Hivatalosan telepnek/szegregátumnak minősített lakókörnyezet városunkban nincs. A településen van olyan lakókörnyezet, amely szegregációval veszélyeztetett ez elsősorban a Szőlőhegy és a Móra Ferenc lakótelep. A Város közművesítettsége kiépített, az alapvető közszolgáltatások, a közoktatási kínálat a felsőoktatás kivételével elérhető. A közösségi, kulturális élet a településen többnyire színesnek mondható. Az év különböző évszakaiban változatos rendezvényeknek ad otthont a település. Rendhagyó a minden karácsony előtt megrendezésre kerülő „Adni jobb” - jótékonyági rendezvény. Minden évben hangulatos légkörben zajlanak **az országosan elismert Zrínyi napok**.

A rászoruló szülők gyermekei részére a települési önkormányzat szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére intézményünk konyhái ingyenesen biztosítják. Általánosságban elmondható, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok családjában a munkanélküliség generációkon át öröklődik, a többségi

társadalomtól való leszakadásuk gyakran már kora gyermekkorban elkezdődik és az óvodai és iskolai években a hátrányt kompenzáló óvodai és iskolai programok ellenére - tovább fokozódik és továbbtanulási esélyeik csökkennek. A hivatalos adatok szerint a szigetvári a vármegye kilenc kistérsége közül a legrosszabb helyzetű térségek közé tartozik. Hátrányos helyzete nemcsak a megyén, de a tágabb régióon belül is kitűnik. E helyzet az aprófalvas településszerkezettel, a külső periféria térségeire általánosan jellemző hiányos és leromlott állapotú közlekedési infrastruktúrával és ezek gazdasági és foglalkoztatási következményeivel magyarázható. Az aprófalvak öfenntartó képessége gyenge. A helyi vagy közeli mezőgazdasági termelésben feleslegessé váló munkaerő alig esélyes a munkaerőpiacon történő reintegrációra, a távolabbi munkahelyekre való bejárást a hiányos infrastruktúra lehetetleníti el. Magasak a munkanélküliségi mutatók. A hátrányok öröklődnek a következő generációkra is. A kistérségben Szigetvár - egyetlen városként - központi funkciót tölt be, mellette 45 községet találunk. A településszerkezet és a mai demográfiai jellemzők egyik legfontosabb meghatározó eleme a kistérségi központ, Szigetvár szerepe. A kistérségben a legnagyobb munkáltatók a székhelyen vannak, ebből következően jelentős a migráció a kistélepeleésekről Szigetvár irányába. **Ez a térségből Szigetvárra munkába induló szülők mellett a gyerekek bejárást is eredményezi, mert a vidéki óvodák nyitvatartása nem teszi lehetővé, hogy a kora reggeli órákban (6 óra előtt) és a késői időpontban (17,30 óra) a műszakba járó szülők gyermeküket a településük óvodájába el tudják helyezni.**

Intézményünk 2007 óta **esélyteremtő óvodai integrációs programot működtet**. A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjára nagymértékben jellemző, hogy körükben az iskolázottság általában igen alacsony fokú, a szülők döntő többsége maximálisan általános iskolai végzettségű, a nyílt munkaerő-piacon való érvényesülésük rendkívül nehéz, többségük munkanélküli vagy közfoglalkoztatott, ugyanakkor a foglalkoztatási helyzet javulása és mélyszegénységi létből való kilábalás hosszú távon csak az oktatás és a szakképzés által lenne orvosolható.

Az egészségfejlesztéshez való hozzáférés a bölcsődénkben kezdődik, folytatódik az óvodában. **Mind a három óvoda Zöld -óvoda**. Intézményünk nagycsoportosai számára szolgáltatásként úszásoktatásra is lehetőség nyílik.

A rendszerváltást követően az óvodákat igénybe vevő családok esetében, a szülők túlnyomó része munkahellyel rendelkezik, viszont azok a szülők, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, a közmunka programban dolgoznak, vagy segélyekből élnek. **Növekvő tendenciát mutat a külföldön dolgozó szülők aránya.**

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya az elmúlt 5 évben folyamatosan csökken, amely elsősorban a törvényi szabályozás módosításának köszönhető. **A gyermekvédelmi törvény módosítását követően több család nem felelt meg a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet kritériumának, viszont ezek a gyerekek a rendszerben vannak és a szociális hátrányaik enyhítése az intézményre hárul. Ez azonban felveti azt a problémát is, hogy az óvodák kiesnek olyan pályázati támogatásokból, amely segítené a gyermekek szociális kompetenciáinak további gazdagítását, fejlesztését (kirándulások,**

színház), a hatékony együttnevelést. Zsibótról, Becéfáról és a Szőlőhegyről önkormányzati busszal érkező gyermekek szüleivel nincs napi kapcsolata az óvodáinknak, amely nehezíti a szocializációt. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül, amelyhez szükséges, hogy az óvodapedagógus napi kapcsolatot tartson a gyermek szüleivel. Ez a kapcsolat a busszal járó gyermekek esetében sérül. Másik probléma, a gyerekek utaztatása. Naponta több kilométert utaznak az óvodáig, majd haza. A kicsi gyerekek számára ez megerőltető. Gyakran előfordul, hogy a szülők azért nem küldik óvodába gyermeküket, mert a kedvezőtlen időjárásban (eső, vihar, hó) nem akarnak a megállóban várakozni, vagy délután várni a gyermeküket. **Elmondhatjuk, hogy egyre növekszik azoknak a gyerekeknek a létszáma, akik nagyon alacsony szociális kompetenciával érkeznek (nem csupán a HH, HHH gyerekek), valamint 2017-től intézményi szinten folyamatosan növekszik az SNI gyermekek létszáma (intézményi szinten 22-28 fő) is.**

Stratégiánk, hogy támogatjuk a gyógypedagógia területén posztgraduális képzésben résztvevő kollégákat, akik segítik a speciális fejlesztést. Intézményünkben azonban az autizmus spektrum zavarral küzdők létszámára is folyamatosan emelkedik, számukra alacsonyabb csoportlétszámra van szükség, amelyhez a feltételek az óvodák felújításával, bővítésével biztosítottak. A felsőoktatásból alig kerül ki autizmus specifikus terápiás gyógypedagógus. **Nagyon indokolt, hogy az autista és ADHD-s gyermeket nevelő csoportokban pedagógiai asszisztenst alkalmazzunk.**

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya is évről, évre a bölcsődében és az óvodában is folyamatosan emelkedik. Az intézmény működteti az integrációs esélyteremtő programot és beépítette a tevékenységek közé a kompetencia alapú nevelést. Az óvodákban a roma nemzetiségi nevelés magyar nyelven folyik, viszont egyre kevesebb szülő igényli. A Micimackó óvodában évek óta megnehezíti a német nemzetiségi nevelést két nyelven, a szakember hiánya, illetve az érkező gyermekeknek már nincs nyelvismerete. 2016-ban Szigetvár Város Önkormányzata pályázatot nyújtott be a város óvodái és bölcsődéje felújítására, valamint a központi óvodában további egy óvodai csoport és egy bölcsődei csoport bővítésére. A bölcsődei csoport bővítését az indokolta, hogy a keleti városrész bölcsőde korú gyermekeinek a Szent István lakótelepi bölcsőde nagyon távol volt és férőhely hiány miatt kimaradtak a napközbeni ellátásból, illetve 2,5 évesen jelentkeztek az óvodába, hogy a szülők munkába állhassanak. Ez a tény, valamint a születési számok előrejelzése, a HH, HHH és az SNI gyerekek létszámának drasztikus emelkedése miatt volt indokolt a további egy óvodai csoport létrehozása. 2023 szeptemberétől a TOP-1.4.1-15-BA1 „A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével” -projekt keretein belül óvodánk 15 csoporttal és 5 bölcsődei csoporttal kezdte meg a nevelési évet.

Pedagógiai programunk módosításai:

Alapdokumentumainkat több alkalommal módosítottuk.

Intézményünk **2008-ban a Dél-Zselic Oktatási Központ** tagintézményeként, majd **2009. július 1-től a Dél-Zselic Középiskola** néven továbbra is tagintézményként **Dél-Zselic Középiskola Napsugár Óvodája** névvel működött. A Társulás tagjainak száma folyamatosan lecsökkent. 2013.01.01-én a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény 2-3. §- a és a 7.§- a alapján intézményi átszervezés történt. Az iskolák a Klebelsberg Kuno Intézményfenntartó Központ (KLIK) kerültek, a Dél-Zselic Középiskola óvodái és konyhái továbbra is a Szigetvár - Dél-Zselic Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában és a 73/2012 (12.14) T.T. határozata értelmében, **2013. január 01-től a Dél- Zselic Óvodái és Bölcsődéje néven önálló intézményként** 7 tagintézménnyel, 4 telephellyel és 8 konyhával kezdte meg működését. **2013. július 01-én** a fenntartó 15/2013.(05.30.) T.T határozata alapján intézményünk ismét átszervezésre került, kivált 6 tagintézmény - 2 telephely és 6 konyha.

A módosító okirat és az új alapító okirat szerint az intézmény neve 2013.01.01-től: Dél-Zselic Óvodái és Bölcsődéje 7900 Szigetvár, Széchenyi u. 61/2.

2015. december 25-ével a kormányzati funkciók változása miatt Alapító Okirat módosítására került sor, így a nevünk az alábbiak szerint módosult: Dél-Zselic Óvodája, Bölcsődéje és Konyhái, 7900 Szigetvár, Széchenyi u.61/2.

2018. Módosítás jogcíme:

A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról.

2019. Módosítás jogcíme:

Intézményünk a Pedagógiai programjának módosítását Szigetvár Város Önkormányzata (mint tulajdonos) a TOP-1.4.1-15-BA1 „*A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével*” című projekt keretein belül egy óvodai és egy bölcsődei csoporttal, irodákkal bővíti a Szigetvár, Széchenyi u. 61/2. területén működő óvodát. Ennek következtében az Alapító Okirat módosítására került.

Módosítás ideje: 2019.09.01.

A módosító okirat és az új alapító okirat szerint az intézménybe felvehető gyerekek létszáma:

- Dél-Zselic Óvodái és Bölcsődéje (7900 Szigetvár Széchenyi u. 61/2.)
Maximális gyermeklétszám: **174 fő**
- Dél-Zselic Óvodái és Bölcsődéje Micimackó Óvoda Tagintézménye (7900 Szigetvár, Dózsa György út. 11.)
Maximális gyermeklétszám: **100 fő**
- Dél-Zselic Óvodái és Bölcsődéje Zöldmanó Óvoda Tagintézménye (7900 Szigetvár Szent I. ltp. 6.)
Maximális gyermeklétszám: **84 fő**

- Dél-Zselic Óvodái Bölcsődéje és Konyhái Szigetvári Bölcsőde Tagintézménye (7900 Szigetvár Szent I. ltp. 6.)
Maximális létszám: **68 fő**

2023. Módosítás jogcíme:

- Alapító okiratunkban a Szent István ltp.6-ban működő konyhánk külön telephely.
- A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet módosítása
- A 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet 33/B. § (5) módosítása.

2025. Módosítás jogcíme:

Intézményünkben 2024.július 01-én fenntartóváltás történik, módosul az alapító okiratunk és névváltozás történik, valamint kikerül a bölcsőde szakmai programja a pedagógiai programból.

A módosító okirat és az új alapító okirat szerint az intézményben felvehető gyerekek létszáma:

- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéje és Konyhái
Maximális gyermeklétszám: **174 fő**
- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéje és Konyhái **Bölcsőde** intézményegység
Maximális gyermeklétszám: **14 fő**
- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái **Micimackó Óvoda Tagintézménye**, 7900 Szigetvár Dózsa György út. 11.
Maximális gyermeklétszám: **100 fő**
- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái **Zöldmanó Óvoda Tagintézménye** 7900 Szigetvár, Szent István Ltp. 6.
Maximális gyermeklétszám: **84 fő**
- Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái **Szivárvány Bölcsőde Tagintézménye**, 7900 Szigetvár, Szent István Ltp. 6.
-Maximális gyermeklétszám: **54 fő**

1. INTÉZMÉNYI NEVELÉSI PROGRAM

Az Intézményben folyó nevelő munka alapelvei, céljai és feladatai:

Az intézmény pedagógiai programja összhangban áll az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával.

Az óvodák Pedagógiai Programjának egyéni arculata összeállítása az alábbiak szerint történt:

Közös értékként határozzuk meg:

- gyermek és óvodaképünket
- alapelveinket
- óvodára vonatkozó feladatokat
- egyéb pedagógiai feladatokat

2.1 Gyermekképünk

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Legfőbb értéknek tartjuk a gyermeket, személyiségének kiteljesítését, védelmét.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Nevelésünk értékei, közvetítjük:

- a biológiai lét - az élet - tiszteletét, az egészség értékét, felelősséget önmagunk életéért, elfogadunk bármilyen szempontból különböző gyerekeket (SNI, HHH) és a többséggel együtt neveljük,
- az Én harmóniájának, autonómiájának értékét, önnevelést, önismeretet, belső harmóniára törekvést, a környezet érzékeny és környezettudatos magatartásminta fontosságát,
- tiszteletet a szülők iránt, szeretetet, előítélet-mentességet, önzés leküzdését, a különbözőség elfogadását,
- legyen igényük az önművelésre, kreativitásra, problémaérzékenységre,
- tartsák tiszteletben egymás jogait, érzéseit, nemzetét, hazáját,
- társadalmi érzékenység tudatos fejlesztését, amely elősegíti a szűkebb és tágabb szocializációs közeg iránti érdeklődést, nyitottságot,
- életkornak megfelelően a Zrínyi kultusz tisztelete, hagyományápolás
- az egyenlő esélyek pedagógiájának megvalósítását: minden gyermek érezze, fontos számunkra, kíváncsiak vagyunk az élményeire, a kérdéseire.

2.2 Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermeket környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelés céljából fakad az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is.

2.3 Az óvodai nevelésben alapelvünk

A pedagógiai tapintat elemeinek érvényesítése a gyakorlatban. A gyermek és a szülő méltóságának tiszteletben tartása, a családtagok elfogadása, és feléjük szakmai alázattal való közeledés. A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi. A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékra; e tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség-tartalmak emberi értékek közvetítéséről; a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek számára biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei számára biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrációjuk segítését

2.4 A nevelő munka céljai

Közös nevelési célkitűzéseink a rögzített alapelvekre építve határozhatók meg. A kitűzhető célok a személyiség fejlesztésére, a nevelés folyamatára és az intézmények eredményes működtetésére vonatkozhatnak, a pedagógiai folyamat egészére irányulnak.

Célunk olyan gondozási, nevelési, szolgáltató rendszer megteremtése, amely teljes mértékben megfelel az intézményhasználók igényeinek.

A nevelő munkánk során a *személyiségfejlesztés* érdekében az alábbi célokat valósítjuk meg:

- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó szemlélet biztosítása.
- Pozitív attitűd kialakítása, fenntartása.
- A motiváltság kialakítása, fenntartása.
- A kudarcok megelőzése.
- Az egyéni képességek optimális fejlesztése.
- Az életkori sajátosságok figyelembevételével a gyerekek kreativitásának fejlesztése.
- A harmonikus személyiségfejlődéshez a testi és lelki egészség fejlesztése.

Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét. A demokratikus magatartás normáit sajátíttatjuk így el gyermekeinkkel.

2.5 Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi lelki és értelmi fejlesztése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

2.5.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezen belül:

- az integráció érdekében óvodába lépéskor megtörténik minden gyermek, kiemelten a HHH gyerekek komplex állapot felmérése. Az óvoda felelőssége, hogy a családból hozott értékeket erősítse (szeretet, tolerancia), szokásokat alakítsa, amelyek szükségesek a társadalmi beilleszkedéshez,
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermek testi képességeinek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír- tartalmú ételek fogyasztásának, csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának, ösztönzése, a fogmosás, öltözködés egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek

- megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- a szakorvos által igazolt diétás étkeztetési igénynek megfelelő étrendet az intézmény biztosítja, amennyiben a közétkeztetés keretében nem biztosítható, úgy a szülő vagy más törvényes képviselő írásbeli nyilatkozata alapján, otthonról hozott vagy a nevelési-oktatási intézménybe rendelt étellel is megoldható, melynek feltételeit az intézmény biztosítja,
 - a különleges gondozást igénylő- tartós betegségben szenvedő (cukorbetegség, epilepszia, hemofília, autoimmun stb...beteg) gyerekeket rendszeres orvosi ellenőrzés, folyamatos konzultáció (óvónő, szülő, orvos) mellett fogadjuk,
 - az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermek szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz *-gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján-* a speciális ellátását képzésben részesült óvodai dolgozó személyében biztosítjuk;
 - a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;
 - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
 - megfelelő szakemberek bevonásával a – szülővel és az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Egészségfejlesztés célja

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés. A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat a testi (szomatikus), a lelki (értelmi, érzelmi, akarati) és szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik. Az óvoda mindennapi nevelési programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Egészséges táplálkozás

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít.
- Az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése.
- Fokozottan ügyel-, ha csoportjában van a táplálék érzékeny, a gyermekek- diétájára.
- Az óvónők a szülőkkel, támogatókkal közösen szerveznek hetenként legalább egy-két gyümölcs-és zöldség-napot.
- Ügyelnek a diétás étkezés szabályainak betartására.
- Tanácsot adnak (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, az óvodai nevelési programban szereplő testnevelést, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres mozgás, fizikai aktivitásszokássá, magatartásuk részévé alakítását, a biológiailag szükséges mozgásigény kielégítését. A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését az óvodai nevelési programban szereplő délelőtti és délutáni edző tevékenység, a mindennapi testnevelés szolgálja. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése.

Célja: A testi képességek fejlesztése úgy, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség.

Feladata: A torna, a mozgásos játékok során fejlesztjük a gyerekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás). A tornának, játékos mozgásoknak teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget biztosítunk.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás:

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniaja a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza.
- A közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés:

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a gyermek saját öltözőszekrényén. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülővel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés:

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban).
- A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja.

Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiénias szabályok kialakítása:

Az óvoda gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében:

- a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénias szabályok betartatása a gyermekkel.
- az óvodapedagógus a balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, séta során a biztonságos közlekedés szabályaira.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. **Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely, a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.**

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

- Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan).
- Kirándulási élmények feldolgozása.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről.

- Ismeretek átadása játékosan a dohányzás káros hatásairól.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai /vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésakor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Az elhanyagolás formái:

- Érzelmi elhanyagolást
- Fizikai elhanyagolást
- A gyermekbántalmazás
- Fizikai bántalmazás
- Az érzelmi bántalmazás.
- Szexuális bántalmazás

Az óvoda feladata:

- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat.
- Felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatja a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (tag óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások, egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkal, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felhívás, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képalbumok, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra. Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre. Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Részfeladatok:

- SNI gyerekek estében különleges figyelmet fordítunk a sérülés mértékére és ennek megfelelően az egészség megőrzéséhez szükséges technikák elsajátítására és az egészségfejlesztés képességének megszerzésére.

- A német nemzetiségi nevelés esetében a gondozással kapcsolatos kifejezések, utasítások adása német nyelven. Alapmozgások megnevezése a nemzetiség nyelvén.
- A roma nemzetiségi nevelés esetében nagy gondot fordítunk az egyes szokások, viselkedési minták elsajátítására.

2.5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A szocializáció során a gyermek a társadalmi szerepeket, értékeket sajátítja el tevékenységeken keresztül, vagyis megtörténik a kultúra átadása.

1. Az óvoda családi, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

2. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, **féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság** derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Míndezért szükséges, hogy

- a gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék,
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és teret enged önkifejező törekvéseinek,
- az óvoda arra nevelje a gyermeket, hogy elfogadja, megértse, az emberek különböznek egymástól.

3. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása. A kompetencia alapú nevelés fontos alapelve a játék erkölcsi és érzelmi nevelés. Az óvoda olyan gazdag, változatos tevékenységrendszerben olyan szituációkat teremt, amelyekben a gyermek választásaiban, döntéseiben, a helyzetmegoldásokban való tájékozódása során meg tanulja irányítani saját érzelmeit.

4. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

5. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

6. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Részfeladatok:

A szokás és normarendszer megalapozásánál az utánzásos tanulásra építünk, főként a HHH SNI és a cigánygyerekekénél, erős visszajelzéseket kell kapniuk, hogy biztonságérzetük ki legyen elégítve. Az eltérő viselkedésminta kompenzálása, fokozottabb érzelmi kötődés kialakításával, az utánzásos mintakövetés módszerével.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű az elhanyagolt, valamint kiemelkedő képességű és migráns gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

2.5.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvoda feladata elősegíteni a gyermekek iskolára alkalmassá tételét, amennyire csak lehetséges.

Az értelmi képességek fejlesztésének keretein belül valósul meg az **anyanyelvi nevelés. Ez valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.** Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - **beszélő környezettel**, helyes mintaadással és **szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével)** - **az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.**

Feladatok:

- Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül további tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.
- Az anyanyelv megszerettetése és fejlesztése a kommunikáció különböző formáinak alakítása helyes mintaadással - az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Korszerű IPR alapú óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: - Differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszere, egyéni haladási ütemet segítő differenciált tevékenységszervezés.

Részfeladatok:

- SNI gyermekek estében a képességek optimális kibontakoztatása, az egyes sérüléseknek megfelelően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

- A német nemzetiségi nevelés esetében, kultúrájuk megismerése, hagyományok átörökítése.
- A roma nemzetiséghez tartozó gyermekek kultúrájának ápolása, identitásuk erősítése érdekében táncuk, zenéjük, meséjük, kézműves kultúrájuk beépítése játékosan a napi tevékenységekbe.

Nevelési tervünk az alábbi pedagógiai alapelveket képviseli:

- Intézményrendszerünk közös pedagógiai felfogását gyermekközpontúság jellemez, ennek megfelelően nevelő-oktató munkánk középpontjában a gyermek áll.
- Sokszínű és széleskörű tájékozódási lehetőségek megteremtése.
- Az általános emberi műveltség alapjainak a megteremtése. tovább építhető.
- Szilárd értékrend kialakítása, mely megfelelő társadalmi kapaszkodót jelent a gyerekeknek és a szülőknek.
- Olyan demokratikus magatartásformák alapjainak a lerakása, melyben az egyén és a közösség érdeke megfelelő szerephez jut.
- Nem a gyerekek kell az intézményhez alkalmazkodnia, hanem az intézménynek a gyerekekhez.
- Az önálló ismeretszerzés igényeinek, képességeinek kialakítása, a kompetencia alapú nevelés alkalmazásával, mely az egész élet folyamán a permanens önképzés alapja lesz.
- Kulcsfontosságú készségek, képességek kialakítása, amely a későbbiek folyamán biztosítéka lehet a különböző élethelyzetekben történő megfelelő helytállásnak.
- Pedagógiai szisztémánkat a tevékenységközpontúság problémaközpontúság felfedeztető megtapasztalás, gyakorlat jellemzi.
- Módszertani sokszínűséggel – változatos tevékenységformák alkalmazása – koordináló, segítő, támogató pedagógusi attitűd.
- Többszintű differenciálás – egyéni képességfejlesztés az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében (tehetséggondozás – hátránykompenzálás párhuzama) hatja át munkánkat.
- Életszerű, élet közeli megtapasztalásokra épülő fejlesztést alkalmazunk.
- Fokozatosság – folyamatosság elvét (a fenntarthatóság érdekében is) érvényesítjük.
- A tudáshoz való egyenlő hozzáférés elvét figyelembe vesszük.
- A pedagógusok önképzésének, a horizontális tanulás elfogadásának, támogatásának elvét vesszük alapul.
- A közös nemzeti értékek mellett az európai, a humanista értékek megismerése, megőrzése, tiszteletben tartása.
- Az egészséges életmód, a testi, erkölcsi és lelki, egészséget szolgáló magatartásformák kialakítása.

Pedagógiai tevékenységünk:

- A gyermek személyiségének és képességének maximális kibontakoztatása, fejlesztése és felkészítése a szűkebb és tágabb társadalmi környezetében való életre, ezen belül az iskolára a környezeti nevelésen keresztül játékosan derűs óvodai légkörben.
- Az egyenlő hozzáférés érdekében célunk, hogy minden 3 éves gyermek óvodába kerüljön, valamint a kommunikáció, anyanyelvi nevelés, szocializáció fejlesztése.

- Minden tevékenységünket a gyerekek okos szeretete hassa át!
- Meglássuk, megláttassuk, és tovább fejlesszük minden gyerekben személyiségének saját értékeit.
- Szerezzék meg a gyerekek a kommunikációs képességeket.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése folyik.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalom, a megmérettetés, kialakítása, amely azonban nem mellőzheti a segítőkészséget, együttműködési készséget.
- Célunk az, hogy – elsősorban személyes példaadással – neveljük gyerekeinket toleranciára, a különbözőség elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására!
- Célunk, az, hogy minden gyerek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő tevékenységi formákat.
- A kultúra átörökítése multikulturális tartalmakkal, a művészetek segítségével, hagyományaink ápolásával az élő környezet védelmével.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek befogadása és szakemberi segítségével, képességeik fejlesztése.
- A szociális hátrányból eredő lemaradások kompenzálása, fejlesztése. Az egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyerek számára.
- A tehetségek korai felismerése, érdeklődésüknek megfelelő gazdagító programokkal képességeik fejlesztése, melyek által erőseik támogatása mellett a gyenge oldalaik fejlesztése is megvalósul.
- Célunk, hogy a szülőkkel olyan szemléletben működhessünk együtt, mely alapján érezzük: közösen céljaink, érdekeink.
- Célunk a fenntartóval jó kapcsolatot ápolni!

A cél elérése érdekében az óvodapedagógus általános feladatai:

- Használja a modern információfeldolgozási eszközöket, példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.
- Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetenciafejlesztést támogatják.
- Felméri a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát. Hatékony gyermek-megismerési technikákat alkalmaz.
- A pedagógus az életkori sajátosságok figyelembevételével választja meg a foglalkozáson alkalmazott módszereket.
- Felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában.
- Alkalmazott módszerei a tanítás-tanulás eredményességét segítik.
- A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket is ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja.
- Pedagógiai munkájában nyomon követhető a PDCA-ciklus.
- Pedagógiai munkáját az intézmény pedagógiai programjának megfelelően hosszabb-rövidebb időszakokra tagolva (pl.: éves ütemterv), tanulási-tanítási egységekre (pl.:

tematikus terv, projektterv) és tevékenységekre (pl. játék –és munkatevékenység) bontva tervezi meg.

- A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a cél(ok)nak megfelelően, logikusan építi fel.

Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja.

- Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, interaktív tábla, fényképezőgép, számítógép) célszerűen használja.
- Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein.
- Épít a gyermekek szükségleteire, kíváncsiságára, igyekszik fenntartani érdeklődésüket.
- Felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínál számukra.
- Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.

2.5.4 Az intézmények nevelési tevékenysége

Intézmény megnevezése	Az intézmény, nevelési oktatási alaptevékenysége	Pedagógiai program preferált értékei
Mindegyik óvodában megvalósul	óvodai nevelés	Roma nemzetiségi nevelés integrált formában, Óvodai integrációs esélyteremtő program, SNI – integráció
Szigetvár Óvodái Bölcsődéi és Konyhái (Napsugár)	óvodai nevelés	Napsugár: egészséges életmódra nevelés, mozgással, játékkal, differenciált fejlesztés, Madárbarát és Zöld óvoda Tehetségfejlesztés: zeneovi, Kincs van a kezünkben- kézműves, ovi-foci, játékos mozgás
Szigetvár Óvodái Bölcsődéi és Konyhái Micimackó óvoda tagintézménye	óvodai nevelés	Micimackó: Nevelés játékkal, mesével program, Más, mint a többi –Jó gyakorlat- SNI gyerekek fejlesztése, német nemzetiségi nevelés, Madárbarát és Zöld óvoda Tehetségfejlesztés: ovifoci, kézműves, zeneovi

Szigetvár Óvodái Bölcsődéi és Konyhái Zöldmanó óvoda tagintézménye	óvodai nevelés	Zöldmanó: környezeti nevelés, környezet és természetvédelem, Környezeti szépség és harmónia - Jó gyakorlat, Madárbarát és Zöldóvoda, só szoba, Tehetségfejlesztés: daloló manók, kézműves, ovifoci
--	----------------	---

Lásd az érintett óvodák pedagógiai programjának egyéni arculatában.

3 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Feladatok

A gyermek, személyiségfejlesztésére irányuló nevelő munka egyrészt a nevelők és a gyermekek, közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a gyermeki, közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A személyiségfejlesztés általános célja a minden emberben benne rejlő fejlődési lehetőségek minél teljesebb megvalósulásának, a gyermeki, személyiség teljes kibontakozásának a segítése.

Az intézmény valamennyi egysége, a maga sajátos eszközrendszerével hozzájárul az intézményünkben nevelődő gyermekek, személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztéséhez.

Intézményünk nevelő munkájának alapvető feladata, hogy a gyerekek személyiségét a különféle óvodai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

Személyiség fejlesztés az óvodában

Fő feladatunknak tekintjük a harmonikus személyiségfejlesztést, a biztonságos környezet megteremtését, a gyermekek hátrányainak, erősségeiknek feltárását, az óvó-védő funkció érvényesítését. Olyan általános emberi értékek alapozását kezdjük meg – segítve, kiegészítve a családi nevelést – melynek során a gyermekek szeretettel fordulnak embertársaik és a környezetük felé. Kreatívak, pozitív szemléletűek tolerálják a különbözőséget és az átlagtól eltérő társaik viselkedését.

A gyermek személyiségét mindig tiszteletben tartjuk, elfogadjuk olyannak, amilyen. Szeretettel vesszük körül, miközben egyéniségéhez, érdeklődéséhez, egyéni képességeikhez alkalmazkodunk. Hagyjuk szabadon kibontakozni, egyéniségének érvényt szerezni, közben mégis igyekszünk formálni.

A komplex személyiségfejlesztés feltétele az óvodai élet derűs, nyugodt, családi légköre. Fontos tényező az óvónő modelláló szerepe, és az érzelmi biztonság megteremtése.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermekek személyiségének fejlődéséhez élményszerzési lehetőségeket teremtsen a különböző játékformákon keresztül, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus-szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét, fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Ez biztosítja az alapot a gyermek testi, lelki, szociális és érzelmi fejlődéséhez, mely a játéktevékenységek, és az értékek közvetítése által valósul meg.

Fontos a sok pozitív tapasztalatszerzés, éljenek meg a gyerekek sok élethelyzetet, melyek hozzájárulnak testi, szociális, érzelmi és intellektuális fejlődésükhöz, legyenek képesek problémáikat egymás között megoldani, alakuljon ki igényük az egészséges életmódra, fő tevékenységi formájuk a játék, fejlődjön motorikus, kommunikációs, kognitív képességük.

A tevékenységformák komplexitása lehetővé teszi az egyéni különbségek, sokoldalúságok figyelembevételét és differenciálását.

Minden tevékenységformában és nevelési módszerben kidomborodik az egyéni személyiségfejlesztés, mely az adott gyermek aktuális állapotához, fejlettségéhez igazodik.

4 KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS

Legalapvetőbb közösség a család, amelybe az egyén beilleszkedik. Ez meghatározza, alapvetően formálja a gyermek fejlődését, a másokhoz való viszonyát. Meghatározó kötődéseket alakíthat ki, amelyeket az intézményes nevelés-oktatásba kerülve lehet és kell alakítani, fejleszteni. Intézményünkben több különböző szintű közösség szerveződik, működik, él együtt. Közösségeinket a közös célok, feladatok teremtik meg, és a közös élmények, eredmények (sikerek és kudarcok) fejlesztik, erősítik. Az egyén fejlődése nem választható el a közösségtől, kölcsönösen hatnak egymásra. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos legalapvetőbb feladatunk, hogy a gyermekekben, életkori sajátosságaiknak megfelelően kialakítsuk az intézményegység, az intézmény közösségéhez tartozás érzését.

Feladataink:

- Olyan közös rendezvények szervezésére, amelyek hozzájárulnak, hogy gyermekeink, megismerjék egymást, egymás értékeit, lehetőségeit.
- A nevelési időn túli tevékenységek, nem csupán a tehetséggondozás, de a közösségi nevelés eszközei is.
- A gyermekek, életkori fejlettségének figyelembevétele.

5 A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A magatartási beilleszkedési és tanulási zavarok korrekciójának érdekében elsődleges a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok feltárása.

E tevékenység-területen nagy segítségére van a nevelési-oktatási intézményegységeknek a Szakszolgálat. A szakirodalom folyamatos nyomon követésével, speciális szakember háttér biztosításával, a pedagógusoknak nyújtott szakmai segítséggel járul hozzá a témával összefüggő pedagógiai feladatok ellátásához.

Feladataink:

- diagnosztizálás, a tünetek megfigyelése, elemzése, a lemaradások területeinek felderítése,
- az okok felderítése,

- a pedagógusok és a gyermekek közötti személyes kapcsolat erősítése,
- a pozitív tulajdonságok erősítése dicsérettel, ösztönzéssel,
- fejlesztő programok kidolgozása,
- speciális szakember segítségének biztosítása,
- differenciált képesség fejlesztés megszervezése,
- nyugodt, kiszámítható, következetes nevelői magatartás,
- rövid, tömör, világos utasítás,
- a jó cselekedet azonnali elismerése, megerősítése,
- egységes nevelői követelménytámasztás,
- szülő-gyermek kapcsolat erősítése, dicséret, pozitívum elmondásával,
- családlátogatások,
- a családok nevelési gondjainak segítése (tanácsadás, előadás, fogadóóra, nyílt nap),
- nyugodt, derűs családi légkör biztosítása.

6 A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG AZ ÓVODÁBAN

Az óvodai nevelésben a tehetség felismerése nem a korai vagy az intenzív fejlesztés miatt fontos, hanem a kihívás iránti állandó igényüket kell kielégíteni. Tehetség gondozás címén, nem fejlesztésre, hanem megfelelő környezetre és érzelmi biztonságra van szükség a gyermeknek. A legtöbb tehetségterület azonosítása iskolaérett korban lehetséges.

Már óvodás korban felismerhető a többlet képesség, az általános értelmesség, speciális irányú képességek, mozgás, zene, kézügyesség, kreativitás, ötletesség, amely a motiváló környezetben a magasabb szintű teljesítmény elérését teszi lehetővé.

A Gardneri intelligencia területek segítségével megfigyeléses méréseket végzünk, majd ezt követően a felismert tehetségigéreteket a zenei, a képi-térbeli a testi-kinesztetikus területen az érdeklődésüknek megfelelő gazdagító programokkal fejlesztjük, amely magával hozza a személyek közötti, valamint a személyen belüli intelligencia erősítését, valamint az erősségeik mellett támogatjuk a fejlesztésre szoruló területeket is. A foglalkozások során a tehetségműhelyekben résztvevő gyermekek már kiemelkedő adottságaik révén megalapozott ismeretekkel, készségekkel rendelkeznek, és ki-kiérdeklődésének megfelelően tovább generálja a saját óvodai csoportjában ezeket a képességeket. A motiváció elsődleges helyet foglal el a tanulási eredményességben, ezért a tehetséggondozás során arra törekedtünk, hogy a gyerekeknek megtaláljuk az érdeklődési körüknek megfelelő legeredményesebb és leghatékonyabb játéktevékenységet.

Tehetségfejlesztés területei:

Játékba ágyazottan az ének-zene, tánc, rajz, mozgás, kognitív képességek területén történik a tehetséggondozás két síkon:

- Csoportban a napi tevékenységekbe ágyazva
- Kiscsoportos kreativitást fejlesztő” tehetséggondozó” tevékenységek keretében.

7 NEMZETISÉGI NEVELÉS

A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

A nemzetiségi óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Nemzetiség óvodai nevelés irányelvei szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a nemzetiségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Az óvodai nevelés kiterjed a hagyományok, szokások tovább örökítésére és a nemzetiségi identitás megalapozására, fejlesztésére.

Német nemzetiségi nevelés folyik:

A Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái Micimackó Óvoda Tagintézménye 1 csoportjában történik, amennyiben legalább 8 szülő írásban igényli, valamint német nemzetiségi óvodapedagógus dolgozik az óvodában.

Roma nemzetiségi nevelés, (magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelést folytató óvoda)

Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái mindhárom intézményében folyik roma nemzetiségi nevelés, magyar nyelven, amennyiben legalább 8 szülő írásban igényli. Intézményünk Esélyteremtő munkaközössége kidolgozta a „Roma nemzetiségi nevelés-magyar nyelven” - program tematikáját, amelyben hangsúlyozottan szerepelnek a roma/cigány játékok, versek, mesék és dalok. A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág kap helyt. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a roma/cigány táncművelés megismertetése.

Feladatok:

A német nemzetiségi oktatás-nevelés tekintetében kétnyelvűsége nevelésnek nagy a jelentősége a gyermekek életében, a személyiségük kibontakoztatásában. Fejleszti kulturális beleélési képességüket, amely fontos tényezője a különböző nemzetiségi csoportok baráti együttélésének.

A Roma nemzetiségi nevelés során az identitástudat a saját és más kultúrák befogadása iránti képesség fejlesztése bír nagy jelentőséggel.

8 ALAPDOKUMENTUMAINK

Óvodánk írásos alapidokumentumai

Hosszú és középtávú tervek, dokumentumok:

- Alapító okirat
- Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei
- Házirend
- Intézményi Önértékelés

Rövidtávú tervek, dokumentumok:

- Az óvoda pedagógiai munkaterve, beszámolója

- A gyermekcsoportok nevelési és fejlesztési terve
- A gyerekek fejlődésének nyomon követése
- Egyéni fejlesztési tervek
- Felvételi és előjegyzési napló
- Felvételi- mulasztási napló
- Étkezési napló

2024 szeptember 1-én minden óvodában bevezetésre került az Oktatási Hivatal által működtetett Ovi KRÉTA tanulmányi rendszer, melynek célja, hogy az óvodák számára a gyermekekkel, az óvodai csoportokkal, és az alkalmazottakkal kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátásához informatikai támogatást nyújtson. A rendszer bevezetése kiváltotta a papír alapú dokumentumok vezetését. A felületet minden óvodapedagógus működteti.

A felületen az előírásoknak megfelelően az alábbi dokumentumok vezetése történik:

- Csoportnapló
- Felvételi és előjegyzési napló
- Felvételi- mulasztási napló
- A gyerekek fejlődésének nyomon követése

Intézményünk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások, eszközök

Alkalmazott módszerek, eljárások:

- Differenciált – egyénre szóló differenciált képességfejlesztés.
- Hatékony gyermek megismerési technikák, pedagógiai diagnosztizálás alkalmazása.
- Gyermeki tevékenységre épülő képességfejlesztés.
- Életkorak megfelelő drámapedagógiai eszközök alkalmazása.

Alkalmazott módszereink, munkaformák:

1. Szokások kialakítása:

- Utánzásos mintakövetés
- Gyakoroltatás.
- Segítségadás.
- Gazdagítás, dústítás.
- Ellenőrzés.
- Értékelés.
- Motiválás, példaadás.
- A gyerekközösség tevékenységének megszervezése.
- Hagyományok ápolása.
- Mintaadás, én – közlés

2. Magatartási modellek bemutatása, közvetítése:

- Beszélgetés.
- A nevelő személyes példamutatása.

- A nevelő részvétele a gyerek közösség tevékenységében.

3. Munkaformák:

- Párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek
- Egyéni differenciálás.
- Projekt.
- Kooperatív tevékenység-szervezés.
- Frontális.
- Mikro-csoportos

A gyermekek mérése

Az intézményben a **gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, dokumentáljuk**, elemezzük, és az egyes területek értékelési eredményeit figyelembe véve, szükség esetén fejlesztési tervet készítünk. A gyermekek fejlődéséről, fejlesztő céllal szóban folyamatosan, a nevelési évben 2 alkalommal fogadóórán részletesen történik a visszacsatolás, szüleinek/gondviselőjének, amelyet a szülő aláírásával igazol.

A gyermekek számára az iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében a tanköteles korukat megelőző nevelési évben az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységeket biztosítunk – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezve.

Ennek tervezése érdekében a gyermekek fejlődésének nyomon követése dokumentumban a tanköteles kor betöltését megelőző évtől rögzítjük az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek szintjét. A tanköteles kor betöltésekor a nevelési évben pedig diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor a nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A csoportnaplóban rögzített eredmények

2024 szeptemberétől az oktatási Hivatal által működtetett ovi Kréta rendszer elektronikus naplójában, óvodai nevelés feladatainak megfelelően rögzítjük a gyermek testi-lelki szükségleteinek tartalmát, feladatát:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, erkölcs és a közösségi nevelés,
- az anyanyelvi értelmi fejlesztés területén.

A nevelési terv fél évente készül, mindegyik félév értékelésre kerül területenként. Továbbá a csoportnapló tartalmazza az óvodai élet tevékenységi formáinak tervezését, tematikus tervben és a reflexiót, a megvalósítás értékelését. A csoportnapló tartalmazza továbbá a tervezett szervezési feladatok értékelését fél évente.

Az egyéni fejlődés dokumentálása, szintén az Oktatási Hivatal által működtetett Ovikréta rendszerben elektronikus formában működik.

Minden gyermekre készül portfólió, melyben megtalálható:

- az anamnézis-mely kitöltése a szülő részéről önkéntes,

- a megfigyelések eredményei dokumentálva – a fejlesztendő terület megjelölésével, értékelésével,
- egyéni fejlesztési tervek
- Szakértői vélemények, amennyiben releváns
- a DIFER mérési lapja

A mérés eszközei

- **ovi Kréta felületén található** mérőeszköz a gyerekek szociális, testi, értelmi és verbális kompetenciáinak mérésére,
- Rövid-DIFER programcsomag

9 GYERMEKVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A gazdasági és társadalmi változások következtében tömegméretekben jelentkező és a családok életében felhalmozódó problémák hatnak a gyermekek nevelésére és gondozására. A gyermekvédelmi problémák feltárásának célja, hogy a gyermekek problémáit az intézmény a minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat. Alapvető feladat a családi nevelésből, a környezetből fakadó intenzív ártalmak, zavarok kiküszöbölése, enyhítése. Fontos, hogy a pedagógia minden területén a prevenció gyakorlata érvényesüljön. A GYVT 40/A és a 15/1998(IV.30) NM rendelet 26.§ értelmében ezt a munkát segíti a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat és az intézmény által kötött együttműködési megállapodás alapján az óvodai szociális segítő munkás, akivel a gyermekvédelmi felelősök és a vezetők rendszeres kapcsolatot tartanak.

Intézményünkben a gyermekvédelmi feladatok segítésére gyermekvédelmi felelősök működnek.

- A gyermekvédelem érdekében intézményünk együttműködik az illetékes -Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal,
- Polgármesteri Hivatallal,
- Továbbá a gyermekvédelemben résztvevő szervezetekkel.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyerekeket nyilvántartja.
- Intézkedést kezdeményez veszélyeztetettség esetén a jegyzőnél (gyámügyi előadónál).
- A Gyermekvédelmi törvény védelmében jelzi az illetékes polgármesternek, amennyiben a rászoruló gyerekeknek segély vagy hozzájárulás megállapítását tartja szükségesnek.
- A családsegítő szolgálattal tartja a kapcsolatot

10 SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEK NEVELÉSE

Minden óvoda feladata:

- **Az egészséges életmód alakítása**

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél csak a fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges segítséget adjuk, támogatjuk a gondozási feladatoknál is az önállósodási törekvéseiket. Készségeinek megfelelően biztosítjuk az egészség megóvásokhoz szükséges tevékenységeket.

- **Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása**

- **A gyermekek egyéni eltéréseinek tolerálása**

A gyermek jelzéseinek, viselkedésmódjának, alkalmazkodó képességének megfigyelése, a megfigyelések értékelése.

Az egyéni érdeklődésnek, igényeiknek megfelelő tevékenységrendszerek megteremtése, biztosítása.

Konfliktus helyzetekben a gyermekek bevonása a konfliktus helyzet megoldására és a szabályalkotásba.

Az egyéni szociális szükségletek kielégítése.

A gyermekek eltérő érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása.

Közvetlen segítségadás a nehezen beilleszkedő, visszahúzódó, társtalan gyerekek esetében.

- **Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása**

A sajátos nevelési igényű gyermekek sajátos fejlesztését kiscsoportos illetve egyéni módon kívánjuk megvalósítani, elsősorban az óvónő által kezdeményezett játékok, kísérletek, megfigyelések, próbálgatások segítségével.

Sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének feladatai:

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek:

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) a mozgás-szervrendszer veleszületett, vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke, területe.

Óvodai nevelés során a fejlesztés területei:

- Tágabb, szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- Életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése.
- A megtanult mozgás alkalmazása.
- Akadálymentes közlekedés biztosítása.
- Mozgáshoz szükséges eszközök biztosítása (pl. lejtő, kapaszkodó)
- Önállóságra nevelés.
- Óvodai foglalkozások körébe épített mozgásnevelés.
- A napirend egészét átszövő mozgáskorrektív helyzetek alkalmazása.
- Speciális fejlesztés- intézmény által biztosított külsős speciális szakember

Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Gyógypedagógiai Szolgáltató Központtal szükség szerint kapcsolatfelvétel a fejlesztést végző, illetve irányító szomatopedagógia szakos gyógypedagógussal, konduktorral.

A látási fogyatékos (látássérült) gyermek:

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók, gyengén látók.

A fejlesztés fő területei:

A látási kontroll hiányosságainak korrigálásra minden látássérült gyermeknél a fizikai terhelhetőségük figyelembevételével segíteni kell:

- A részvételt a közös játékban.
- A közösséghez való alkalmazkodást.
- A viselkedési formáinak megtanulását, gyakorlását.
- Önkiszolgálás megtanítását.
- Tárgyak és helyük megismerését.
- Rendszeretet, higiéné, különösen a szem és a kéz tisztántartása.
- Környezetük valóság-hű megismerését.
- Eszközök kiválasztásánál a jól tapinthatóság biztosítását.

Látásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központtal szükség szerint kapcsolatfelvétel a fejlesztést végző és irányító tiflopedagógia szakos gyógypedagógussal.

(Óvodáink személyi feltételek biztosításával –pedagógiai asszisztens fogadja a látássérült gyermekeket.)

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek:

Súlyosan **hallássérült** – siket-, és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek kapcsán a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés területei:

- A hangos beszéd aktív használatának építése. Hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait.
- A gyermek kommunikációs próbálkozásainak megértése.
- Kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése.
- Alapvető önkiszolgáló szokások elsajátításának elősegítése.
- Aktív nyelvhasználat építése.
- Beszédértés, szókincs, szájról olvasási készség, érthető kiejtésre nevelés fejlesztése.
- A nyelvi kommunikáció megindítása.

A nagyothalló gyermekek

Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével) esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A fejlesztés területei:

- A nyelvi kommunikáció megindítása.
- A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése.
- Beszédértés, szókincesfejlesztés a nyelvi kommunikációs helyzetek kötött alkalmazása.

A halmozottan fogyatékos, hallássérült óvodás korú gyermekek: (fogyatékoság pl. testi, értelmi, érzékszervi, vagy pszichés fejlődési zavar)

A fejlesztés területei:

- A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációjával, egyéni fejlesztési terv alapján történik.
- Fejlesztésüket eredményesen egyéni, vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Gyógypedagógiai Szolgáltató Központtal szükség szerint kapcsolatfelvétel a fejlesztést végző, illetve irányító - logopédia szakos gyógypedagógussal, szurdopedagógussal.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek:

A fejlesztés területei:

- A nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.
- Spontán tanulás hangsúlyozása.
- Társakkal való együttműködés erősítése.
- Sokoldalú élményszerzés biztosítása a kortárs csoportban.
- Folyamatos gyógypedagógiai megsegítés (TAP szakos gyógypedagógus).

Értelmi fogyatékoság esetében **Baranya Vármegyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal** a fejlesztést végző, illetve irányító szakember - tanulásban akadályozott szakos gyógypedagógussal kapcsolatfelvétel.

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek:

A fejlesztés területei:

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az életkori sajátosságokat, a játékoság elvét szem előtt tartó nevelési környezetben valósulhat meg.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Gyógypedagógiai Szolgáltató Központtal, szükség szerint kapcsolatfelvétel a fejlesztést végző, illetve irányító szakember- logopédia szakos gyógypedagógussal.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek:

Az autizmus lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek károsodása, amely viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autisztikus gyermekekre a legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek tapasztalható

gondolkodási képességek, a beszéd szintjén a kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés képességének hiányosságai.

A fejlesztés területei:

- Kommunikációs eszköztár fejlesztése,
- A szociális interakció fejlesztése a kölcsönösségek igénylő társas helyzetekben,
- Viselkedésproblémák és gondolkodási készségek terápiája,
- Korai elemi készségek kialakítása: szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermekek (pl. súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar, ADHD):

A fejlesztés területei:

- Az érintett gyermekek nevelését a részképesség-zavarokból eredő sajátos szükségletekhez kell igazítani.
- Az óvodai nevelésben kiemelt jelentősége van a **biztonságos, állandó kereteknek, a szabályok következetes alkalmazásának, a pozitív megerősítésnek és dicsőretnek.**
- A fejlesztés alapja a **szakértői bizottság véleményében** meghatározott egyéni fejlesztési terv, amelyet a pedagógusok, gyógypedagógusok, pszichológusok és a szülők együttműködésében kell megvalósítani.
- Feladat a másodlagos zavarok (pl. kudarcélményekből fakadó magatartási problémák) megelőzése, valamint a sikeres iskolakezdéshez szükséges készségek megalapozása.
- A fejlesztési terv célkitűzéseinek teljesülését rendszeresen ellenőrizni kell, és ennek alapján kell a további fejlesztést alakítani.

Az eredményes nevelés érdekében az óvodapedagógus általános feladata SNI gyerekek nevelésében:

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lennie arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják,
- együttműködik a szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a napi pedagógiai folyamatokba,
- egyéni fejlesztési tervet készít, egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- a kompenzációs lehetőségek körét bővíti a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével,
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes,
- a sérülés-specifikus módszereket, technikákat a gyógypedagógus segítségével szakszerűen megválasztja és alkalmazza, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja,

- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközöket használ, a segédeszközöket elfogadhatja, azok következetes használatára és megóvására nevel,
- rugalmas szervezeti kereteket alakít ki a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához,
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására,
- együttműködik a sérült gyermek családjával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének dokumentumai:

- a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye,
- óvodai felvételi és mulasztási napló, mely tartalmazza a gyermekről készült szakvéleményt kiállító szakértői és rehabilitációs bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, valamint a felülvizsgálat időpontját,
- felülvizsgálati kérelem a szakértői és rehabilitációs bizottság részére minden év június 30-ig azoknak a gyermekeknek a nevével – a bizottsági szakvélemény számával együtt – akiknek felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes,
- egyéni fejlődési napló, egyéni fejlesztési tervek.

11 A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben, majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

1. A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
2. A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciáinak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
 - a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
3. Az **értelmileg** egészségesen fejlődő gyermek:
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
4. Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan** is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek:
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
 - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A roma nemzetiséghez tartozó gyermekeknél:

(Amennyiben a szülők igénylik a nemzetiségi nevelést)

- Kialakul a gyermekekben pozitív érzelmi viszony kultúrája iránt.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi ismereteinek közlését magyar nyelven is.
- Megismeri etnikuma kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, játékokat, táncokat. Megtanulja tisztelni kultúrája értékeit, szokásait.

Német nemzetiségi nevelés:

Micimackó óvoda – 1 óvodai csoport

- Kialakul a gyermekben pozitív érzelmi viszony kultúrája és nyelve iránt.
- Egyszerűbb kommunikációs helyzetekben tud a kisebbség nyelvén tájékozódni.
- Ismeri a kisebbség hagyományait és szokásaiból eredő játékokat, s ezekhez használja a tárgyi Kultur kincsekből még fellelhető és az óvodában alkalmazható tárgyakat, - azokat megnevezik.
- A nemzetiségi nevelésben résztvevő gyermekeknél megalapozódik a német nyelvű beszéd megértése, alakul kétnyelvű kommunikációjuk, ezzel együtt megismerik hagyományait, kulturális értékeit, identitástudatuk pozitív irányba mutat

A megfigyeléses mérések igazodnak a 3-7 éves gyerekek életkori sajátosságához.

12 ÓVODAI INTEGRÁCIÓS, ESÉLYTEREMTŐ PROGRAM

Intézményünk óvodai integrációs, esélyteremtő programot működtet, amelynek alapja a *20/2012-es (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról*, valamint az Oktatás Hivatal és az intézmény fenntartója közötti Együttműködési megállapodás az *EFOP-3.1.3-16-2016-00001 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása”* című kiemelt projekt keretében a pedagógiai tevékenység hatékonyságának fejlesztése az esélyteremtő nevelési eljárások eredményes alkalmazása érdekében.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésének kiemelt területei. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éve meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig megterhelés nélkül rendkívül hatékonyan fejleszthetők. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat. Tudatos pedagógiai munkával, szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel a szülőket partnerré téve, a meglévő, tapasztalható hátrányokat csökkenteni tudjuk.

Intézményünk esélyteremtő, befogadási stratégiái

Pedagógusi attitűdök: a nevelők szociális érzékenysége, empátiája, az eltérések elfogadásának, a különbségek kezelésének a képessége.

A pedagógusok szakmai kompetenciája: gazdag módszertani repertoár, a megfelelő segédanyagok megléte és idő a sokféleség kezeléséhez.

Támogató környezet óvodán, belül és kívül: a főigazgató, a tagintézmény igazgatók, a helyi irányítás, a helyi közösségek, a szakmai szervezetek részéről.

Differenciált nevelés szervezése: egyéni sajátosságokhoz, képességekhez való igazodás, eltérő képességek és eltérő fejlődési ütem figyelembevétele.

12.1 Kiemelt területek

- Szervezési feladatok
- Nevelőtestület együttműködése (esetmegbeszélések)
- Pedagógiai munka kiemelt területei
- Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal
- Óvoda – Iskola átmenet támogatása
- Szülőkkel kapcsolattartás, együttműködés
- Intézményi önértékelés, eredményesség

12.2 Integrációs stratégia kialakítása

A gyerekek szocializációja nagy eltéréseket mutat. Egyre több a halmozottan hátrányos helyzetű kisgyermek. Óvodák együtt nevelik a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekeket. Az óvodákba minden 3 éves korú elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket fogadunk.

A célrendszer felállítása

- Az eltérő háttérrel, eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek szocializációjának elősegítése, kompenzálása.
- A különbözőség elfogadása, tiszteletben tartása.
- Az eltérő kultúrával és kommunikációs kóddal rendelkező gyerekek együttnevelése, a multikulturális tartalmak átadásával identitástudatuk erősítése.
- A kulcskompetenciák fejlesztése az integrációt segítő módszertani elemek beépítésével.
- Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése érdekében együttműködés az iskolával.

12.3 Az óvodába való bekerülés előkészítése, szervezési feladatok

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek óvodai beíratásának támogatása.

Az óvodai nevelés 3 éves kortól kötelező, azonban gyakran előfordul, hogy a HH, és HHH gyerekek családja költözik és kiesik a jelzőrendszer látóköréből, ezért az óvoda prevencióként a beíratást megelőző hónapokban a védőnőkkel egyeztet.

Heterogén óvodai csoportok alakítása.

Célunk a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek óvodai beíratásakor, olyan csoportalakítási elv követése, amely biztosítja az arányos elosztásukat a három óvodában, valamint óvodai csoportokon belül. Az Inklúzió elősegítése, a teljes körű minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.

Az integrációt elősegítő óvodai csoportok alakítása során az alábbi szervezési feladatokat végezzük el:

- a gyerekek beíratásakor a szülők széleskörű tájékoztatása,
- a nevelési év elején heterogén óvodai csoportok kialakítása

- a nyitvatartási idő megállapítása, oly módon, hogy a szülők munkába állását lehetővé tehesse

12.4 Pedagógiai munka kiemelt területei

Anyanyelvi és értelmi nevelés elősegítése.

A nyelvi kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, értelmi fejlődésének fő alkotó eleme. **Áthatja egész nevelési rendszerünket, hiszen minden óvodai tevékenységben sajátos kommunikációs helyzet zajlik.** A gyermeknek a kapcsolatteremtésben és kapcsolattartásban óriási jelentőségű az élőlábbeli kifejezés. Az ember lételeme, hogy rá figyeljenek, meghallgassák, ezért meg kell értetnie magát. A gesztusok, mimika hangsúlyozzák, vagy finomítják a szavakba foglalt információt. Elengedhetetlen azoknál a gyerekeknél, akiknél probléma van az önkifejezéssel, mert ők a metakommunikációs jelzésre jobban reagálnak. Az értelmi fejlesztés területén kiemeleten hangsúlyozzuk az egyéni bánásmódot, a differenciálást. A tevékenységek alkalmával kiemelt figyelmet fordítunk a gyerekekre, amelyet nevelési és tevékenységi tervekben dokumentálunk.

Érzelmi nevelés, szocializáció

A szocializáció során a gyermek a társadalmi szerepeket, értékeket sajátítja el tevékenységeken keresztül, vagyis megtörténik a kultúra átadása. A gyermek számára a család és az óvoda a közvetlen emberi társadalmi közeg. A családi szocializáció során gyakran nem épülnek be olyan normák, minták, értékek, amelyek feltétlenül szükségesek a társadalmi beilleszkedéshez, a személyiség kibontakoztatásához. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szocializációs fejlődése lassúbb ütemben történik, ezért az óvodáknak kell - együttműködve a családdal - pótolnia, kiegészítenie és továbbfejlesztenie a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

Egészséges életmódra nevelés

Célunk az egészséges életmód alapjainak elsajátíttatása. Programunk nagy hangsúlyt fektet az egészséges életmódra, éppen a gyerekek szociokulturális háttere miatt. A gondozás és a szokások kialakításával segítjük a gyerekek szükségleteinek kielégítését, elősegítjük fejlődését. Mindez hozzájárul egészségük megőrzéséhez, jó közérzetükhöz, és a nevelési hatások érvényesüléséhez.

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Olyan tevékenységek szervezése, amelyek segítik a gyermekek társadalomba való beilleszkedését (családi napok, kirándulások, színház...stb.).

Korszerű óvodapedagógiai módszerek

- Differenciálás
- Kooperatív tevékenységszervezés
- A projektmódszert
- Drámajáték

12.5 Gyermekvédelemmel, egészségügyi ellátással szociális segítségnyújtással kapcsolatos tevékenység

- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése.
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés.

12.6 Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal.
- Védőnői hálózattal.
- Szakmai szolgáltatókkal.
- Roma nemzetiségi önkormányzat, illetve civil szervezetekkel.

12.7 Az óvoda-iskola átmenet támogatása

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka.
- Az iskolaválasztás, az iskolával közös óvoda-iskola átmenetet segítő program.
- A gyerekek fejlődésének után-követése.

12.8 Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
- Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, egyéni fejlesztési napló vezetése.
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos észrevételek átbeszélése.
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése.
- Partnerközpontú együttműködés, működés.

13 EGYÉNI ARCULATOK

13.1 Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái, Micimackó Óvoda Tagintézmény egyéni arculata

1 BEVEZETŐ

Óvodánk, a Dél-Zselic Óvodái, Bölcsődéje és Konyhái egyik tagintézménye, 1999-ben készítette el első nevelési programját, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján. A választható programok közül már a 90-es évek elejétől a Zilahy Józsefné által **kidolgozott** „**Nevelés játékkal, mesével**” című **program** lett tartalmi munkánk alapja.

Pedagógiai programunk egyéni arculata tartalmazza a helyi igényeket és lehetőségeket, óvodánk hagyományait, innovációit a nemzeti kisebbségek és a sajátos nevelést igénylő gyerekek nevelésének sajátosságait.

Székhelye: Szigetvár, Dózsa György út. 11.

Telefon – Fax: 73/311-621

Csoportok száma: 4

Férőhelyek száma: 100 fő

Óvodánk 1975-ben 2 csoportos intézményként alakult, majd 1977-ben újabb két csoporttal bővült. A bővítést az indokolta, hogy a 70-es évek elején néhány ipari üzem beindulásával városunkban megnőtt a lakosság száma és ezzel együtt a 3-6 éves gyerekeké is.

Környékünkön a régebbi családi házas utcák között egy új lakótelep létesült, amelynek kisgyermekait fogadtuk és nagyrészt az óta is fogadjuk.

Intézményünk 2018-19-ben teljeskörű felújításon esett át, mely keretében nem csak esztétikus, de energiahatékony is lett az épület. Az intézményes nevelés keretein belül a családi jellegű kívánjuk érvényesíteni nevelőmunkánkban, ezért vegyes életkorú csoportokat szervezünk, amelyekben természetes, hogy a testvérek, jó pajtások egy csoportba kerülnek. Összeszokott, jól együttműködő kollektívánk állandó jelmondata:

"Szemünk fénye a gyermek!"

Saját nevelési programunk alapjául a Zilahy Józsefné által kidolgozott „Nevelés játékkal, mesével, verssel” módszert választottuk, amely a kisgyerekek tanulási folyamatait a természetes kíváncsiságukra, állandó tevékenységvágyukra, önállóságukra és leggyermekibb tevékenységükre, a játékra, szabad játékra, a mindennapos mesehallgatásra és a „mesés élmények” megjelenítésére építi.

E módszer mottóját már sokkal korábban Kodály Zoltán is megfogalmazta:

„A mese – az anyanyelv zenéje, észjárása – a játékkal együtt a kicsinyek tanuló iskolája.”

Az óvodai nevelés alapprogramját igyekszünk úgy megvalósítani, hogy a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – **szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem** illesse meg. A

gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Nevelő munkánknak a **gyermeki személyiség** teljes kibontakoztatásának megerősítésére kell irányulnia, az emberi jogok és **a gyermeket megillető jogok, tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben,** az alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésével, **az egyenlő hozzáférés biztosításával,** az egyéni képességeket, **készségeket** kibontakoztatva, testileg – és mentálisan minél egészségesebb és érettebb gyerekek kerüljenek ki óvodánkból.

Az 1989-90-es tanévtől e szellemben fejlesztjük a gyermekek személyiségét, kompenzáljuk a családi nevelés előforduló hiányosságait, valamint jelenleg a folyamatosan fejlődő világ és a digitalizáció által megteremtett változásokra is reagálunk, szükség esetén tanácsokkal látjuk el a szülőket.

Intézményünk egy csoportjában **német nemzetiségi óvodapedagógus irányításával nemzetiségi nevelés folyik.**

Óvodánk földrajzi fekvéséből adódóan magas számban érkeznek hozzánk roma származású gyermekek, akiknek az óvodai nevelés minden területén igyekszünk megteremteni az esélyegyenlőséget.

Évek óta fogadunk **sajátos nevelési igényű gyerekeket** is. A **tanulásban akadályozottak szakszerű fejlesztését óvónőként és gyógypedagógusként is dolgozó kollégánk látja el.** Az esetlegesen jelentkező **más típusú sajátos nevelést igénylő** gyermekeket a vármegyei vagy helyi szakszolgálat gyógypedagógusai közreműködésével neveljük.

Évek óta emelkedik a súlyosan szociális hátrányban élő, **halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink** száma. Esetükben fontosnak tartjuk az **egyéni differenciálást.**

Ezekhez a sokoldalú feladatokhoz rendeltük és rendeljük alá folyamatosan az óvodapedagógusok továbbtanulási tervét.

Óvodánk valamennyi dolgozója gyermek centrikus, a gyermeki személyiséget tiszteletben tartó, érzelmi biztonságot nyújtó ember, akik szeretetteljes óvodai légkör megteremtésével a rájuk bízott gyermekek testi - lelki szükségleteit megpróbálják maximálisan kielégíteni. Az óvónői párok jól együttműködnek, munkájukat összehangolják, időnként egymást kiegészítik, a gyermekek érdekeit szem előtt tartva dolgoznak. Munkánkban nélkülözhetetlen a dajkákkal való jó kapcsolat. Ők segítenek nekünk, hogy céljainkat megvalósíthassuk. Feladatuk a gyermekek gondozása, az óvónő segítése a nevelőmunka technikai kivitelezésében.

Nevelőtestületünk a Szülők Közösségével együttműködve működteti a Micimackó Alapítványt, amely tárgyi feltételeink folyamatos fejlesztését tűzte ki célul.

Az óvodai élet megszervezésének feltételei:

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy

az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének szinterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválók, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket-harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

2 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

2.1 Tárgyi-dologi feltételek:

Az épület legfőbb jegyei:

Környezete: családi házas, lakótelep tözsomszedságában

Épület területe: 427 m²

Udvar: 2.486 m²

Összkomfortos modern épület 1975-ben épült. 2019-ben, majd 2023-ban felújításra került.

Csoportok száma: 4

Egyéb helyiségei: tornaszoba, melegítő konyha, iroda, felnőtt és gyermeköltözők, mosdók, nevelői szoba /fejlesztő szoba/

Ahhoz, hogy az épületek megfelelően funkcionáljanak, biztosítsák a 3-7 éves korú gyermekek óvodai nevelésének a feltételeit, az épületek állapotának függvényében folyamatos karbantartásra, állagmegóvásra van szükség.

Az óvodai nevelés feltételrendszerének biztosításához költségvetési kereten kívül önerős hozzájárulás:

- óvoda alapítványa
- pályázatok

2.2 Személyi feltételek:

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A hazájukat elhagyni kényszerülő gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét

A pedagógusok és a nevelő munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkájával egészíthetjük ki eredményesen a családi nevelést.

Pedagógusok – finanszírozott álláshelyek a köznevelési törvény alapján	
Tagintézmény igazgató/óvodapedagógus	1
Óvodapedagógus	7
A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők	
Pedagógiai asszisztens	1
Dajka	4
Alkalmazottak	
Udvaros, karbantartó	1

A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak a törvény által előírt végzettséggel rendelkeznek.

3 SZERVEZÉSI IDŐKERETEK

3.1 Napirend

A napirend, hetirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható, következetes óvodai élet megvalósulását, hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez, melynek feltétele a megfelelő időtartamú **párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezése, szervezése.**

Ezt különösen indokoltnak tartjuk amiatt, hogy intézményünkben, magas arányban nevelünk **halmozottan hátrányos helyzetű, alacsony szociokulturális szintű** gyermekeket és igény szerint **sajátos nevelési igényűeket.**

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. A napirend folyamatos és rugalmas igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti **harmonikus** arányok kialakítását, **szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.** A helyi szokásokat és igényeket figyelembe vesszük.

A napi és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Különbséget teszünk a nevelési évben levő napirend /szeptember 1- től május 31-ig/ és a nyári napirend / június 1-augusztus 31/ között.

N A P I R E N D

5.30 – 7.30	Érkezés, játék összevontan más csoporttal
7 -	Reggeli /tisztálkodás, fogmosás / Játék, egyéb szabadon választott, illetve kötött tevékenységek. Megfigyelések természetcs környékben. Mesehallgatás, dramatizálás. Ábrázoló tevékenységek. Dalos játékok. Mindennapos testnevelés. Egyéni felzárkóztatás, ha szükséges. Levegőzés – udvari játék
11.30 - 12.45	Tisztálkodás, terítés, közös ebéd, teremrendezés, ágyszárítás.
12.45 - 13.00	Alvás előtti mese
13.00 - 15.00	Csendes pihenő
14.30 - 15.15	Ágyszárítás, tisztálkodás, terítés, uzsonna
15.15 - 17.30	Játék, hazabocsátás

NY Á R I N A P I R E N D: /összevont csoportok működnek /

5.30-8.00	Gyülekezés, játék.
8.00 - tol	Folyamatos reggeli játék, kötetlen tevékenységek /lehetőleg szabadban/ Séta, rövid kirándulások, napfürdőzés, zuhanyozási lehetőség
11.30-tól	a napirend megegyezik a nevelési év napirendjével.

3.2 Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő a gyermekcsoportokban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A **hetirend** épp olyan kötetlen, mint a napirend. Nincs meghatározott napja a különféle műveltségi területek feldolgozásának. A **tevékenységformákat komplex módon valósítjuk meg.**

A nevelési folyamat alapritmusát óvodánkban az évszakok és ünnepek váltakozása adja meg. Egy héten egyszer /csoportonként meghatározott napon / irányított ritmikus mozgással és utánzó mozgásokkal testnevelést tartunk. A túlnyomórészt kötetlen tevékenységek mellett a mindennapos mesehallgatás és a heti egyszeri testnevelés foglalkozás közvetve kötelező a gyermekek számára.

A különleges nevelést igénylő gyermekeink számára heti egy alkalommal csoporton kívül, szakember általi irányított **differenciált** terápiás foglalkozásokat biztosítunk, csoporton belül heti 1-óra egyéni fejlesztést. (egyéni fejlesztési terv alapján)

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepet tulajdonítunk. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatárssal. Az

óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a **fejlődésük nyomon követését** dokumentumok, feljegyzések tartalmazzák:

- Munkaterv
- Csoportnapló (Ovi Kréta)
- Egyéni fejlődésről feljegyzések
- Fejlődést nyomon követő mérőlap
- DIFER – mérés (évi két alkalommal)
- Fejlesztési terv

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságaink lehetővé teszik, külön térben szervezeten – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet biztosítunk.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk.

4 EGYÉNI ARCULATUNK TARTALMA, TEVÉKENYSÉGFORMÁK

4.1 Játék és Mese

Játék és a mese kommunikációs helyzeteiben való összehangolódás az érzelmi, értelmi és nyelvi mély struktúrákat alapozza és erősíti meg. Ezen a jelrendszeren kultúrát adunk át és műveltségi tartalmak iránti fogékonyság képességeit fejlesztjük.

Ez az egymásra figyelés, a kapcsolatteremtés, a kifejezés és megértés gyakorlását jelenti, a tér és idő tagolását, az ok - és következmény összetartozását, élethelyzetek megoldásának előképeit, önmagukkal és a másikkal való bánni tudást, tájékozódást az emberi viszonyokkal és a természet elemi megnyilvánulásaiban.

Célunk:

- a gyermekek érzelmi, társas, kézügyességbeli és értelmi intelligenciájuk fejlesztése, a gyermeki szabadság megadása.
- a belülről indított és vezérelt /önkéntes, szabad/ játéktevékenység által a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése
- a **halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, HH, HHH** gyermekeink a mintakövetéses tanulás módszerével tanuljanak meg játszani. Kezdetben egyéni helyzetben

tanítjuk a játéktevékenységeket és a játékeszközök használatát, majd egyre csökkenő segítséggel a csoportjátékába beilleszkedve alkalmazzák a megszerzett kompetenciákat.

A német nemzetiségi nevelés célja: az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a kisebbség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

Feladataink:

- A nyugodt légkör az elmélyült játék biztosítása. /Az érzelmi biztonságot jelentő szeretetteljes magatartású óvónőink, akik igazi érdeklődéssel fordulnak óvodásaink felé.
- A részben folyamatos napirendünk / délelőtt /, ahol a játék nem szakad meg.
- A kuckós berendezésű szobák, ahol adott a lehetőség a szemlélődésre, egyedül játszásra és a közös játékokra is /babaszoba, hempergő, mesesarok, rajzolgató, építős /, ezeket természetesen másra is felhasználhatnak, ha nem zavarják társaikat.
- A játékhoz sokféle eszköz folyamatos biztosítása. A hagyományos berendezési tárgyak, eszközök mellett hangszerek, különféle textíliák, tükör, színes fonalak, rongylabdák, hordozható alacsony polcok, paravánok, kisebb - nagyobb kosarak, rongyos zsák, és a különféle szimbolikus és szerepjátékhoz készített - barkácsolt kiegészítő eszközök, játékok
- Ötletek, lehetőségek, közös élményszerzési lehetőségek biztosítása.
- A gyerekek spontán szerzett tapasztalatai, élményei meghallgatásra kerüljenek, ezek feldolgozására kapjanak lehetőséget.
- **A német** nyelvi nevelést speciális játékok segítik: társas, memória, dominó, báb, képeskönyv.
- **A speciális nevelési igényű** gyermekeink rehabilitációjához célirányos fejlesztő játékokat használunk.

Fajtai: mozgás /nagy és finommotoros /, téri tájékozódás és testséma, értelem és beszédfejlesztő játékok.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad – képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie, a kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű **az egész személyiséget fejlesztő**, élményt adó tevékenységgé. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus.

Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő **helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre** van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus **tudatos jelenléte** biztosítja az élményszerű, elmélyült kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.

Az óvodában kiemelt a **szabadjáték túlsúlyának** érvényesülése. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A kisgyermek a játékban él és fejlődik, a gyermeknevelés teendőit erre alapoztuk.

A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a **pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó** tevékenység.

A játék, **szabad játék** szerepét az **integrált** nevelés folyamatában még inkább felértékeljük, hiszen a játék által illeszkednek leginkább az eltérő személyiségű, képességű gyermekek egymáshoz és az egész óvodai élethez. A játék irányítása során a **differenciálást alap módszernek tartjuk**, mert hiszünk abban, hogy fejlesztőhatása ebben az életkorban a legnagyobb, és abban is, hogy e fejlesztőhatás a személyiség minden szférájára (kognitív, verbális, motoros, szociális) kihat.

Vegyes életkorú csoportjainkban az **egyes játékfajták** nem különülnek el egymástól, gyakran egyszerre vannak jelen.

A játékhoz biztosítjuk a megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket, és **élményszerzési lehetőségeket**.

A kisgyermek a környező világot, annak megnyilvánulásait, a lényegét a **játék nyelvén szimbólumok segítségével**, tárgyak rakosgatásával, cselekvéssel jeleníti meg. A játék során a tárgyak rakosgatása közben, beszélgetés közben válik a játék a tanulás egy speciális formájává a **német nyelvi** nevelésben is.

A mindennapi élet tárgyait, jelenségeit, személyeit helyettesíti más, az általa kitalált dolgokkal, jelképesen, szimbolikusan formálja meg őket, egy látszólag teljesen különböző tárgy, vagy viselkedés segítségével. A **szimbolikus játékok** a spontán játékban a leggyakoribbak,

félelmeiket, szorongásaikat levezetik, a lázmérőt ceruzával helyettesítik. Eközben fantáziájuk, képzettársításuk gazdagodik.

Természetesen az érzékszervek funkcióit próbálgató, **tapasztaló gyakorló játékok**, és különösen, ha valami új dologgal ismerkednek meg. Észlelésük, érzékelésük finomodik, sok új ismeretet szereznek közben.

4 - 5 éves korban érdekessé válik a játszótárs is - addig mi felnőttek vagyunk fontosak, a mi szerepünk a meghatározó, mint a lehetőség, utánzó, vagy kezdeményező partner a társas kapcsolatokat, érzelmeket megjelenítő **szerepjátékokban**. Igen hatásos fejlesztő szerepe van - a kommunikációs készség jól fejlődik általa, viselkedésük, magatartásuk, érzelmi, akaratilag tulajdonságaik könnyen terelhetők pozitív irányba.

Szabályjátékok is folynak óvodánkban, de ezek jelenlétünk nélkül még igen rövid ideig működnek, mert saját szempontjaikat még nehezen tudják háttérbe szorítani. **A konstruáló játékok** során zömmel a szerepjátékukhoz készítenek eszközt. **A mozgásos játékokat** a csoportban és udvaron egyaránt kezdeményezünk és kezdeményeznek a gyerekek.

Az udvaron és benn is vannak alkalmas berendezési tárgyak és tornaszerek a természetes mozgások végzésére /tornaszerek, bútorok, mászóakák, csúszdák, stb./

Kinn és benn egy időben és folyamatosan kétféle játék folyik. Amit a gyerekek maguk találnak ki és valósítanak meg, és amit az óvónők kezdenek.

A gyermekek spontán játékának kiteljesítését segítik az óvónők a tartalmat érdekesebbé tévő eszközzel, ötlettel, új kifejezési lehetőséggel, szimbólummal. Évszakonként négy-öt alkalommal mi is adunk ötletet, mintát.

Az egyes játékokhoz mi segítünk elrendezni a körülményeket, közösen keresünk megfelelő szervezeti formát, ez a játék tartalmától és a gyerekek számától függ. Az óvónők tartják össze a társas kapcsolatokat, beosztva az időt, a tartalmat és a formát összehangolva.

Az időtartam meghatározhatatlan, folyamatos, nem szakaszolt. Amit elkezdünk ráérősen és élvezettel játsszuk végig és fejezzük be. Mindenre annyi időt fordítunk, amennyi az alapötlet variációhoz, teljes kijátszásához szükséges.

Az elképzeltékhez készítünk alkalmas játékszereket.

Megfigyelés alapján alakítjuk ki elgondolásainkat, a folytatásért, vagy egy új játék elkezdéséről. Egy-egy évszak játéktéma anyagának emlékezetbe vésésével készülünk fel. Közvetlenül az elkezdendő játékfolyamathoz illő mondókákat, dalokat, verseket, meséket ismételünk át. A kézimunkához, festéshez, rajzhoz, gyurmázáshoz, agyagozáshoz szükséges anyagokat veszünk számba.

Átgondoljuk a mindennapos rövid együttlétek tartalmát és szervezési feladatait, elképzeljük a játék folyamatának lehetséges változatait.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. A szabad játék túlsúlya érvényesül.

A játékok sora rendszert alkot:

- Szorosan az évszakokhoz kötődő játékok, és az ünnepekre készülődés játécai.
- A gyerekek játékához kapcsolt elképzelések a tervből vett ajánlásokkal
- A spontán játék gazdagítása pillanatnyi ötlettel, kézimunkával, dallal, mondókával, szerepvállalással.
- Érdekes tárgyak is lehetnek a játék kiindulópontjai.
- Van olyan helyzet is, hogy egyik játékból természetesen könnyed képzetkapcsolással következik a másik.
- A mese és a vers áthatja az egész játékot.

József Attila: "...én nem csupán látzom, én játszom."

Szeptember: Egymás elfogadása, barátkozás apró lépései, személyesség hangsúlyozása. Mít lehet játszani a szabadban?

Október: Gyűjtögetős hetek. Termésekkel, gyümölcsökkel játszunk. Piac.

November: Családjátékok a babaszobában. Keresztelő, névadó. Lakás, ruhatár, főzőcske, öltözködés. Játék a képzeletbeli erdőben.

December: Mikulás - várás. Karácsonyi készülődés

Január: Téli erdő, állatok élete télen, téli örömök.

Február: Jégország, téli kirándulások. Hideg - meleg. Mulatságba készülünk.

Március: Tavaszi napozás. Tavaszi erdő. Március 15-i katonásdi. A mi kertünk.

Április: Húsvéti játékok. Tavaszi nagytakarítás. Bogáristálló. Virágvásár. Piac.

Május: Anyák napja. Kirándulás a tavaszi erdőbe. Vándorcirkusz. Iskolásdi. Ugróiskola, játékok a szabadban.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek kitarotán játszani, akár több napon keresztül is egy azon játéktémát fenntartani, abban együttesen részt venni.
- A játék domináns eleme a szerepjáték
- Az ismert, kedvenc meséket bábozzák, dramatizálják.

- Képesek legyenek bonyolult építményeket alkotni
- A játékszabályok szabályaival tudjanak azonosulni, azokat elfogadni, alkalmazni
- A helyes társas viselkedési szabályok jelenjenek meg az együtt játszásban
- Önállóan döntenek a játék során kivel, mivel, és hol szeretnének játszani.

"**JÁTÉKOS-MESÉS**" környezetben fejlődnek, illetve fejleszthetők leghatékonyabban az óvodáskorú gyermekek. Ez programunk alapelve.

"A mese: a valóság és vágyak közötti szivárványhíd, amelyet az élőbeszéd fordulataiból építünk fel". Ezen könnyen közlekedik a gyermeki gondolkodás és képzelet. Örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít.

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókinccsük.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átéltesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Kiemelt szerepük van az értékes népköltészeti alkotásoknak /népi mondókák, népmesék /, és a gyermekek nyelvi jelrendszerén íródott művészi gyermekverseknek.

A mese - versmondás - és hallgatás egyik legérdekesebb élmény óvodásaink számára, amely kultúrát közvetít feléjük. Mesélés közben intellektuálisan fejlődnek /képzelőerejük, belső képalkotásuk erősödik, ismereteik bővülnek, **ráébreszti** a gyerekeket pszichikus realitásokra,

külvilágra irányított megismerési törekvésekre / - esztétikai érzékük kialakul /egyszerű, szép, tiszta környezetben esztétikus művek hallgatása, illetve előadása /. Szociálisan is hatékony a mese, mert hallgatása, bábozása vagy dramatizálása társas élmény.

Óvodánkban az anyanyelvi - irodalmi nevelés áthalja az óvodai élet egészét és minden más tevékenységgel /játék, ábrázolás, testmozgás, ének-zene / **komplex módon valósul meg.**

Célunk:

- **A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek, ölbéli mondókák zeneiségével, színeinek csengésével**
- **a német nyelvi kultúra megalapozása.** A népköltészeti javak átadásával alapozzuk meg nemzetiségi Identitásukat.

Feladataink:

- mindennapi mesélés, mondókázás, verselés
- a biztonságos önkifejezés lehetőségeinek megteremtése változatos irodalmi élmények közvetítésével az irodalom iránti fogékonyság felkeltése.
- felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása – népi, klasszikus, és kortárs irodalmi művek
- a 3 – 7 éves korban kor specifikus irodalmi, illetve anyanyelvi formák /mondókázás, verselés, mesélés, bábozás, dramatizálás/ biztosítása a beszédkezdő fokozására, szókincs bővítésre.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek érzelmi vezéreltségére építve választunk számukra rövid, dallamos, mozgásokkal kísérhető mondókákat, verseket, amelyek által a beszédszervek ügyesítése, a beszédhallás, az auditív észlelés és emlékezet fejlesztése történik.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeknek az otthoni ingerszegény környezet miatt kialakult fejletlen kommunikáció kompenzálására élmény dús, megnyilatkozásra készítő légkört teremtünk.
- Cigány/roma mesék hallgatása magyar nyelven

A **német nyelvi nevelésben** a gyermekhez közel álló vidám hangulatú mondókák, versek segítik a kulturális javak átadását, illetve anyanyelv elsajátítását.

Az óvónő beszédkulturájának művelése, a modell szerepe miatt kiemelt fontossággal bír.

A mindennapi mesélés - verselés megszokott dolog nálunk. A játék közbeni néhány gyermekkel történő mondókázást, verselgetést ugyanolyan fontosnak tartjuk, mint az intim mesélést, amelyen minden gyermeknek való irodalmi anyagot közvetítünk.

Az anyag kiválasztásnál az életkor mellett a gyermekek nyelvi fejlettségére, szociokulturális hátterére és érdeklődésükre is figyelünk. A gyermekek egyéni fejlettségi szintjében az

anyanyelv területén is nagy különbségeket tapasztalunk, de az életkori sajátosságnak tekinthető, hogy 3 - 4 éves gyermekeink a testközelséget igénylő ölbeli mondókákat, az utánzásos mondókákat, állatszereplős láncmeséket kedvelik, s ezek juttatják el őket később arra a szintre, hogy egy-egy hosszabb állatmesére vagy tündérmesére is figyelni tudjanak. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok mellett a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint **más népek nemzetiségek meséinek** egyaránt helye van.”

Óvónőink irodalom iránti érzékenysége, élményt nyújtó mesélése, verselése példa értékű gyermekeink számára. Ők maguk is szívesen vállalkoznak önálló mondókázásra, mese - versmondásra. Ezeket támogatjuk, segítjük őket abban, hogy többszöri ismétléssel többoldalúan feldolgozzák a mesét.

A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, kellékeket a gyermekekkel önként vagy közösen készítjük el kézimunka vagy barkácsoló tevékenység során. A komplex tevékenység /fizikailag is élénk, képzeletet, érzelmeket és gondolatokat is megmozdító / kibontakoztatja a kreatív képességeket. A játékhoz, bábozáshoz, dramatizáláshoz az év során folyamatosan gyűjtünk anyagokat, amelyek általában természetes alapanyagúak /háncs, vessző, szörme, vászon / és nemes egyszerűségükkel "kényszerítik" a gyermekeket a fantáziájuk működtetésére.

A gyermekek képzeletének szárnyalását a **bábozásuk** azon módján is megfigyelhetjük, amikor ismert meséket, történeteket másfajta cselekményszöveggel játszanak el, illetve másképpen fejezik be.

A nevelési éven belül több alkalommal bábszínházi **látogatás**, helyben szervezett **bábelőadás** keretében befogadóként is irodalmi élményben részesítjük gyermekeinket.

A mindennapos mesehallgatás, mondókázás, versmondogatás a gyermekek játékát is gazdagítja, ébren tartja a természetes fogékonyságukat. Nevelési szemléletünkkel a szülők maximálisan azonosulnak. Számukra is természetes, hogy a gyermeküknek az a jó, ha egész nap játszik, és minden nap mesét hallgat az óvodában, a verset, mesét önfeledten csak mondogatja, és nem tanulja.

Megértették, hogy "A mese: anyanyelv zenéje, észjárása, a játékkal együtt a kicsinyek tanuló iskolája" /*Kodály Zoltán*/

Több évtizedes tapasztalattal elmondhatjuk, hogy a hatékony személyiségfejlesztéshez nem kell "pótszemeket" keresni, mert a játék és a mese-vers segítségével értelmi-érzelmi és nyelvi mély struktúrákat alapozhatunk meg és erősíthetünk a gyermekben.

Az irodalom eszközein túl a folyamatos tevékenység, manipuláció eszközhasználat, játék közben is kommunikációra (meta és nyelvi) ösztönözzük a gyermekeket.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

A mese – vers, dramatikus játékkal óvodáskor végére el szeretnénk érni, hogy

- Várják, igényeljék a mondókázást, verselgetést, mesehallgatást

- A gyermekek szívesen ismételgessék a mondókákat, verseket, meséket /évszakokhoz kapcsoltn is/
- Maguk és társaik – más csoportba járók is – szórakoztatására játsszák el azokat bábokkal, dramatikus játékkal
- Jegyezzenek meg népi rigmusokat, gyermekimondókákat, verseket, meséket
- Tudjanak meséket, történeteket önállóan folytatni, befejezni, kitalálni, s azokat mozgásban megjeleníteni.

4.2 A mindennapos mozgás

A **mindennapos mozgás** az óvodáskor egész szakaszában jelentős szerepet tölt be a gyermekek fejlődésében.

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás- fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A kisgyermek egyik legkedvesebb játéka a mozgás. Az óvodába kerülő gyermekeknek óriási a mozgásigényük, szeretnek ugrádozni, futkározni, csúszni, mászni. A háromévesek már birtokában vannak az alapvető mozgásformáknak: kúszás, mászás, bújás, futás, dobás.

4 - 5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem - kéz, szem - láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A mozgásfejlődés szakaszai megmutatkoznak a mozgásvégrehajtás minőségében, pontosságában, mozgáskombinációkban.

Az óvodai testnevelés során érvényt kell szerezni az egyéni képességek kibontakoztatásának a mozgásélmény sokirányú megtapasztalásával.

Célunk:

- a gyermekek testi képességeinek – az erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség - társra **figyelés** fejlesztése.
- A természetes mozgások - járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás - fejlesztése.
- **Harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakítása.**
- A gyermeki szervezet növekedésének, teherbíró-, ellenálló képességének az egyes szervek teljesítőképeségének kedvező befolyásolása
- Fontos, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, egyéniségének legmegfelelőbb tevékenységet.
- Egészséges, edzett óvodásaink növekedjenek fel.
- Szabad mozgáskedv alakítása

Feladataink a mozgásfejlesztés területén:

- minden nap minél hosszabb időt biztosítani a gyermekek számára a szabad levegőn,
- a torna, játékos mozgások, **az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek** teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában minden nap – **egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára** biztosítottak.
- sokrétű, változatos eszközök biztosításával a gyermekek mozgásigényének kielégítése /roller, mókuskerék, mászóakák, csúszda, ugrókötelek, labdák, tornakarikák, bordásfal, SCOGIM készlet, stb. /
- mozgástapasztalatok bővítése, mozgáskészség fejlesztése /egyensúlyérzék, szem – kéz - láb koordináció, finommotorika, oldaliság /
- mozgásos szabályjátékok alkalmazásával, néhány gimnasztikai
- szakkifejezéssel, együtt tornázással biztosítjuk az utánzáson alapuló megértést a **német nyelvi nevelésben**
- **a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél a differenciált mozgásszükséglet** kielégítése, a mozgásfigyelem kialakítása.

- **mozgásfejlődésben elmaradt gyermekek felzárkóztatása** a „Varázsutca” mozgásfejlesztő programmal.
- **A sajátos nevelési igényű** gyerekek számára célirányosan változatos mozgáslehetőségeket biztosítunk, mert az elvégzett cselekvések elősegítik a különböző észlelési területek integrációját és a kommunikáció fejlődését.

Óvodánkban a mozgásfejlesztés két területén valósítjuk meg szabad játékban és a testnevelés illetve a mindennapos testnevelés során. /jól felszerelt tornaszoba áll rendelkezésünkre /

Szabad játék

A már megtanult mozgások sokasága a játékban tökéletesedik. A mozgásos játékokban a gyermekek ötletgazdagsága, kihatása figyelhető meg. Fáradhatatlanul képesek a számukra ritka élményt nyújtó mozgásokat ismételni és újabb módzatokban kipróbálni.

Testnevelési játékok

A sokféle eszköz, játékszer bekapcsolása gazdagítja a mozgás kínálatot, mozgásra készítető hatása mellett ébren tartja a gyermekek fantáziáját is.

Óvodánkban lehetőség szerint sok időt töltünk a szabadban, hogy gyermekeink napi mozgáshiányát kielégítsük. A mozgásfejlesztésre kiválóan alkalmazzuk a mozgásos és utánozó játékokat, a természet adta lehetőségeket is. /szökdelések, ugrások átbújás, fáramászás, bújócska /. Fontosak az egyensúlyozás gyakorlatai is, kerítésmentés, járdaszegélyen, udvaron, farönkön egyensúlyozhatnak a gyerekek.

A játékokat többször lehet átismételni más - más eszközzel. Ezek a variációs lehetőségek mindig újabb tapasztalatokkal gazdagítják a gyermekek mozdulatkészletét. Ezzel feladatmegoldó - képességük, gondolkodásuk észrevétlenül fejlődik.

Vegyes csoportok lévén úgy szervezzük ezeket a szabadban és a tornaszobában végzett testnevelés foglalkozásokat, hogy minden korosztály azonos időben végezze a gyakorlatokat, ugyanazzal az eszközzel, képességeiknek megfelelően. Ezért nem csak a hagyományos eszközöket használjuk a mozgásfejlesztésre, hanem a házilagosan elkészített és a természetben is fellelhető tárgyakat is. /fa, farönk, / a csoport képességei szerint válogatjuk össze a játékokat, gyakorlatokat, figyelve a fokozatosságra. A nagytestnevelés anyagát a természetes mozgásformák, az egyensúlyérzék, valamint a finommotorika fejlesztése adja, ezt egészíti ki a mindennapos tartásjavító és lábtorna.

Az óvodapedagógus személyisége, a mozgáshoz való viszonya nagymértékben meghatározza a jól felszerelt tornaszobában folyó testnevelés, mozgásfejlesztés eredményét, a gyermekek mozgásához való viszonyát. Meggyőződésünk, hogy a testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiváljuk gyermekeinket az aktív mozgásra, továbbá, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben szívesen vesznek részt.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szeretnek mozogni, mozgásos játékokban kitartók
- A versenyjátékokhoz kapcsolódó szabályokat betartják
- Irányokat ismerik, tudnak térben tájékozódni

- Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik
- Szeretnek futni, ugrani, kúszni, csúszni, mászni
- Különböző eszközöket használnak mozgástevékenységénél
- Határozott, biztos a mozgásuk

4.3 Az ének, zene, Népi Játék tánc

Énekes gyermekjátékok sokaságával alapozzuk meg a zenei anyanyelvet. A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A közös ének hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget. A magyar népdalok, gyermekdalok, mondókák ma is felhasználható hagyomány. A környezet hangjainak megfigyelése, az **ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek**, felkeltve zenei érdeklődését, formálva zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az énekes körjátékok nem csak a zenei készségeket /hallás, éneklési készség, ritmus, mozgás /, hanem a gyermek egész személyiségét fejlesztik.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és kreativitásának alakításában.

Célunk, hogy

- Gyermekünk szívesen, önfeledten, hangulatuknak, érzelmi állapotuknak megfelelően mondókázhassanak, dúdolgassanak, énekeljenek egyedül, vagy társaikkal, **a kisebbség nyelvén is.**
- A gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, harmonikus szép mozgásának fejlesztése,
- A zene iránti érdeklődés felkeltése, zenei ízlésformálás.
- A felnőtt minta **spontán** utánzása
- Zenei anyanyelv megalapozása

Az éneklés a csoportos játék egyik lehetősége, de egyéb játékhelyzetekből is következhet.

Feladataink:

- Nyugodt, meghitt légkör biztosítása, az érzelmi motiváltság megteremtése az énekléshez, zenéléshez.
- Lehetőség teremtése az önálló elképzelések megvalósításához.
- Megfelelő anyagok, eszközök, kellékek biztosítása a körjátékokhoz és a zenéléshez /barkácsolt hangszerek is /.
- Igényes, az életkornak és az **egyéni képességeknek, eltérő fejlettségnek** megfelelő zenei anyagok válogatása
- A **német és roma Kultúr kincsből** gyermekdalok, népi dalos játékok **zenehallgatási anyag** tudatos választása.
- A zene az éneklés segítségével a nyelv dallamának, ritmusának átadása, megkedveltetése.
- A zenei nevelés sokféle alkalmat ad a **halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű** gyermekek fejlesztésére /mozgás, hallási megkülönböztető képesség, téri tájékozódás /

A dalanyag kiválasztásának szempontjai:

- a gyermekek által tisztán kiénekelhető hangterjedelem,
- az aktuális érzelmi állapot,
- a játékszabályok áttekinthetősége, egyszerűsége,
- a térformák és mozgásformák változatossága.

Óvodánkban, amikor csak lehet, énekelnek az óvó nénik és énekelnek a gyerekek is. Az éneklést vagy a gyermekek kezdik, vagy az óvónő, vagy délelőtti közös együttlétkor játszunk körjátékokat. A hallás és ritmusfejlesztő mozzanatokot a játékdalok magukban hordozzák. A zenei megformálásban az óvónő tudatos, de a gyermekek számára nem csinálunk belőle külön feladatokat. A zenei elemeket a helyes szép előadásmódból spontán utánzással gyakorolják a gyerekek- kicsik- nagyok együtt.

Az élőzene, az éneklés a tiszta hangképzésre, az egyenletességre, a mérőütés a szívdobogás lüktetésére, a tempó, a dinamika, a hangmagasság változásaira ösztönzi a gyermekeket.

Az altatókat halkán, az indulókat hangosan énekeljük, a gyűrűsdi játékoknál a kereső helye szablya meg, hogy halkán, vagy hangosan énekeljünk-e.

Sok dalban egymás hangját kell felismerni, párcserékben a párválasztás után a kör áll, és egyenletesen tapsol.

A párbeszédés dalokban a különböző szereplők más-más hangszínen énekelhetnek.

Sokféle mozgásformát, mozdulatot próbálgatunk, az utánzásra megfelelő dalokban. Mozgásirány változtatással játszunk és énekelünk sok-sok dalt.

A spontán kialakult éneklésnek és az óvónő által kínált énekes, dalos tevékenységnek egyaránt jelentős szerepet tulajdonítunk óvodás gyermekeink zenei fejlődésében. A vegyes életkorú csoportokban nem énekelünk külön a kicsiknek, nagyoknak, mindenki egyéni képességeihez, érdeklődéséhez mérten, spontán utánzással, sokszori ismétléssel, gyakorlással "tanulja meg" kedvenc dalait, játékeit, mondókait.

Óvónőink szép, átélt előadásmódja, tiszta éneke követhető példa gyermekeink számára.

"Mindenkinek az a zene tetszik a legjobban, amelyikhez gyerekkorában szokott. A korán fejlesztett jó ízlés nehezen rontható el később. Ezért ügyeljünk az első benyomásokra. Egész életre kihatnak."

Kodály Zoltán

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen, élvezettel játszanak énekes játékokat
- Gátlások nélkül énekelnek egyedül
- Szívesen hallgatnak zenét
- Környezetük legjellemzőbb hangjait felismerik
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát, önállóan is tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.

4.4 Rajzolás, festés, mintázás, Kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az **ábrázolás** különböző fajtái, a műalkotásokkal, a **népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel** való ismerkedés is fontos eszköze gyermeki személyiség fejlesztésének. A **gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.** Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. A környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Gyermekeink számára örömteli tevékenység, játéknak tekinti, amelyben önkifejezése szabad utat kap.

Olyan módja ez a valóságtükrözésnek és önkifejezésnek, amelyben szavak nélkül, képekben fejezik ki a tárgyi világ benyomásait, érzelmi életet, hangulatait, vágyait.

Célunk

- a gyermekek képi - plasztikai kifejezőképességének fejlesztése
- a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagítása,
- a téri – formai - színeképzeteinek gazdagítása,
- esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk alakítása.
- vizuális kommunikációs képesség erősítése

Feladatunk

- Ahhoz, hogy az ábrázolás valóban a játék, önkifejezés eszköze lehessen, minél több időt, (egész nap folyamán) változatos eszközöket, sokféle anyagot, technikát kell megismertetnünk a gyermekkel egyéni adottságaiknak (kézügyesség, formaérzék, színlátás, méretlátás), elképzeléseiknek megfelelően.
- **Igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.**
- Megismertetjük a gyerekeket **rajzolás, mintázás, a népi kismesterségek technikáival, eszközeivel, anyagaival, eszközök használatával és eljárásaival.**
- Az egyéni és közös élményszerzési lehetőségek biztosítása.
- A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- **A sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzet gyermekek érdeklődésének felkeltése, tevékenységre serkentése, funkció örömhöz juttatása a vizuális nevelés változatos eszközeivel, technikáival.** A többféle képi kifejezőmód megismerése fontos önkifejezési eszköz számukra, mert a fejletlenebb, vagy sérült szociális kommunikációs képességek hatékonyan kompenzálhatók általuk.

Óvodánkban a gyermekek számára állandóan folyamatosan biztosítjuk a rajz, mintázás, kézimunka tevékenységeket, melyek gyakran a játékhoz kapcsolódnak.

Kedvük szerint festhetnek, gyurmázhatnak, agyagozhatnak, vagdoshatnak, barkácsolhatnak. Az elkészítés folyamata, az anyagok és az elkészült tárgy, kép, kézimunka is játék valamelyik ügyességi, szerep, vagy szimbolikus játékban.

A gyerekek munkáit nem minősítjük. Az óvónő a minta, ő ad élményt, példát, technikai útmutatást az ábrázoló tevékenységekre.

Vegyes életkorú csoportjainkban minden gyermek érdeklődésének, életkorának, képességeinek megfelelően kapcsolódik e tevékenységekbe. Az óvónők ennek függvényében segítik őket abban, hogy miből, mit, mivel, hogyan lehet elkészíteni. Eközben ismerkednek a gyermekek a különféle anyagokkal, színekkel, formákkal, technikákkal, tágul világuk, nyitottak lesznek a szép, esztétikus dolgok iránt.

Óvodásaink bepillantást kapnak a különféle kézműves technikákba is, melyek a néphagyományokhoz, népszokásokhoz kapcsolódnak /tojásfestés, gyertyaöntés, batikolás, agyagozás, szövés, írókázás /.

Sokféle eszköz, anyag áll rendelkezésünkre /különféle színű, méretű, vastagságú papír, ceruzák, zsírkréták, festék, olló, ragasztó, textíliák, gyurma, agyag, viasz, gyertya stb./.

A többi szükséges eszközt a szülőkkel, gyermekekkel együtt évszakonként gyűjtjük.

Az ábrázoló tevékenységek során sok lehetőség nyílik a passzív szókincs bővítésére a felhasznált eszközök és a tevékenység segítségével **a nemzetiségi nevelés terén.**

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek
- Téralkításban, építésben közösen vesznek részt
- Rácsodálkoznak a szép látványra, gyönyörködni tudnak benne.
- Értékítéletüket megfogalmazzák, az alkotásokról beszélgetni tudnak
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket
- Biztosan, bátran használják az ábrázolás eszközeit

4.5 A külső világ tevékeny megismerése

Amikor egy kisgyermek óvodába kerül, hirtelen kitágul előtte a világ. Kilép a szűkebb családi környezetéből, sok új benyomás éri. Segítségre van szüksége ahhoz, hogy az őt ért benyomásokat feldolgozza, a környezetét mélyebben megismerje és életkorának megfelelően biztonsággal el tudjon igazodni abban.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Zöld és Madárbarát óvoda lévén fontosnak tartjuk, hogy mi felfedezze a körülötte levő világot, szerezzen tapasztalást a „Föld bolygó” értékeinek megóvására, gyarapítsa ismereteit a környezetvédelemről. Folyamatosan arra neveljük a gyerekeket, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájárulnak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartamú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéloképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításába, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt **fenntarthatósági szemléletformálásra**, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Célunk, hogy:

- óvodásaink elemi szinten tájékozódni tudjanak az emberi kapcsolatokban, térben, időben, a dolgok és történések ok - okozati rendjében, szűkebb környezetükben.
- Érdeklődőek, kreatívak legyenek.
- A gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt
- A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér – és síkbeli szemléletének alakítása.

A gyermekek a **német nemzetiség nyelvén** szerezzenek ismereteket szűkebb és tágabb környezetükből.

A természeti és emberi környezet áthatja a gyermekek életét, az óvodai tevékenységek egészét. Az önkiszolgáló tevékenységekbe építve, a beszélgetések, séták, kirándulások, udvari tevékenységek közben a gyermekek tapasztalatokat /mozgásos – érzéki / szereznek életkoruknak megfelelően, az őket körülvevő természeti és emberi környezetükről. A spontán játék, a kínált játéktevékenység óvodánkban kiemelt jelentőséggel bír a tapasztalatszerzésben, megismerési folyamatban.

Feladataink:

- a spontán és az óvónő által kínált játéktevékenységben legyen lehetőségük a természeti-emberi-tárgyi környezetről tapasztalatokat szerezni, a szerzett tapasztalatok, élmények feldolgozására, valóság felfedezésére, ezáltal pozitív érzelmi viszony kialakítására a természettel, emberi alkotásokkal, megtanulva azok **védelmét, az értékek megőrzését,**
- a spontán megfigyeléseken és az óvónő által tudatosan tervezett megfigyeléseken is minél több érzékszerv útján legyen lehetőségük a tapasztalatszerzésre, ismeretszerzésre, a sokoldalú manipulációra /különösen fontos ez a **sajátos nevelési igényű, halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek integrált fejlesztésében /
- megismertetni a szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, a helyi **hagyományok, néphagyományok, szokások,** családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulva ezek szeretetét, védelmét.
- a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője,
- Matematikai tartalmú tapasztalatait **alkalmazza tevékenységeiben**
- kérdésekre, véleményükre mindig válaszoljunk, reagáljunk, ezzel is fent tartva érdeklődésüket, aktivitásukat, - **önálló véleményalkotás segítése, döntési képesség fejlesztése – kortárs kapcsolatokban, környezet alakításban,**
- nyugodt légkör, elegendő eszköz, tevékenység biztosítása,
- A tevékenység **differenciált** szervezeti formáinak megteremtése, **az SNI-s gyerekeknél a sérülés-specifikus szempontok, életkor és egyéni fejlettségi-szint sajátosságait** figyelembe véve.
- didaktikus játékok során a gyermekek tevékenykedtetésével, sokrétű motivációval elemi szinten ismerkedjenek a **német nyelvvel.**

Eszköztár:

- maga a szűkebb természeti és emberi környezet,
- az óvoda, a csoportszobák berendezési eszközei, játékaik,
- képeskönyvek,
- a közösen gyűjtött termékek, anyagok stb.

Az óvónők által kínált játékban "dolgozzuk fel" a természeti és emberi környezet témáit / évszakok, ünnepek, állatok, növények élete, közlekedés, család, emberi viszonyok stb. /

A játékban gyakran térünk vissza ugyanarra a témára /pl.: Család téma napirenden van minden ünnep idején /. Amikor ünnepre készülünk eljuttatjuk az otthoni élményeket, eseményeket. Így a gyermekek a játékukban feldolgozzák az őket ért hatásokat, benyomásaikat.

A kialakult beszélgetések, spontán beszélgetések formájában bővülnek ismereteik, általánosítanak, rendszereződik tudásuk. Finomodik a beszédstílusuk - óvónők szép, árnyalt beszéde után bővül a szókincsük is. Magatartási normákat kapnak. Ily módon épül be a játékukba a testünk témakör is, az érzékszervek /babafürdetés, orvosos játék /, testsémájuk pontosodik.

Minden évszakban kirándulunk a **Szigetvári Várhoz**, megfigyeljük az évszakok változásának következményeit, az úton helyesen közlekedünk, figyeljük az emberek öltözködését stb. Az évszaknak megfelelő terméseket gyűjtünk, virágokat szedünk, melyek később a játékok eszközét is adják, barkácsolunk belőlük. Illatokkal, színekkel ismerkedünk, hideget és meleget érzünk, keményet és puhát, simát és érdeset tapogatunk.

A sokoldalú tapasztalás, a gyakoriság, az élmény, a cselekvések hatására könnyebben rögzül, pontosodik, rendszereződik ismeretük, érdeklődésük, kíváncsiságuk kielégítése újabb tapasztalatok, élmények szerzésére ösztönzi a gyerekeket.

A közös játékok nem csak élményfeldolgozásra adnak lehetőséget, hanem fel tudják dolgozni a felgyűlt feszültségeket és segítik a társadalmi élet szabályainak az elsajátítását is.

Óvodánkban a különféle tevékenységek komplex módon épülnek be a játékba, a matematikai tevékenységek is.

A gyerekeknek már óvodába kerülés előtt is vannak bizonyos ismereteik. A játék során sok összehasonlítást végzünk, számolgatunk, rendezgetünk különféle tárgyakat. Igaz és hamis állításokat teszünk, kinek van igaza és miért kérdéseket teszünk fel, válaszokat keresünk a kérdésekre, problémákra.

Észrevétlenül fejlődik logikus gondolkodásuk is. Építkezős, mozgásos játékokban gyakoroljuk a téri relációkat, tájékozódó képességük is fejlődik.

Játék közben pontosodik a matematikai ismeretük, a forma megtelik tartalommal.

A vegyes életkorú csoportokban mindenki életkorának, egyéni képességeinek megfelelően merít a gazdag kínálatból. A sokszori ismétlési, gyakorlási lehetőség hatására minden gyermek megfelelően - képességeinek - tud majd az iskolában teljesíteni.

A sok közösen átélt élmény, játék hatására a gyerekeink megismerkednek és jól tájékozódnak szűkebb környezetükben, megfelelően tudnak tájékozódni térben és időben, ok - okozati összefüggéseket ismernek fel és neveznek meg.

Felébred bennük a tanulási vágy, és alakulóban van feladattudatuk is.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek, ismerik lakcímüket, szülei pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét
- Ismerik, tudják saját születési adataikat
- Évszakokat meg tudják különböztetni, ismerik az évszakok szépségeit, napszakokat felismerik
- Jól tájékozódnak közvetlen lakókörnyezetükben
- Ismerik, megnevezik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat
- Ismerik a kertek, környezetük növényeit
- Betartják az elemi közlekedési szabályokat. Jól ismerik a közlekedés eszközeit /szárazföldi – légi – vízi/
- 10-es számkörön belül biztosan számolnak, számfogalmuk kialakult
- Képesek összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint
- Irányokkal tisztában vannak, névutókat jól ismerik
- Beszédük érthető

- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, megfelelő magatartási normákkal rendelkezne

4.6 Munka jellegű tevékenység

A személyiség fejlesztés eszköze a játékkal és a **cselekvő tapasztalással** sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső **MUNKA ÉS MUNKA JELLEGŰ JÁTÉKOS TEVÉKENYSÉG**. - az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munkajellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelesség-és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségének megteremtése. A munkajellegű tevékenységek végzése során az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermekek számára. A folyamatos visszajelzés vagy motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. A gyermek a tevékenységet ugyanúgy élvezi, mint a játékot, ha nem túl nehéz feladatokkal, vagy tiltással nem szegjük kedvét.

Fejlesztő hatása elsősorban nem a munka tárgyában, hanem a megszervezési módban rejlik. A gyermekek önként - örömmel és szívesen - végzett játékos tevékenysége, a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok – kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, - alakításának fontos lehetősége, közösségi kapcsolatok, kötelességteljesítés alakításának eszköze, **a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.**

Célunk: hogy

- Az érdeklődés felkeltéséből, az önként vállalt tevékenységen át az önálló kezdeményezésig juttassuk el a gyerekeket.
- Fejlődjön együttműködési képességük.
- A gyermekek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósításának érdekében.
- A gyermeki munka megszerettetése
- A gyermekben olyan készségek, tulajdonságok alakuljanak ki, amelyek pozitívan befolyásolják közösségi kapcsolatát, kötelesség teljesítését

Feladataink:

- a nap folyamán olyan munkatevékenységeket biztosítunk, ami a gyermekek számára elfogadhatók,
- a tevékenységek során biztosítjuk az önállóságot, nem kényszerítünk, hanem választhatóak a gyermekek,
- mindenki végezhesen képességének megfelelő munka jellegű tevékenységet, melyeket rendszeresen végezhetnek, beépítünk az óvodai élet mindennapjaiba,
- megfelelő eszközöket és időt biztosítunk,
- minden tevékenységet egyszerű mondatokkal, utasításokkal kísérünk, amelyek jól szolgálják a **német nyelv megismerését**, a passzív szókincs bővítését.
- **Saját és mások elismerésére nevelés** –közösségi kapcsolatok, kötelességteljesítés
- az óvónő részéről egyértelmű és kifogástalan gesztikuláció és mimikai rendszer kialakítása – tudatos szervezés, **konkrét, reális értékelés (gy. saját magához mért)**
- **A sajátos nevelési igényű gyermekeket** egyéni állapotuknak megfelelő munkajellegű tevékenységek elvégzésére szoktatjuk, az önállóságuk, önfegyelmük, feladattudatuk kialakítása érdekében.
- **A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél** az otthoni helytelen nevelési szokásokból adódó hiányosságok kompenzálása (következetesség, feladattudat)

Munka jellegű tevékenység:

- önkiszolgálás,
- saját személyükkel kapcsolatos tevékenységek,
- önként vállalt naposság,
- a csoport érdekében végzett tevékenységek,
- udvari környezet védelméért végzett munkák.

Ezeket a tevékenységeket végzik a vegyes életkorú csoportjainkban óvodásaink.

Az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységeket / öltözködés, testápolás, étkezés, környezetünk rendben tartása / kiscsoportos kortól próbálhatják meg elvégezni a gyermekek, saját képességeik szerint, nem az életkor a meghatározó.

A csoport érdekében végzett tevékenységeket soha nem erőltetjük a gyerekekre. Igyekszünk felkelteni az érdeklődésüket, mi mutatunk példát, adunk segítséget a tevékenység könnyebb elvégzéséhez. /pl.: díszítjük, átrendezzük a csoportszobát, rendbe tesszük a játékpolicokat, gondozzuk az élősarok növényeit. /Mindenkinek képességeihez, kedvéhez adunk lehetőséget. /

Az óvoda udvarán és környékén is sok lehetőségünk van a munkajellegű tevékenységek gyakorlására /játékok, eszközök, ki- és behordása, söprés, gereblyezés, szemétygyűjtés. A kialakított magaságásokban és óvodakertben lévő növények gondozása, valamint az egynyári növények öntözése. Olyan feladatokat kínálunk, melyek nem veszélyeztetik testi épségüket és elvégzésük közben együttműködésre van lehetőségük, szervezési problémákat oldhatnak meg, önállóságukat bizonyíthatják az óvónők felügyelete mellett.

A naposi munkatevékenység során elsősorban az egyéni képességeket, önkéntességüket vesszük figyelembe. Ügyelünk arra, hogy akik nem merik, vagy nem akarják vállalni a feladatokat, azokat nem erőltetjük. Éreztetjük a gyermekkel, hogy munkájukat igényeljük, számontartjuk és értékeljük. A különféle munkákat nem mi végezzük el a gyermekek helyett, mi képességeik fejlesztésével segítjük a tevékenységek elvégzését.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyerekek szívesen dolgoznak egymásért, szeretnek közösen dolgozni
- Önállóan végzik a munkát, az igényességre törekednek a munkavégzés során
- Szívesen vállalnak egyéni megbízásokat
- Szívesen közreműködnek környezetük szépítésében, ápolásában

5 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Óvodáskorban a gyermek a játékban él és fejlődik, amely az ember megismerő és teljesítőképeségének gyarapodását, kreativitásának és önkiterjesztési törekvéseinek kibontakozását foglalja magába.

A fejlődés belső tényezői közül legfontosabb a **belső érés**.

Genetikailag programozott, biológiai jellegű folyamat, amelynek során a szervezetben megteremtődnek azok az alapfeltételek, amelyek az embert alkalmassá teszik a környezeti hatások feldolgozására.

Az idegrendszer érése főleg az érzékszervi működésekben, a mozgás fejlődésében és szabályozásának növekvő képességében mutatkozik meg. Később képes a gyermek a környezetét utánozni, a látottakat, hallottakat elraktározni, próbálgatni, ismételni, variálni és belőlük újat is alkotni. Fantáziájának működtetésével ügyességre, értelmi mozgékonyagra tesz szert. A fejlődéshez **külső feltételekre** is szükség van.

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak a bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A **TANULÁS** nem más, mint tapasztalatszerzés, amely a külső környezettel való kölcsönhatás során keletkezik. A fejlődés feltétele, hogy az érési folyamatok minél gazdagabban mintázott környezetben jöjjenek létre. A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetbe, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.**

Célunk:

- a tág értelemben vett tanulási vágy és képesség kialakítása /szociális, intellektuális, érzelmi - akarati képességek fejlesztése/
- spontán ösztönös, utánzásra épülő tanulás-, amely a **teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja**
- az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése – építve a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire

Feladataink:

- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése **egész nap folyamán,**
- olyan helyzetek átélésére teremtünk lehetőséget, cselekvő aktivitás, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalást, ahol megismerhetik a **felfedezés, kutatás örömeit, kreativitásuk erősödik**
- tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget, amelyben saját teljesítőképességét is megismerhetik,
- a gyermekek beszélőkedvének megőrzése,
- sokféle anyag, eszköz biztosítása, melyet felhasználhatnak tevékenység közben,
- az óvónő érdeklődő, kíváncsi magatartásának megőrzése
- hallás alapján és különféle nyelvi szituációkon keresztül közvetítjük a **német nyelvet.**
- A **sajátos nevelési igényű gyermekeinknek** biztosítjuk, hogy a sérülés-specifikumának és az egyéni képességeknek megfelelően részt vegyenek a megismerési folyamatokban, fejlődjenek kognitív képességeik
- A **halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél** a differenciálás módszerével törekszünk a gyermeki kompetenciák (ismeretek, képességek, attitűdök) kibontakoztatására, megerősítésére.

Az egészséges testi - lelki képességekkel rendelkező kisgyermek sok mindent eltanul a felnőttől. A tanulás elsődleges módja az **utánzás, a minta-és modellkövetés** - spontán helyzetekben, amelyekben sokféle tanulási forma és lehetőség benne foglaltatik: az ingertársulás és megerősítés, a próba - szerencse, a belátásos felfedezéses és a problémamegoldó eljárások. Mivel a kisgyermek határozottan kedveli és igényli az ismétlést, gyakori próbálkozásával az előbbieket segítségével kialakítja gondolkodásmódját.

Óvodánkban, a **játékban** sokat énekelünk, mondókázunk, verseket mondunk, mozgásos, lírai és dramatikus játékba hívjuk a gyerekeket, mesélünk, elbeszélünk és beszélgetünk. Rajzhoz, festéshez, agyagozáshoz, papír – termény - fonal és fa játékszerkészítéshez mutatunk példát, évszakonként négy-öt játékötletet és tevékenységformákat kínálunk.

Eközben alakul ki műveltségük, fejlesztjük képességeiket, készségeiket. Kicsik - nagyok egyaránt megtalálják életkoruknak érdeklődésüknek, képességeiknek megfelelő "tanulási lehetőségeket".

Tanulási típusok óvodánkban:

- **utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás** (szokások alakítása)
- **spontán, játékos tapasztalatszerzés**
- **cselekvéses tanulás**
- gyakorlati problémafelvetés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- megfigyelések.
- irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, **felfedezés**
- gyakorlati problémamegoldás

Kötelező és kötetlen foglalkozásokat nem tartunk.

A gyerekek veleszületett kíváncsisága arra ösztönzi, hogy újabb és összetettebb ingerhatásokat keressen. Egyre nagyobb önállóságra törekszik önmaga és tárgyi - társas környezete felett.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Nem tud nem tanulni!

A **játék** belső indítékai normális környezetben elegendőek ahhoz, hogy a gyermek tanuljon. A természetes motivációt megnövelő külső kényszerítő, sürgető hatások csak rontják a valódi tanulási kedvet /jutalom /.

A "csak játszó" gyerek vizuális, térbeli tájékozódási, motoros és taktilis képességeit jól fejlesztjük az útvonal és labirintus játékkal, a térbejárásos nyomkeresésekkel, szembekötősdikkel, páros játékok, a felelgetősdik, a találós kérdések és rajzolásokkal.

A társas kapcsolatokat, emberi viszonyokat, érzelmeket megjelenítő szerepjátékokkal alakítjuk pozitívan /család, orvosos, stb./. Mindenféle fejlesztést, felzárkóztatást az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő fő tevékenységi formában a játékban végezzük, egyénre szabottan spontán és óvónő kínálta játékban, ha szükség van rá, akkor egyéni fejlesztés szakember segítségével.

A tanulás tervezése:

Az óvodai nevelés tervezését a csoportnapló nevelési alapelvei és tevékenységi terve tartalmazza. A nevelési alapelvek 1 nevelési évre, míg a tevékenységi tervek 2 hétre készülnek. A csoport életéről a feljegyzéseket, kéthetente a csoportnaplóban dokumentáljuk. A gyermekek fejlődésének nyomon követését, fejlesztését, egyéni fejlesztési terveket a gyerekek portfóliója tartalmazza.

6 NÉMET NEMZETISÉGI FELADATOK

Óvodánkban egy vegyes életkorú csoportjában folyik **német nemzetiségi nevelés**. Alapja az Országos Óvodai Nevelés Alapprogramja, és a Nemzeti és etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei.

Ebből következik, hogy a kétnyelvű nevelés alapcéljai és feladatai egymásba fonódva kerülnek megvalósításra.

Speciális célok:

- A német nyelv és kultúra átadása a gyermekek életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének figyelembevételével.
- Az életkornak megfelelő kulturális javak átadása.
- Az óvodáskorú gyermek érzelmi ráhangolása a későbbi, tudatos nyelvtanulásra.
- A kétnyelvű identitás megalapozása.

Feladatok:

- a) Nemzetiségi csoportban olyan tanulási környezetet biztosítunk, amelyben:
 - a spontán, ösztönös, utánzásra épülő tanulás a játéktevékenységek minden fajtájában megvalósítható
 - a német nyelvet szituációkon és cselekvésorientált helyzeteken keresztül tudjuk közvetíteni
 - a hallás alapján történő megértést sokféle kezdeményezéssel fejleszteni tudjuk
 - a német nyelvet az óvodai élet minden területén, nap mint nap használni tudjuk.
- b) A gyermekekhez közel álló vidám hangulatú, mozgásokkal kísért dalok, mondókák, versek, esetenként mesék feldolgozása szolgálja a kulturális javak átadását.
- c) Népköltészeti javak átadásával alapozzuk meg nemzetiségi identitástudatukat.

Az óvónő speciális feladatai:

- a) A gyermekek alapszükségleteinek - különösen a biztonságérzet és az összetartozás érzésének - biztosítása.
- b) Egyértelmű és kifogástalan mimika és gesztikulációs rendszer kialakítása, melyek a nyelvi szituációkat egyértelművé és érthetővé teszik.
- c) A nyelvi nevelésben meghatározó szerepet játszó életkori sajátosságok:
 - *a hangképző szervek rugalmasságának* fontos szerepe a kiejtés elsajátításában
 - *az utánzóképeség* /mely az óvónő beszédét, viselkedését, mint modellt utánozza. /

- az állandó tevékenykedési vágy kielégítése, mely különféle szituációkban segíti a nyelvtanulást

A program megvalósításának formája:

Az utánpótlás alapuló nyelvelsajátítás fő terepe a játék, amely a nyelvtanulás egyik útja.

Különböző játékfajtákba ágyazott, élményt nyújtó tematika, megfelelő érzelmi telítettséggel.

A német nemzetiségi nevelés szoros egységben van a magyar műveltség tartalmak feldolgozásával.

/Pl.: először csak magyar nyelven dolgozzuk fel a témát - színek, öltözködés, évszakok - és ezután kerül sor a német nyelven történő feldolgozásra. / A gondozási tevékenységek végzésekor rendszeresen, ugyanazokat a kifejezéseket használva gyakoroljuk a nyelvet.

Ezek a kifejezések - tapasztalatunk szerint - hamarabb válnak aktív szókinccsé, mint a kezdeményezéseken használtak.

Hagyományápolás

A szó szoros értelmében vett hagyományápolásról óvodánkban nem beszélhetünk, ezt a feladatunkat a népköltészeti és zenei javak átadásával tudjuk megvalósítani.

7 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvodát nevelési és szociális funkciója kapcsolja össze a családdal, a bölcsődével, az iskolával, az egészségügyi intézményekkel, a pedagógiai szakszolgálatokkal és a közművelődési intézményekkel és fenntartóval.

A nevelőmunka eredményessége érdekében a kapcsolattartás, a folyamatos együttműködés minden pedagógus munkájának szerves része.

7.1 Az óvoda és a család együttműködése

Az óvodában Szülők Közössége működik, melynek működési rendjéről saját maga dönt.

A szülők képviselője az intézmény vezetővel tart kapcsolatot.

A szülők és óvodapedagógusok közötti *nevelési feladatok összehangolásának formái:*

- mindennapos találkozás, rövid információcserék
- családlátogatások,
- nyilvános városi ünnepek,
- szülői értekezletek,
- kifüggesztett információk, zárt facebook csoportok
- óvodai rendezvények
- szülők által szervezett csoportos kirándulások
- gyermeknap közös óvodai kirándulás

A felmerülő költségeket alapítványi támogatással finanszírozzuk.

Az együttműködés tartalma:

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Alapvető feltétel a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig, magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtást a családhoz igazítja. - Közvetlen információszerzés, segítségnyújtás, kölcsönös alkalmazkodás, előítélet mentesség, hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élőkre, sajátos nevelési igényű gyermekekre kiemelt figyelem fordítás.

7.2 Kapcsolattartás nevelési-, oktatási-, és szakszolgáltató intézményekkel, gyermekjóléti szolgálattal

Bölcsödével való kapcsolat

- kölcsönös tájékozódás – beiratás előtt
- kisgyermeknevelők látogatása a befogadás ideje alatt

Iskolával való kapcsolat:

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet érdekében az óvoda és az iskola, nevelő munkájának összehangolása, az intézmények együttműködése, a folyamatos kapcsolattartás.

Együttműködés formái:

- Tanévkezdéskor a volt nagycsoportos óvónők részvétele az iskola, napi tevékenységében - beilleszkedés segítése
- Tanévnyitó ünnepélyen a leendő első osztályosok egy – egy képviselőjének részvétele a műsorban.
- Zene világnapja alkalmából zenés interaktív műsor az óvodások és iskolások részvételével (október 1.)
- Óvónők látogatása az első osztályban - november
- Munkaközösségi foglalkozásokon kölcsönös részvétel
- Esetmegbeszélések
- Az intézmények belső továbbképzéseiről kölcsönös tájékoztatás, részvétel a témák függvényében
- Ismerkedés az iskolával – óvodások látogatása az iskolában tanítási órán
- Közös kézműves kiállítás rendezése
- március 15. – i ünnepélyen való részvétel a Tinódi Lantos Sebestyén Általános Iskolában
- Iskolai rendezvényeken való részvétel

Zene és művészetoktatási intézmény

- Hangszeres bemutatókon részvétel a nagycsoportos óvodásokkal, valamint a Mókás hangversenyen való részvétel
- Zeneovi az óvodai tevékenységekbe ágyazva

Pedagógiai szakszolgálatok, melyek segítséget nyújtanak a gyermekek nevelési, fejlesztési gondjainak feltárásához, megoldásához, az óvodában nem korrigálható hátrányok kiegyenlítéséhez.

- *Szakértői és rehabilitációs tevékenység* keretében kerül sor javaslattevésre a sajátos nevelési igényű gyermek különleges gondozásban történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatokra /szűrés és vizsgálat, feltételek /
- *Gyógypedagógiai - tanácsadás, korai fejlesztés, gondozás* az integrált óvodai nevelés keretén belül. *A nevelés tanácsadó biztosítja* a beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek problémáinak kezelésére a pszichológust, a beszédhibák korrekciójára a logopédust, és a tanulási zavarokkal küzdő gyermekek számára a fejlesztő pedagógust.

Gyermekjóléti szolgálat – a gyermek érdekeit képviselve folyamatos kapcsolattartás, kiemelten az óvodai szociális segítő munkással, probléma esetén jelzések küldése, jelzőrendszeri megbeszéléseken részvétel.

Kapcsolattartás a közművelődési intézményekkel

A közművelődési intézmények rendezvényei a gyermekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva, érdeklődésüket figyelembe véve épülnek be az óvodai élet folyamatába, vagy azokat szüleikkel látogatják.

Egy kölcsönösen nyitott, harmonikus kapcsolat kiépítésére törekszünk, amely tartalmában egy gyermek esztétikai élményeire építve formálja kulturált magatartásukat, fejleszti érdeklődésüket, kíváncsiságukat és tevékenységi vágyukat.

Kapcsolat tartalma:

- múzeum, képtár látogatása
- kiállítások megtekintése
- májusban kézműves munkák kiállítása
- színházlátogatás
- könyvtárlátogatás a nagyokkal
- az óvoda korosztály és a szülők számára meghirdetett programok terjesztésében tájékoztató szerepet vállalunk

A költségtérítéssel programok alapítványi támogatással valósulnak meg.

Az egészségügyi intézmények és az óvoda kapcsolata

A gyermekek egészségének védelme érdekében folyamatos kapcsolattartás a gyermekorvossal és a védőnőkkel.

A kapcsolattartás tartalma:

- Évente szűrővizsgálat /orvos, fogorvos, védőnő / látás, hallás, testméret, vérnyomás, fogászat
- Általános orvosi és fogorvosi szűrővizsgálat évente.
- Tisztasági vizsgálat - havonta, vagy kéthavonta, vagy igény szerint /védőnő /
- A szülőkkel való kapcsolat felvilágosítás fejlesztése a gyermekorvos, illetve a védőnők segítségével
- a gyermekek részére egészségmegóvó, játékos bábeloadás szervezése a védőnők részéről

Kapcsolattartás a fenntartóval, és a Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézményekkel

Az óvoda és a fenntartóval való kapcsolatának a jellemzője a rendszeres, szoros és egyetértő kapcsolatra törekvés.

A kapcsolattartás tartalma:

- Évente az óvoda költségvetésének jóváhagyása
- SZMSZ jóváhagyása
- Pedagógiai program jóváhagyása
- Házi rend jóváhagyása

A pedagógiai - szakmai szolgáltatásokat az alábbi céllal veheti igénybe az óvoda:

- a szükséges szakmai ismeretek beszerzése, folyamatos szakmai továbbképzések
- szükséges tájékoztatás, új információk, adatok megszerzése - a nevelő munka eredményességének mérése, értékelése /felkérésre /

Kapcsolat a német nemzetiségi önkormányzattal:

Az óvodában folyó nemzetiségi nevelés megismertetése.

Kapcsolat a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

13.2 Szigetvár Óvodái Bölcsődéi és Konyhái – (Napsugár) egyéni arculata

1 BEVEZETŐ

Óvodánk a város legrégebbi óvodája, zöldövezeti környezetben, 1969-ben létesült. Óvodánk a bővítést követően 2019. szeptember 01-től 175 férőhelyet biztosít 7 óvodai csoporttal a 3 – 7 éves korú gyermekek óvodai neveléséhez. Az óvoda épületében helyet kap egy bölcsődéi csoport, amely külön szervezeti egységként működik. A tetőtérben a vezetői, óvodatitkári, pedagógus nevelői szoba és fejlesztő szobák működnek.

Jól felszerelt, nagy, ligetes udvarral, rendelkezünk, melyek korcsoportonként lettek kialakítva. Csoportjainkat kedves állatokról neveztük el: maci, halacska, mókus, katica, cica, pillangó, méhecske.

Óvodánk 1999-ben készítette el első Pedagógiai Programját.

Programunk alappillére az egészséges életmódra nevelés játékkal, mozgással, egyéni bánásmóddal, differenciált fejlesztéssel.

Nevelési célkitűzéseink a következők:

- a gyermeki személyiség tiszteletben tartása
- az érzelmi biztonság
- a gyermekek elfogadása, megbecsülése, szeretete
- az egészséges személyiség fejlesztése
- a készségek és képességek fejlesztése
- a különbözőségek elfogadása, tiszteletben tartása
- a családi és óvodai nevelés összehangolása, vagy kiegészítése

Nevelési céljaink megvalósításában alapvetően támaszkodunk a gyermek természetes megnyilvánulási formáira, a mozgásra és a játékokra, mint a fejlődést meghatározó tényezőkre. Biztosítjuk a játék koruknak megfelelő feltételeit.

Céljaink elérését segíti a természetes környezet közelsége /minden korcsoportnak külön van udvarrésze, koruknak megfelelő játékokkal/, a jól felszerelt tornaszoba, a mindennapos testnevelésbe épített preventív torna, a rendszeres mozgást fejlesztő programok, a heti gyümölcs és zöldségnapok.

2 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

2.1 Személyi feltételek

A pedagógusok és a nevelő munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkájával egészíthetjük ki eredményesen a családi nevelést.

Pedagógusok – finanszírozott álláshelyek a köznevelési törvény alapján	
Főigazgató/óvodapedagógus	1
Főigazgató-helyettes/óvodapedagógus	1
Óvodapedagógus	13
A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők	
Pedagógiai asszisztens	3
Dajka	7
Óvodatitkár	1
Alkalmazottak	
Takarító	2
Konyhai kisegítő	2
Udvaros, karbantartó	1

A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak a törvény által előírt végzettséggel rendelkeznek.

2.2 Tárgyi feltételek

- 7 óvodai csoport
- 6 gyermekmosdó
- 3 iroda
- 1 nevelői szoba
- 1 fejlesztő szoba
- 1 kézműves műhely
- 1 felnőtt öltöző
- 1 ebédlő
- 1 tálaló konyha
- 1 jól felszerelt tornaszoba
- 1 gyermeköltöző

Óvodánk sajátos programjához igazodó feltételek megteremtését segíti az 1993 óta eredményesen működő „Kicsi vagyok én ...” gyermekalapítvány. Fejlesztő játékokkal, mozgást és fantáziát formáló eszközökkel segítjük a programunk megvalósulását.

Udvarunk játéakai megfelelnek a biztonsági követelményeknek, esztétikusak és a gyermekek körében közkedveltek. Csoportjainkat kedves állatokról neveztük el, ezek a jelképek tükrözik a gyermekek választását /maci, halacska, mókus, katica, cica, pillangó, méhecske/.

2.3 Szervezési és időkeretek

Napirend:

A napirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai élet megteremtését, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napirend hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. **Napirendünk folyamatos és rugalmas.** A helyi szokásokat és igényeket figyelembe vesszük. Különbséget teszünk a nevelési évben a szorgalmi időszakban lévő napirend (szeptember 1.- május 31-ig) és a nyári napirend (június 01--augusztus 31) között. A napirend időhatárai korcsoportonként változnak.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, a programunkban megfogalmazott feladatokhoz. Figyelembe veszi a helyi szokásokat, igényeket.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti belső arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élősavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

NAPIREND

5.30 – 7.00	Érkezés, játék összevontan más csoporttal
7.00 – 9.00	Játék, reggeli, folyamatos reggeli /tisztálkodás/
9.00 – 11.30	Játék, egyéb szabadon választott, illetve kötött tevékenységek. Megfigyelések természetes környezetben. Mesehallgatás, dramatizálás. Ábrázoló-tevékenységek. Dalos játékok. Mindennapos testnevelés. Egyéni felzárkóztatás, ha szükséges. Levegőzés Mozgásfejlesztés

11.30 - 12.45	Tisztálkodás, terítés, közös ebéd, fogmosás, teremrendezés, ágyazás
12.45 - 13.00	Alvás előtti mese
13.00 - 15.00	Pihenés
14.30 - 15.15	Ágyazás, tisztálkodás, terítés, uzsonna
15.15 - 17.30	Játék, szabadon választott szolgáltatások, hazabocsátás

NYÁRI NAPIREND: /összevont csoportok működnek /

5.30 – 8.00	Gyülekezés, játék.
8.00 – 9.00	Reggeli, játék
9.00 -	Játék, kötetlen tevékenységek Mindennapos testnevelés Séta, rövid kirándulások, fürdőzés, napfürdőzés
11. 45-től	A napirend megegyezik a nevelési év napirendjével.

Hetirend:

A hetirend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő a gyermekcsoportokban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének rugalmas megszervezéséhez. A hetirendben jelennek meg a különböző tevékenységi formák, melyeken egy-egy környezeti téma köré csoportosítva élmények, tapasztalatok és ismeretek kerülnek feldolgozásra. Érvényesül a nevelői céltudatosság, tervszerűség, pedagógiai önállóság. A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata, az ONOAP és a helyi Pedagógiai Program iránymutatásai alapján. Tervezése egy irányvonal, mely a gyermekek igényeihez igazodva aktualitásokat figyelembe véve bármikor módosítható.

Kötetlen szervezés:

Kiscsoportban a kötetlenség dominál, a gyermek önkéntes részvételére építve.

Egy-egy témát azonos feladatokkal, de különböző módszerekkel és több alkalommal is kezdeményez az óvónő.

Középső és nagycsoportban a külső világ tevékeny megismerése és a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka területén alkalmazzuk eredményesen ezt a szervezési módot, mert:

- 2 több alkalom adódik a mesélésre, verselésre,
- 3 a környezet több apró részletének a megfigyelésére, megbeszélésére is lehetőség nyílik.
- 4 a különböző ábrázolási technikákkal az eltérő tempójú gyermekeknek is módja van megismerkedni, és gyakorlati tapasztalatot szerezni.

Kötött szervezés:

Mindennapos mozgás mindhárom korcsoportban napi szinten valósul meg.

Mozgás: - kiscsoport heti 1 alkalommal
- középső csoport heti 1 alkalommal
- nagycsoport heti 2 alkalommal (ebből 1 úszás)

Kötött vagy kötetlen szervezés:

Ének, zene, népi játék, tánc - **középső, nagycsoportban,**

Verselés, mesélés - **minden korcsoportban**

A gyermekek számára az iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében a tanköteles korukat megelőző nevelési évben az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységeket biztosítunk – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezve.

Ennek tervezése érdekében a gyermekek fejlődésének nyomon követése dokumentumban a tanköteles kor betöltését megelőző évtől rögzítjük az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek szintjét. A tanköteles kor betöltés kori nevelési évben pedig diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk.

3 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

3.1 JÁTÉK

Célja: A gyermek az élményt adó játéktevékenységben szabadon, örömmel vegyen részt lehetőségeket teremtve a feszültség oldására, önmegvalósításra.

Aktivitása során szociális tapasztalásra tegyen szert, alkotó módon formálja környezetét, szélesítse látókörét, ismerje meg önmaga képességeit. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékban jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék a gyermek legegyszerűbb, pszichikus szükséglete. Az óvoda biztosítja a folyamatos, önfelelt szabad játék gazdag feltételrendszerét. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség, és a képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

Óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítjuk a nyugodt légkört, az elmélyült játék feltételeinek megteremtését. A gyermek önállóságra törekvését elősegítjük, a játékfajták és játszótársak megválasztásában. Fokozzuk a játékkedvet, az együtt játszás igényeinek felébresztésével, amely serkenti a közös játék kibontakozását, fejlődését.
- A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosítunk. A nap minden szakában arra törekszünk, hogy akár teremben, akár szabadban a játékidő lehetőleg összefüggő legyen.
- Indokolatlanul nem zavarjuk a játékot. Az 5-6 évesek számára lehetőséget biztosítunk, hogy több napon keresztül is játsszák ugyanazt. Állandó és ideiglenes játszóhelyeket alakítottunk ki, a teremben és az udvaron a nyugodt, csendes és mozgásos játékok számára. Udvarunk ideális értéke, hogy minden játékfajtának helyet ad. Játéksarkok könnyen áttekinthető játékeszközökkel elősegítik a társas kapcsolatok kialakulását. Szoktatjuk a gyerekeket ahhoz, hogy önállóan alakítsák ki maguknak a játékhoz szükséges teret, és ennek érdekében rendezzék át a tárgyakat, majd a játék befejezésével állítsák vissza az eredeti állapotot.
- A játékhoz való eszközöket folyamatosan biztosítjuk. A játékeszközeink esztétikusak, motiváló, ösztönző hatásúak, gazdagítják a gyermek elképzeléseit. Ennek érdekében a játékeszközöket állandóan pótoljuk, gazdagítjuk. Egyrészt az óvónő által készített eszközökkel, másrészt készen vett játékokkal. A készen vett játékaink esztétikusak, a célnak

megfelelőek, tartósak, igényesek, pl.: Discovery, Lego. Mivel megfelelő játékeszközzel lehet jól és jót játszani, ezért beszerzésükre nagy gondot fordítunk.

- Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékművekhez, a gyakorló játékművekhez, a szimbolikus játékművekhez, a szerepjátékművekhez, a konstruáló játékművekhez, a szabályjátékművekhez.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek környezetében lévő tárgyakat is behozhassák az óvodába és a különböző játékműveket különböző céllal használhassák fel.
- Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtünk a sokszínű játék kialakításához.
- Az egyéni élményeken túl a közös élményszerzési lehetőségek kihasználását fontosnak tartjuk a játék fejlesztése érdekében. Arra törekszünk, hogy az élmény valóban élmény legyen. Látogatásokat teszünk: a postán, vasútállomáson, tűzoltóságon, könyvtárban, rendőrségen, iskolában, boltokban, kirándulásokat szervezünk, pl.: Domolosi tó, Ósborókás, Sasrét.
- Arra törekszünk, hogy az óvodapedagógus magatartása a játékművekkel kapcsolatban megengedő és modellnyújtó legyen egyidejűleg.
- A tudatos jelenlét biztosítja az élményszerző, elmélyült kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.
- Fontos a szabadjáték túlsúlyának érvényesülése. A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában és a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.
- Figyelmet fordít a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartására.

A gyermekek képességének fejlesztése a játékművekben:

- A **HHH** és az **SNI, BTMN** gyermekeknek is alapvető joga, hogy sajátos szükségleteiknek állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak készségeik képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.
- **HH, HHH** gyerekeknél fontos, hogy olyan **szituációkat** teremtsünk, **amelyben indirekt módon sajátíthatják el a helyes kulturális mintákat.**
- A különböző tevékenységeket a fejlettségüknek megfelelő lépésekben sajátítsák el.
- **HHH** gyermekek megismertetése a játékeszközökkel és a játszás szabályaival. Együttműködő képességük fejlesztése a játékművekben példaadással, közös játékművekkel.
- A játékművszituációkon keresztül sajátítsák el a megfelelő erkölcsi - magatartási szokásokat.

Megvalósulás folyamata:

A játék a gyermek legintimebb pszichikus szükséglete. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékművekben kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékműveken keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. Programunk alapelve minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek a **szabad, elmélyült játékművekre.** A

játéktevékenységhez szükséges feltételeket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetéből hoz az óvodás, vagy legyen az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg.

3.2 VERSELÉS, MESÉLÉS

A mese a felnőtt ajándéka, amely örömforrás, az egész napi óvodai zajban a csend szigete. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzelet, segít az élmények feldolgozásában. A mese, a vers a gyerekek belső aktivitására vagy játékos cselekedetekre serkenti és a másik emberhez kapcsolja, így társas élmény. A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, **eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.**

- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.
- Az élöszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átéltesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A népmesék erkölcsi nevelő hatása mélyen áthatja a személyiséget. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi

viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A gyermeki és mesei megfeleltetés mélyre hatol, és beépül a gyermek erkölcsi érzelmeibe és szabálytudatába.

Célunk:

A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, érzéki-érzelmi élményeket nyújtása a versek zeneiségével, rímeinek csengésével, a mozdulatok és szavak egységével.

A meséken, verseken keresztül váljon öröm és élmény forrásává az irodalom.

A gyermeket érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságaira, élményeire, ismereteire építve, további élményekhez juttatjuk a mesék, versek által, melyek komplexen hatnak személyiségének fejlődésre.

Óvodapedagógus feladatai:

- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.
- Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása: a vers, mese, mondóka, folytatásos mese arányának az életkorhoz igazodó összehangolása.
- A 3-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok.)
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.

- Nyugodt légkör, meghitt hangulat megteremtésével lehetőség biztosítása a napközbeni meséléshez
- A mesélés szokásainak, rítusainak kialakításával segítjük a gyermeket a ráhangolódásban és a mesék befogadásában.

A multikulturális és az interkulturális nevelés keretén belül a gyermekek önazonosságának, identitásának erősítése saját kultúrájukból való verssel, mesével.

A cigány /roma versek, mesék, mondásával kultúra átadása hagyományápolás.

A megvalósulás folyamata:

Mindhárom korcsoportban naponta kezdeményezünk mesét, verset, kötetlen vagy kötött formában. Tudatosan tervezünk, de alkalmazkodunk a gyerekek hangulatához és élményeihez. A napi tevékenységben minden lehetőséget kihasználunk a mesélésre, verselésre, mondókázásra, lehetőséget adva a gyermekek önálló mesemondására is. A délutáni pihenés mindig meséléssel kezdődik.

Mese – vers kiválasztásakor figyelembe vesszük az adott korcsoport életkorát, nyelvi, értelmi fejlődésének sajátosságait. Az éves tervben összegyűjtött verseket, mondókákat, meséket az évszakok köré csoportosítjuk. Forrásaink a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a klasszikus- és a kortárs irodalmi művek, valamint más népek, nemzetiségek meséi.

A 3 évesek körében az egyszerű mondókákat, meséket, láncmeséket alkalmazzuk. A mondókák, versek az évszakok, a természet, az időjárás változásait jelenítik meg számukra.

A 4 – 5 évesek számára az állatmeséket, az egyszerű szerkezetű tündérmeséket és a rövid verses meséket részesítjük előnyben. A népi mondókák válogatása az évszakokkal, természeti jelenségekkel, állatokkal, növényekkel való játékos ismerkedést szolgálják. Költők humoros, ritmikus versei pozitív élményt nyújtanak.

Az 5 – 6 –7 évesek számára a tágabb környezet történeteit, tréfás állatmeséket, bonyolultabb folytatásos tündérmeséket, és néhány kiváló író meséjét, elbeszélését válogatjuk. Tréfás mondókák, kiolvasók mellett a hosszabb lélegzetű, a gyermekek élményvilágát, tükröző verseket is felhasználunk.

Az irodalmi élmények kötetlen módon történő újra játszására, **dramatizálására** nagyon sok eszközt, kelléket biztosítunk. Érdeklődést felkeltő bábjátékkal ébresztünk kedvet a gyerekekben a **bábozásra**. Ösztönözzük a saját vers és mesealkotást melynek mozgással és ábrázolással való összekapcsolása során, fejlődik, bővül a gyermek önkifejező képessége.

3.3 ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, a magyar népi gyermekjátékok, ölbeli játékok, népi gyerek dalok, énekes játékok, mondókák, játékdalok tartalmuknál és formájuknál fogva közel állnak a 3 - 6 éves korú gyermekekhez, annak érzelmi - és képzeletvilágához, kifejezőképességéhez így örömet nyújtanak számukra. Ezek a játékok egyszerű, természetes, játékos mozdulatú, táncos formái megfelelnek alkatának, értelmi képességeinek. A gyermek ösztönszerű nyelve a dal, s minél fiatalabb, annál inkább kívánja mellé a mozgást. A dalok éneklése, hallgatása és a mozgás végzése megosztott figyelmet kíván. Fejlődik az ének, zene

által a gyermekek megfigyelőképessége logikus gondolkodása, emlékezete és mozgása. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve. Óvodánkban használjuk a zenét, mint terápiát a részképesség hiányosságának pótlására is.

Célunk:

- A közös éneklés, mondókázás, énekes játék örömeinek megszerettetése, hogy ezen keresztül fejlődjön zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk.
- A gyermekek zenei élményhez juttatása, mely megalapozhatja zenei anyanyelvüket, kreativitásukat, önkifejezésüket.
- A gyermek képességeinek egyéni és életkor-specifikus alakítása, kiemelten az igényes zene, komolyzene segítségével. Gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Igényes, életkornak és a csoport fejlettségének megfelelő zenei anyagok kiválasztása.
- Dal - és mozgásanyag összeállítása, zenei képességfejlesztő játékok, eszközök alkalmazása.
- Differenciált szervezeti forma biztosítása.
- Az érzelmileg telített légkör megteremtése az énekléshez, tánchoz.
- Mintaadó szerepünk spontán utánzásával az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon, segítse a zenéhez kötődés kialakulását.
- Az igényes zene megszerettetése (népdal, gyermekdal, komolyzene).
- A **HH/HHH** gyermekek esetében a zenei nevelés személyiségfejlesztő hatásainak kihasználása. Kiemelt szerepe van a testi, értelmi, szociális fejlődés terén.

Zenei nevelés anyaga:

- Zenei képességfejlesztés feladatait Forrai Katalin zenepedagógus által kidolgozott módszer alapján végezzük.
- A dal és mozgásanyagot elsősorban magyar gyűjtők munkáiból választjuk. /Forrai Katalin, Kodály Zoltán, Törzsök Béla/.
- A zenehallgatás anyagát klasszikus és kortárs zeneszerzők művei egészítik ki az óvodapedagógusok választása alapján /Vivaldi, Bartók.../
- **A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.**
- A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A zenei készségek, képességek fejlesztésének területei:

- Éneklési készség
- Zenei hallásukat, /zörej – zene – beszédhang, belső hallás, halk – hangos, magas – mély/
- Ritmusérzék /egyenletes lüktetés, ritmus, tempóérzékelés: lassú – gyors/

- Zenei formaérzék /lűktetés, ütem, motívum/
- Zenei alkotókészség /improvizálás/
- Zene hallgatására nevelés

Megismerkednek a gyerekek ütő és dallamjátszó hangszerekkel.

Óvodai táncos nevelésünk:

Leggyakoribb táncos mozgások:

- körben járás karlengetéssel,
- ki- és befordulás,
- kör szőkülése, bővülése.

Plasztikai gazdagodást /kifejező, szemléletes, érzékletes, kézzel fogható / jelent az egyszerű lépésekkel, kézfogással alkotott különböző alakzatok /két kör kialakítása, vonulás - bújás, páros vonulás, párcserélő / alkalmazása.

A tánc anyagának korcsoportonkénti lebontását éves terveink tartalmazzák.

A foglalkozási gyakorlatunk:

3 – 4 éves korban a kötetlen énekelgetési forma felel meg életkoruknak, elsősorban érzelmi biztonságot adó léggör kialakítását tartjuk fontosnak.

4 – 5 éves korban is a kötetlenség a jellemző, de kötött formát is alkalmazunk, ha a játékok szervezése megkívánja. Zenei ismereteik napról - napra bővülnek, élményeik szaporodnak.

5 – 6 – 7 éves korban hetente egy kötelező foglalkozást tartunk a 3 - 4 év alatt spontán szerzett ismeretek rendezése, megerősítése a készségek megtervezett fejlesztése céljából. Előkészítjük a gyermekek tartós és önkéntes figyelmét, érdeklődését az iskolai feladatokra.

3.4 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A gyermek személyiségfejlesztésének fontos eszköze a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, való ismerkedés.

a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

A tevékenység célja:

A gyermekben alakuljon ki képi, plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképeségek, legyen gazdag élmény és fantáziavilága és annak képi kifejezése: téri -, formai-, színekézete. Fejlődjön képi gondolkodása, alakuljon esztétikai érzékenysége, szép iránti nyitottsága, igényessége. Alakuljon ki az igény a gyermekben az alkotásra, a kreatív önkifejezésre a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, és saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a világ megismerésére.

Az óvodapedagógus feladata:

Megismertetni a gyermekeket:

- különböző anyagokkal: többféle papír, ragasztó, festékek, gyurma, agyag, textíliák, gyapjú,
- az eszközök használatával: elsősorban saját kezük /ujjfestés/, ceruza, színes ceruza, zsírkréta, kréta, ecset, olló, tű, szövőkeret, stb.
- Ismerjék meg a természetes anyagok /fa, bőr, csuhé, termések, kavicsok – kövek, víz, homok, sár stb./ anyagok tulajdonságait.

Megtaníttjuk ezek helyes használatát, az alapvető technikákat, eljárásokat:

- rajzolás, festés, ragasztás, mintázás, hajtogatás,
- varrás,
- egyéb kézműves tevékenységek /csuhézés, gyertyaöntés – merítés, batikolás,
- nemezelés, szövés – fonás/

Az ábrázoló tevékenységekhez egész nap folyamán változatos eszközök biztosítása. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Fontos feladat a tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A természetes gyermeki nyitottságra alapozva fejlesszük a HH és HHH és az SNI gyermekek kreativitását, manuális készségeit és a vizuális befogadóképességüket.

Az eszközök megismertetésével alkotó értékteremtő, a személyiséget gazdagító tevékenységek elsajátítása a HH és HHH gyermekek számára.

Roma nemzetiségi nevelés keretein belül lehetőséget adunk, hogy a kultúrájukhoz tartozó szín és formavilágot megjeleníthessék (eszközök, technikák elsajátítása).

A megvalósítás folyamata:

Az ábrázoló tevékenységek sikeréhez alapvető feltétel az önkéntesség. Így nálunk mindhárom korcsoportban, kötetlen formában jelenik meg a délelőtti és délutáni egyéb szabadidős tevékenységek között. Az alkotás feltétele az élményekben gazdag ismeretszerzés, tapasztalatgyűjtés a környező világról. A szükséges eszközök jól elérhető helyen mindig a gyermekek rendelkezésére állnak, az óvodapedagógus állandó készséggel változatos témákat, ötleteket adva ösztönzi a gyermekeket az alkotásra. Igyekszünk biztosítani, hogy a gyermek a számára megfelelő technikával valósíthassa meg saját elképzelését – kreativitásának nyílt teret adunk.

3.5 MINDENNAPOS MOZGÁS

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,

- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A mozgás fejlődését figyelemmel kísérjük, mert fontosnak tartjuk, mivel a gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről és a fejlődés tempójáról. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Célunk:

- Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítjük elő. a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.
- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, által a pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése.
- A közösen végzett testmozgás során a gyermekek szociális kompetenciáinak a fejlesztése, figyeljenek társaikra.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.
- A felfokozott mozgásigény kielégítése, az egészséges életvitel alapozása.
- A komplex testmozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve. (a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás)

Az óvodapedagógus feladata:

- Az egyéni képességeket és szükségleteket figyelembe véve biztosítja minden gyermek számára az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján.
- Törekszik a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
- Rendszeres mozgásos tevékenységekkel a fokozatosság figyelembevételével, a gyermekek szervezetének edzése, teljesítőképességének növelése testi fejlődésének segítése, figyelemmel a mozgásfejlődés lépcsőfokaira. A gyermek fejlettségi szintjének megfelelő gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék biztosítása mellett nagy hangsúlyt fektet az irányított mozgásos tevékenységekre, melyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészséget és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében
- Mindennapos irányított testmozgást szervez a tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron, melynek részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentősen mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.
- A mozgásos gyakorlatok, játékok, téri helyzetek kialakítása során a gyermekek auditív és vizuális észlelésének és memóriájának fejlesztése.
- A téri irányok, térformák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővítse a gyermekek térről való ismereteit, fejlődjön ez által térészlelésük, szókincsük.
- Az elvégzett mozgások segítségével elősegíti a különböző területek integrációját, a keresztcsatornák fejlődését.
- A kooperatív mozgásos játékok fejlesztő hatásainak kihasználása, ezek széleskörű alkalmazása.
- A szabad levegő egészségre gyakorolt pozitív hatásainak kihasználása.
- A rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása, prevenció.
- A mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése
- Kondicionálás, koordinációs-nagymozgás, egyensúly érzék, finommotorika, és a grafomotoros képességek fejlesztése.
- **HHH gyerekek esetében a fokozott mozgásigény kielégítése, az egészséges életvitel alakítása, a nagymozgások és a finommotoros koordináció fejlesztése. A mozgásos játékok során szociális kompetenciáik fejlesztése.**

A mozgásfejlesztés területei:

- a) Mozgásos játék
- b) Testnevelés foglalkozások
- c) Mindennapos testnevelés
- d) Sportnapok

a) Mozgásos játék

A torna, a mozgásos játékok, fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint erő, ügyesség gyorsaság állóképesség. Lényeges a társra figyelés.

A 3 – 4 éves gyermeknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. A korosztály kedvelt tevékenysége az állatok utánzása, csúszás, mászás a talajon.

A népi mozgásos, dalos játékok megismerése.

4 – 5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem – kéz, szem – láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése.

5 – 7 éves korban a finommotorika fejlesztése a legfontosabb, melyet számtalan lehetőséget kihasználva, gazdag eszközkészlettel végzünk.

b) Testnevelés foglalkozás

A testnevelés feladatait részfeladatokra bontva oldjuk meg.

- Testi fejlődés biztosítása

- Motoros képességek fejlesztése
- Mozgásműveltség kialakítása jártasság készség szintjén
- Játék, versenyigény felkeltése, kielégítése mozgás megszerettetése

A hetirendben a testnevelés foglalkozások **kis és középső csoportban heti egy, nagycsoportban heti két alkalommal** zajlanak. A testnevelés foglalkozások a hetirendben és a napirendben is ismétlődő időpontban jelenik meg. Fontosnak tartjuk, hogy a mozgásanyaghoz természetes módon igazodjanak a prevenciós program feladatai. Átgondolt, tudatos tervezést végzünk. A foglalkozás szervezésével lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat. A játékot, játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A testnevelési foglalkozások során teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával testalkati deformitások megelőzésére is /lábboltozat erősítés, gerinctorna/. Atlétikai gyakorlatokat /futás, dobás/ lehetőség szerint a szabadban, az udvar adottságait kihasználva tartjuk. A foglalkozások tervezésénél figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. Az egyéni szükségleteket és képességeket.

A testnevelési foglalkozások mozgásanyagát:

- játékos láb és tartásjavító torna, testnevelési játékok /saját gyűjtés/
- Dr. Tótszöllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában című módszertani ajánlása képezi.

c) Mindennapos testnevelés:

Időtartama naponta legalább egyszer 20 perc, vagy kétszer 10 perc. A napirendbe illesztését minden pedagógus maga dönti el. Ha lehetőség van rá, a szabad levegőn végezzük. A mindennapos testnevelés anyaga elsősorban mozgásos játék, illetve játékos mozgás. A mindennapos testnevelésbe építve alkalmazzuk a preventív tornát.

Az óvodai preventív torna jellegzetességei:

Komplex, megelőző mozgásfejlesztés. A preventív torna során a testalkati deformitások megelőzésére is nagy hangsúlyt fektetünk (lábboltozat, tartásjavítás, erősítés, gerinctorna) Célja az érzelem, a funkciók, az izomérzés fejlesztése annak érdekében, hogy a gyerek megszeresse a mozgást, hogy önmagához mérten, saját ütemében fejlődjön. Képességfejlesztés egyéni szükséglet szerint. A felhasznált eszközök köre: labdák – minden méretben, botok, gyöngyök, kendő, szalag és a csoportszoba, udvar tárgyai, eszközei.

Kiegészítő mozgástevékenységek tervezésnél, szervezésnél, megvalósításnál a lakóhelyi lehetőségeket, szülői igényeket és a helyi hagyományokat vesszük figyelembe.

d) Sportnapok:

Az óvodai és városi szintű sportnapokon, sportrendezvényeken való részvétel segíti a mozgás megszerettetését azáltal, hogy közösségi élményként vesznek részt ezekben a gyermekek. A sportnapok során a játékos versengés, az együtt átélt mozgásos játékok, a kooperatív mozgásos tevékenységek, közös torna során alakul a gyermekek mozgáshoz való pozitív attitűdje.

3.6 KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Általa a gyermekek a természeti, emberi és tárgyi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az eligazodáshoz, a tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyermek társas magatartása, fejlődik beszédértő és nyelvi kifejezőkészsége. Fontos a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása, a helyi népszokások felelevenítése a környező népek szokásainak megismerése, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek megtapasztalása, szeretete védelme.

Környezeti nevelésünk célja: hogy a gyermek megismerje az őt közvetlenül körülvevő szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezetét, ezek formai, mennyiségi, téri viszonyairól is szerezzen tapasztalatot.

Nevelési célunk, hogy az óvodás korú gyermekek környezettudatos viselkedését, szokásait megalapozzuk, környezetvédelemhez kapcsolódóan pozitív beállítódásuk alakuljon. A tágabb és szűkebb környezet közvetlen tapasztalati úton történő megismerésével érjük el, hogy a gyerekek tisztelje, óvja környezetét, és bátran alakítsa azt a nélkül, hogy kárt okozna benne.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Segítse elő a gyerekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A 3-7 éves korú gyermekek ismereteinek folyamatos gyarapítása, természeti és társadalmi környezetünkről hagyományos és helyi témák összeállításával.
- A gyermekek kommunikációs készségeinek, matematikai ismereteinek bővítése közvetlen érzékszervekkel történő tapasztalatszerzés során. Az ismeretek és tapasztalatok tevékenységben való alkalmazása.
- A **fenntartható fejlődés** érdekében helyezzen hangsúlyt a fenntarthatósági szemléletformálásra.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése
 - Egyéni
 - Mikrocsoportos
 - Frontális foglalkoztatási formával
 - Folyamatos odafigyeléssel, pl.: „a mi fánk”
 - Alkalmi megfigyelésekkel: séta a vasútállomásra, buszpályaudvarra

Környezettudatos magatartás, környezet védelmének és megóvásának természetvédelmi feladatai:

Madárbarát és Zöld óvodaként a természet megismerésével a környezettudatos magatartást a természet szeretetét a természet megóvásának, szépségének védelmét alapozzuk meg a gyerekekben. Az a gyermek, aki megismerkedik a természet szépségével, törvényszerűségeivel, a természeti folyamatok kölcsönhatásaival, felnőve a fenntartható fejlődés érdekében természetes módon védi is ezeket az értékeket.

Óvodáskor végére kialakulnak a gyermek alapvető személyiségjegyei, ezért fontos feladatunk környezettudatos szemléletre nevelés.

Törekednünk kell arra, hogy a gyermeket olyan hatások érijék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzi őket. Szükség van arra, hogy békés körülmények között módjuk legyen szemlélődni az őket körülvevő világ rejtelmeiben, s minden érzékszervükkel megtapasztalhassák azt, hogy se a természetben, se önmagukban ne tegyen kárt.

Az óvodapedagógusnak a környezettudatos magatartásformálás alakításában, környezet és természetvédelem megalapozásában fontos szerepe van.

Feladataink:

- A csoportszobában egy nyugodt, elmélyülésre alkalmas részében kialakítható élő természetsarkot biztosít, ahol a gyermekekkel közösen gyűjtött terményeket, terméseket, kavicsokat, kagylókat elhelyezhetik. Ide kerülhetnek a gyermekek által gondozott növények is.
- Lehetőséget biztosít arra, hogy a gyermekek részt vehessenek az udvar gondozásában (levélsöpítés, locsolás, hólapátolás, szemétygyűjtés stb.), a virágok megfigyelésében.
- Séták, kirándulások alkalmával felhívja a gyermekek figyelmét, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalma (ne szemeteljenek, ne hangoskodjanak, ne törjenek le ágakat, ne szedjék le a védett virágokat, bogyókat), ebben a felnőtteknek kell példát mutatni. Ezek az alkalmak lehetőséget nyújtanak arra, hogy a gyermekekben felkeltsük a természet iránti érzékenységet.
- A gyermekekkel közösen vegyenek részt az elemi természetvédelmi tevékenységekben, mint a téli madárvédelem, az állatok óvása.

A környezet megismerésében valósul meg komplex módon a hagyományos nevelési területek minden feladata (anyanyelvi-, irodalmi-, zenei-, matematikai-, vizuális nevelés) a természetes gyermeki megnyilvánulások kihasználásával.

A témák feldolgozása, módszerei:

- A témák feldolgozása során alkalmazkodnunk kell a gyermekek életkori sajátosságaihoz, szem előtt tartva azt az elvet, hogy az óvodai tanulás csak tevékenységeken keresztül valósulhat meg.
- A foglalkozásokat egyaránt hassa át a játékosság, az élményt adó oldott légkörben zajló cselekvés.
- Az óvodapedagógus tudatosan, tervszerűen biztosítsa a gyermekek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenységi lehetőséget.

Az SNI, BTM, HHH, szokásrendszerébe épüljön be a tudatos környezetvédelem.

- Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy óvják, védjék környezetüket.
- Tapasztalatok, közös élmények szervezésével természetet szerető, azt védőmagatartást alakítunk ki: növények ápolása, almaszüret, közös kirándulások szülőkkel.

A megvalósítás folyamata:

Óvodánkban mindhárom korcsoportban kötetlen, vagy kötött foglalkozások keretében ismerkednek meg a gyermekek a bennünket körülvevő világgal. Nagycsoportban az egyes témakörök rendszerezését kötött formában tartjuk. A témakörök feldolgozása során az otthon szerzett tapasztalatok is fontossá válnak. Az egyes témakörök az óvodai élet során többször is visszatérnek, ismétlődnek, az életkor előrehaladtával tartalmukban folyamatosan bővülnek, mélyülnek. A témaköröket az évszakok folyamatos megfigyelésére főzzük fel.

Témakörök:

Természeti környezet

Évszakok:

- az évszakjellemző, megfigyelések, élmények felidézése
- időjárás változásai, öltözködés
- piaci látogatás

Állatok:

- ház körül
- vadon élők – erdőn – mezőn
- vízben élők
- madarak – gondozásuk

Növények:

- környezetünkben található virágok, fák
- zöldségfélék, gyümölcsök

Természetvédelem:

- A természet és környezetvédelem alapozását 3 – 7 éves korosztály számára fontosnak tartjuk.
- Minden csoportban természetsarkot alakítunk ki.
- Lehetőséget biztosítunk a kert, udvar gondozására.
- Séták, kirándulások alkalmával felhívjuk figyelmüket a környezetszennyezés negatív hatásaira.

Napszakok:

- Az egyes napszakok és tevékenységek összekapcsolódása.
- Napszakok megkülönböztetése.

Színek:

- Környezetünk színeinek felismerése.
- Alapszínek, sötét – világos árnyalatok megkülönböztetése.

Társadalmi környezet

Család:

- Családtagok neve, foglalkozása.
- Munka a családban.
- Saját születési idejük, helye.

Gyermeki énkép:

- Testrészek megnevezése
- Végtagok szerepe

- Érzékszervek funkciói
- Testápolás
- Egészségvédelem
- Lakóhely – óvodánk, óvodánk környéke
- Ismerkedés az óvoda csoportjaival, dolgozóival
- Az óvoda utcája – közeli, távoli intézmények /pékség, könyvtár, vasútállomás, posta.../
- Helyi hagyományok megismertetése

Közlekedés:

- Szárazföldi, légi, vízi közlekedési eszközök
- Helyes közlekedés gyakorlása

Ünnepek, hagyományok:

- Mikulás, karácsony, farsang, húsvét
- Március 15.
- Gyermeknap, anyák napja, évváró
- Nagycsoportosok látogatása az iskolába

Matematikai ismeretek:

Környezetünk megismerése lehetetlen matematikai tapasztalatszerzés nélkül. Közvetlen, érzékszervi tapasztalatszerzésre biztosítunk lehetőséget, mely során: Összehasonlításra, különbség tételre, sorba rendezésre, csoportosításra, relációk feltárására, ítéletalkotásra, számlálásra, időrendiség megállapítására, tükör előtti játékokra, geometriai formák megismerésére, ok – okozati összefüggések keresésére is módot találunk.

3.7 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A munka – bár a játékból gyökerezik – más indítékból, külső szükségletből motivált, felelősséggel jár, a végeredménye hasznos, szükséges, melyet a gyermekek tapasztalat útján fedeznek fel. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folyamatos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő. Minden olyan munkát elvégezznek a gyermekek, amelyhez kedvük van és testi egészségük veszélyeztetése nélkül képesek megvalósítani.

A munkajellegű tevékenység alapja a cselekvő tapasztalás. Fontos akarati tulajdonságokat fejleszt, mint a kitartás, felelősségérzet, fegyelmezetttség, erőfeszítésre készlet, pozitívan és sokoldalúan hat a motoros képességek fejlődésére. A munkában a gyermek sokszínű tapasztalatot szerezhethet a környezetről az anyagok milyenségéről, az eszközök használatáról. A munka a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája a közösségi kapcsolatok és a kötelességteljesítés alakításának eszköze.

Célunk:

- Minden gyermeknek lehetősége legyen arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- A gyermekek munkavégzés során önállósodjanak és sajátítsák el a közösségi élet szabályait, törekedjenek saját maguk és mások elismerésére.

A munkajellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, mely normák értékek, szabályok, kialakulásához vezet.

Óvodapedagógus feladatai:

- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges eszközöket.
- A félénkcbb, visszahúzódó gyermeket segítse, ösztönözze, bátorítsa.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkört teremtsen.
- Adjon lehetőséget a gyermeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzésére.
- Törekedjen az egyéni fejlődésű ütemet figyelembe vevő konkrét a gyerek saját magához mért fejlesztő reális értékelésre.
- Szülőket tájékoztassa a gyermeki munka fontosságáról.
- A kreatív tevékenykedtető tanulás révén, és az óvodai önkiszolgáló munka bővítésével alapozzuk meg a HH és HHH gyermekek munkakultúráját. Kialakítjuk a közösségben végzendő munka szokásait.
- Kiemelten fontos feladat az önállóságra nevelés, az önérvényesítő tevékenység elsajátíttatása, az öltözködés, étkezés, és testápolás területein.
- HH és HHH gyermekek munkához való pozitív hozzáállásának kialakítása, a munkaeredményének megtapasztalásával, és ez által kötelességtudat, felelősségtudat és kitartás fejlesztése.
- Pozitív fejlesztő hatású értékeléssel segítsük elő, hogy olyan tulajdonságok alakuljanak ki a HH és HHH gyermekekben munkavégzés közben, amelyek a szocializáció során, és a majdani felnőtt életükben fontosak.

A gyermek munkajellegű tevékenységei:

- az önkiszolgáló munka
- naposi munka
- a mindennapi élettel kapcsolatos munkák, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése
- környezeti ciklushoz kapcsolódó munkák – növény és állatgondozás – konyhakert, fák ápolása, madarak, halak gondozása

3.8 TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos jelentős részben utánzásos spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az

óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás elsődleges célja:

- Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak a bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.
- A gyerekek kompetenciájának fejlesztése.

Az óvodai tanulás útja a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás. A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, előzetes tapasztalataira, tudására építve és cselekvésen keresztül sajátít el, amelyet képes alkalmazni képességei készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A tanulást támogató környezet megteremtése (színes tárgyi környezet, változatos helyszínbiztosítások).
- A gazdag, élményt nyújtó tevékenységek közötti választási lehetőség megteremtése.
- Lehetőségek biztosítása a tapasztalat szerzés során a valóság hű észlelésre, a felfedezésre, kutatásra a gondolkodás örömeinek átélésére.
- A gyermek kíváncsiságának, érdeklődési vágyának kielégítése, kreativitásának erősítése, probléma megoldása.
- Tolerancia, az egyéni sajátosságok elfogadása és figyelembevétele, időhagyás az egyéni felfedezésre.
- Együttműködés és együtt gondolkodás a gyermekkel.
- Olyan tapasztalatszerzés biztosítása, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.
- személyiségének kibontakozását segíti elő.
- Érdeklődés kimutatása, elfogadás, megértés, biztatás, támogatás, nyitottság a gyermek jelzéseire.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Lényeges olyan differenciált tevékenységszervezés megvalósítása, mely az egyéni haladási ütemet segíti elő. A differenciálás során az egyéni különbségeket vesszük figyelembe, és biztosítjuk az SNI, HH, HHH, BTMN és a különböző haladási ütemű gyermekek részére a rugalmas időkeretet és az egyénre szabott tevékenységet, a felzárkóztatást, amely többlettörődést biztosít számukra.

Az óvodapedagógus keressen és kínáljon lehetőséget minden adódó alkalommal az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a felzárkóztatásra.

A HH, HHH gyerekek esetében az utánzásos minta és modell követéses tanulás elsajátítása.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzások mintája, modellkövetéses magatartás, és a viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos, cselekvéses tanulás, tapasztalás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás: próbálgatás, próbálkozás, kipróbálás, korecsigélés, rátalálás stb.

A megvalósulás folyamata:

Olyan tevékenységi rendszert valósítunk meg, melyben a szabad játék zavartalanul érvényesülhet. (legalább egy óra védett idő a szabad játékra). Ezt követik a választható egyéb tevékenységek, kezdeményezett tanulási helyzetek, játékos tapasztalat szerzés a nap további bármely szakaszában, helyszínén (csoport, udvar stb.). Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások lehetnek kötetlenek, vagy kötöttek.

A szervezett tanulás munkaformái:

- Frontális
- Mikrocsoporthoz
- Egyéni

A tanulás tervezése:

Az óvodai nevelés tervezését a csoportnapló nevelési és tevékenységi terve tartalmazza az ovi Kréta felületén. A nevelési terv fél évre, míg a tevékenységi tervek 2 hétre készülnek. A csoport életéről a feljegyzéseket, kéthetente a csoportnaplóban dokumentáljuk. A gyermekek fejlődésének nyomon követését, fejlesztését, egyéni fejlesztési terveket az oviKréta felületén vezetjük, rögzítjük.

4 AZ ÓVODA SPECIÁLIS TEVÉKENYSÉGFORMÁI - TEHETSÉGGONDOZÁS

A szülők igényei alapján óvodánk nevelési időn túl speciális tevékenységeket szervez gyerekek számára, alapítványi támogatással. A különböző tevékenységek segítik az óvoda nevelési céljainak elérését és jól illeszkednek az óvoda sajátos arculatához, programjához.

A foglalkozások éves tematika szerint zajlanak.

Ideje: heti 1 - 1 alkalommal 30 - 40 perc.

Gyermeklétszám: 10 - 15 fő

1. Játékos tartás és lábboltozat javító torna- jó gyakorlat

Célja: Prevenció, tartásjavítás, lábboltozat-erősítés, eltérések korrigálása játékos formában. A gyermekek sikerélményhez juttatása, hogy kellemes, hangulatos, öröm legyen a mozgás.

Részvevők köre: 5 - 7 éves óvodások

2. Zene - ovi

Célja: A tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése a zene, a tánc, a mozgás segítségével. A tánc, a szabad mozgás nyújtotta személyiségfejlesztési lehetőségek kihasználása. A gyermekek szeretik a zenét, önfeledten táncoljanak, mozogjanak a zenére, és tudják érzelmeiket kifejezni.

Részvevők köre: 5 - 7 éves óvodások

3. Kézműves műhely „Kincs van a kezünkben” – jó gyakorlat

Célja: A gyermekek megismertetése olyan technikákkal és anyagokkal, melyek egyre inkább feléledésbe merülnek és a mindennapi élet során sem találkozunk velük.

Lehetőséget teremt az alkotómunka örömeinek átélésére, képességek és készségek kibontakoztatására, a kompetencia területek fejlesztésére.

Részvevők köre: 5 - 7 éves óvodások

4. Ovi foci

Célja: A gyermekek komplex mozgásfejlesztése, rendszeres testmozgás biztosítás, közösségi élményen keresztül a sport megszerettetése.

Részvevők köre: 4-7 éves óvodások

5 HAGYOMÁNYOK, ÜNNEPEK

Hagyományaink, ünnepeink, megemlékezéseink a hangulatteremtés fontosságát, a közös ünneplés örömét, a másoknak való örömszerzés élményét mutatják meg, és változatossá teszik hétköznapijainkat.

Ősszel: Hosszabb – rövidebb kirándulásokat tesznek a nagycsoportosok, melynek során megismerhetik környezetük természeti szépségeit, a szigetvári várat

Állatok világnapja: Zöld ünnep, állatokkal való ismerkedés, állatvédelem, állatok szeretetére, felelősségteljes állattartásra való nevelés, játékos tapasztalatszerzés közben.

Egészségnap– Egészségnap: a hét folyamán az egészséges életmódra nevelést, egészséges táplálkozást, egészségvédelem és betegségmegelőzés témaköreit építjük bele a napi tevékenységekbe. Az Egészségnapon pedig családi délutánunk során a szülők bevonásával nyújtunk betekintést az egészséges életmód alakításának lehetőségeibe.

Advent: Minden csoport adventi koszorút készít. Érzelmi ráhangolódás az ünnepekre.

Mikulás: Minden gyereknek kis csomagot ajándékoz. A gyerekek verssel, énekkel köszöntik. A nap lényege az örömteli várakozás és a találkozás megélése.

Luca napi karácsonyváró rendezvény: Ajándékkészítés, mézeskalácssütés, gyertyamerítés... Közös ünnepi készülődés a szülőkkel, gyerekekkel.

Karácsony: Hangulatteremtésre törekszünk vers - ének tanulás, gyertyagyújtás, óvoda helyiségeinek feldíszítése, mézeskalácssütés.

Farsang: Kiszabáb étgetéssel és hangos, jelmezes mulatozással kergetjük el a telet

Nemzeti ünnep, március 15.: A gyermekek ünneplőbe öltöznek, és együtt ünnepel minden csoport. A nagycsoportosok az általános iskolák által rendezett ünnepségen vesznek részt.

Víz Világnapja: Zöld ünnep, amely során a hét a víz körül forog. Beszélgetünk a víz fontosságáról, megővéséről, körforgásáról. Dalokkal, mondókákkal, kísérletekkel jártuk körbe a témát, és vízhez kapcsolódó alkotásokat készítünk a gyerekekkel (akvárium, óceáni élővilág, esőcseppek).

Húsvét: Különböző technikák alkalmazásával tojást díszítünk Nyuszi fészek készítése, vagy ajándékkeresés az udvaron.

Föld napja: Zöld ünnep, célja, hogy felhívja a figyelmet a környezetvédelemre. Beszélgethetünk a gyerekekkel a jeles dátumról, a környezetvédelemről, a veszélyeztetett állatokról, növényekről, a Föld népeiről. Szépíthetjük udvarunkat, környékünket fa-, virág-, palántaültetéssel.

Anyák napja: Ajándék készítése. A kiscsoportosok az ünnep előtti pénteken köszöntik anyukájukat. Elmondják a verset, átadják a virágot, ajándékot. A nagyobbak az ajándékok mellett műsorral köszöntik az anyukákat, nagymamákat.

Madarak és Fák napja: Zöld ünnep, a gyerekekkel megfigyeljük a környezetünkben található fákat, madarakat. A jeles naphoz kapcsolódó mesével, verssel, énekesjátékkal színesítjük óvodásaink ismereteit. A gyermekek kreatív alkotásaival díszítjük a csoportok faliújságait.

Sportnap: Vidám versengésben vesznek részt a gyerekek korcsoportonként az óvoda udvarán.

Tavaszi zsongás: nagycsoportosok részvétele a Szigetvári Zrínyi Miklós Gimnázium és Szakképző Intézet által szervezett tavaszváró rendezvényen. Az óvodák közös táncos zenés játékkal készülnek és színesítik a tavaszváró műsort.

Gyermeknap: Sok vidám meglepetésben részesülnek a gyerekek.

Június 4-én Nemzeti Összetartozás Napján a nagycsoportosok énekléssel, játékokkal ünnepelnek, közös faültetésen való részvétel a városi Emlékparkban.

Évzáró: Minden csoport rövid műsort állít össze az egész évben tanult versekből, dalokból, mondókákból. Az iskolába induló gyermekek búcsúztatása. A középsőcsoportosok énekekkel, verssel köszönnek el tőlük, és apró ajándékot adnak át.

Szent Iván napi vigasság: Családi projektnap az óvoda udvarán, melynek keretében ügyességi és akadályversenyek, népi praktikák, játékok, táncok, bográcsozás, szalonnasütés szülőkkel, gyerekekkel.

6 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvodát nevelési és szociális funkciója kapcsolja össze a családdal, a bölcsődével, az iskolával, az egészségügyi intézményekkel, a pedagógiai szakszolgálatokkal és a közművelődési intézményekkel és fenntartóval.

A nevelőmunka eredményessége érdekében a kapcsolattartás, a folyamatos együttműködés minden pedagógus munkájának szerves része.

Az óvoda és a család együttműködése

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Alapvető feltétel a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes

kapcsolattól a különböző rendezvényekig, magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtást a családhoz igazítja.

Az óvodában Szülői Szervezet működik melynek működési rendjéről saját maga dönt. A szülők képviselőjével a főigazgató és a főigazgató-helyettes tart kapcsolatot.

A szülők és óvodapedagógusok közötti nevelési feladatok összehangolásának formái:

- 7 mindennapos találkozás
- 8 családlátogatások
- 9 nyilvános ünnepek
- 10 fogadóórák
- 11 szülői értekezletek
- 12 kifüggesztett információk
- 13 óvodai rendezvények
- 14 online zárt csoportok

Az együttműködés tartalma:

Közvetlen információszerzés, segítségnyújtás, kölcsönös alkalmazkodás, előítélet mentesség, hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élőkre kiemelt figyelem fordítás.

Kapcsolattartás nevelési-, oktatási-, és szakszolgáltató intézményekkel

Bölcsődével való kapcsolat során a kapcsolat felvétele, kölcsönös tájékozódás.

Tagintézményekkel és a vidéki óvodákkal:

- 15 Intézmények közötti munkaközösség működtetése
- 16 Városi tagintézményekkel, közös kézműves kiállítás, egészségnap, sportnap

Iskolával való kapcsolat

Célja: Közös terv alapján valósul meg. Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet érdekében az óvoda és az iskola nevelő munkájának összehangolása, az intézmények együttműködése, a folyamatos kapcsolattartás.

Együttműködés tartalma: Kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék évente több alkalommal (pedagógusok, gyerekek). Tanévkezdéskor az óvónők részvételével a beilleszkedés segítése

Közös munkaközösségi foglalkozás egy - egy nevelési témában.

Weiner Leó Zene és Művészeti Iskola:

- 17 Játékos hangversenyen való részvétel

Pedagógiai szakszolgálatok, melyek segítséget nyújtanak a gyermekek nevelési, fejlesztési gondjainak feltárásához, megoldásához, az óvodában nem korrigálható hátrányok kiegyenlítéséhez.

Gyógypedagógiai - tanácsadás, korai fejlesztés, gondozás az óvodai nevelés keretein belül.

Szakértői és rehabilitációs tevékenység keretében kerül sor javaslatlételre a fogyatékos gyermek különleges gondozásban történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatokra (szűrés és vizsgálat, feltételek).

Nevelés tanácsadás: a beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek problémáinak feltárása. A tankötelezettség teljesítéséhez szükséges fejlettség vizsgálata. Tehetséggondozás egyéni érdeklődés elmélyítése a külön szolgáltatásokkal.

Kapcsolattartás a közművelődési intézményekkel

A közművelődési intézmények rendezvényei a gyermekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva, érdeklődésüket figyelembe véve épülnek be az óvodai élet folyamatába, vagy azokat szüleikkel látogatják

Kapcsolat tartalma:

- 18 múzeum látogatása,
- 19 könyvtár, kiállítások megtekintése
- 20 kiállítás rendezése a gyermekek munkáiból
- 21 színházlátogatás

Az óvodás korosztály és a szülők számára meghirdetett programok terjesztésében tájékoztató szerepet vállalunk. A programok alapítványi támogatással valósulnak meg

Az egészségügyi intézmények és az óvoda kapcsolata

A gyermekek egészségének védelme érdekében folyamatos kapcsolattartás a gyermekorvossal és a védőnőkkel.

A kapcsolattartás tartalma:

- Évente szűrővizsgálat / védőnő / látás, hallás, testméret, vérnyomás
- Tisztasági vizsgálat - havonta, vagy kéthavonta, vagy igény szerint /védőnő /
- A szülőkkel való kapcsolat felvilágosítás fejlesztése a gyermekorvos, illetve a védőnők segítségével

Kapcsolattartás a fenntartóval, és a Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézményekkel

Az óvoda és a **fenntartóval** való kapcsolatának a jellemzője a rendszeres, szoros és egyetértő kapcsolatra törekvés.

A kapcsolattartás tartalma:

- Évente az óvoda költségvetése
- SZMSZ jóváhagyása
- Pedagógiai program jóváhagyása
- Házi rend jóváhagyása

A **pedagógiai - szakmai szolgáltatásokat** az alábbi céllal veheti igénybe az óvoda:

- a szükséges szakmai ismeretek beszerzése, folyamatos szakmai továbbképzések

- szükséges tájékoztatás, új információk, adatok megszerzése - a nevelő munka eredményességének mérése, értékelése

Szociális és Gyermekjóléti Intézményekkel Családsegítő Szolgálat Gyermekjóléti Szolgálat

A kapcsolattartás tartalma:

- jelzőrendszeri értekezlet
- problémás esetek megbeszélése
- egymás programjain való részvétel
- szociális segítő munkással rendszeres esetmegbeszélés.

Roma Nemzetiségi Önkormányzattal:

- helyi cigány hagyományok felkutatása
- gyerekek beóvodázásának segítése

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

13.3 Szigetvár Óvodái, Bölesődéje és Konyhái - Zöldmanó Óvoda Tagintézmény egyéni arculata

Pedagógiai programunk egyéni arculata tartalmazza a helyi igényeket és lehetőségeket, hagyományait, a sajátos nevelést igénylő gyerekek integrációs nevelésének, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek inkluzív nevelésének sajátosságait, roma nemzetiségi nevelés feladatait.

Kiemelt feladatunk a környezeti nevelés, ezen belül a Környezetvédelem és Természetvédelem.

Egyre gyakrabban találkozunk környezetszennyezéssel, szándékos rongálással, a gondozás hiányából adódó pusztulással. Szemünk láttára mennek tönkre természeti kincseink.

Felismertük, hogy nekünk pedagógusoknak kell tennünk valamit gyermekeink, környezetünk, a jövőnk érdekében, ezért vállaltuk fel a gyermekek környezeti nevelésével, a környezet és a természet védelmével való kiemelt foglalkozást.

*"A természet hatalmas, az ember parányi.
Ezért aztán az emberléte attól függ,
milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel..."*
/Dr. Szent-Györgyi Albert/

Egyéni arculatunk célja:

- hogy gyermekeink tanuljanak meg **harmóniában élni** a természettel,
- **egyéni, differenciált képességfejlesztés**, amely mindig az egy gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik,
- **természetvédő - természetszerető magatartás** kialakítása

Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll. Óvodapedagógusaink, személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvónők, a pedagógiai asszisztens és a dajkák munkája összehangolt, a pedagógiai asszisztens és a dajkák a pedagógiai munka, a nevelőtevékenység közvetlen segítői. Tájékoztatásuk folyamatos az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről. Óvodánkat **családias légkör, derűs hangulat** jellemzi.

Óvodánk fogad SNI gyermekeket, fejlesztésüket a szakértői véleményben meghatározott szakember látja el.

1998-ban az óvoda dolgozói és a szülők alapításával létrejött óvodánk alapítványa, „Gyermekkert” néven.

1 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

1.1 Személyi feltételek:

A pedagógusok és a nevelő munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkájával egészíthetjük ki eredményesen a családi nevelést.

Pedagógusok – finanszírozott álláshelyek a köznevelési törvény alapján	
Tagintézmény igazgató/óvodapedagógus	1
Óvodapedagógus	7
A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők	
Pedagógiai asszisztens	2
Dajka	4
Alkalmazottak	
Udvaros, karbantartó	1

A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak a törvény által előírt végzettséggel rendelkeznek.

1.2 Tárgyi feltételek:

Környezete: lakótelepi

Épület területe: 850 m²

Udvar: 2.050 m²

Összkomfortos, modern épület 1976-ban épült.

Csoportok száma: 4

Férőhely száma: 84 fő

Helyiségek:

helyiség neve	mennyiségi mutató
Csoportszoba gyermek csoportonként 1	4
tornaszoba, többcélú helyiség – közösségi szintér (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	1
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1
játszóudvar – több udvarrészsel	1
tagintézmény vezetői iroda	1
nevelőtestületi és könyvtárszoba, ebédlő	1
gyermeköltöző – csoportonként polcok elkülönítve	1
gyermekmosdó, WC helyiség	2
felnőtöltöző	2

felnőtt mosdó és WC	2
akadálymentesített mosdó	1
felnőtt zuhanyzó	1
gyermekmosdó, WC helyiség	2
só szoba	1
teakonyha	1

Külső világ tevékeny megismerése, ének, zene, népi játék, tánc; rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységei területén eszközkészletében jól ellátott. Jól felszerelt tornaszobánk lehetőséget biztosít a gyermekek mozgásigényének kielégítésére. Só-szobát alakítottunk ki az asztmás, allergiás gyerekek életminőségének javítása érdekében.

A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel vannak elhelyezve.

Óvodai nevelésünk feltételrendszerének biztosításához hozzájárul óvodánk „Gyermekkert Alapítvány”

1.3 Szervezési és időkeretek

Napirend:

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, optimális életritmust. Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely az évszakhoz, a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez igazodva az óvoda sajátosságait figyelembe véve hozzájárul a gyermekek egészséges testi – lelki fejlődéséhez (**párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezése, szervezése**). Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.

A rendszeresen, ugyan abban az időben végzett tevékenységek, érzelmi biztonságot, és ritmust adnak a gyermek napjainak. A környezet és a természet védelme, szeretete, tisztelete, önmaguk egészségének védelme kitüntetett szerepet kap nevelésünk során.

Különbséget teszünk a nevelési évben levő napirend /szeptember 1- től május 31-ig/ és a nyári napirend /május 31-augusztus 31/ között.

AJÁNLOTT NAPIREND A TERVEZÉSHEZ:

5.30-7.30	Érkezés, játék összevontan más csoporttal
7:30-11.45	Reggeli /tisztálkodás / Játék, egyéb szabadon választott, illetve kötött tevékenységek. Megfigyelések természetes környezetben. Mesehallgatás, dramatizálás. Ábrázoló tevékenységek. Dalos játékok. Mindennapos mozgás Só- terápia Egyéni felzárkóztatás, Levegőzés
11.45 - 12.45	Tisztálkodás, terítés, közös ebéd, teremrendezés, ágazás.
12.45 - 13.00	Alvás előtti mese
13.00 - 15.00	Pihenés
14.30 - 15.15	Ágazás, tisztálkodás, terítés, uzsonna
15.15 - 17.00	játék, hazabocsátás

NYÁRINAPIREND: /összevont csoportok működnek

5.30-8.00	Gyülekezés, játék.
8 – 11.45	Reggeli Játék, kötetlen tevékenységek Mindennapos mozgás Séta, rövid kirándulások, fürdőzés, napfürdőzés
11.45-től	a napirend megegyezik a nevelési év napirendjével.

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő a gyermekcsoportokban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirendben jelennek meg a különböző tevékenységek, melyeken egy-egy környezeti téma köré csoportosítva élmények, tapasztalatok és ismeretek kerülnek feldolgozásra. **A tevékenységformákat komplex módon valósulnak meg.**

A nevelési folyamat alapritmusát óvodánkban az évszakok, és ünnepek váltakozása adja meg.

Hetirendünk:

- rugalmas,
- naponta 15 – 30 perc mindennapos mozgás és verselés, mesélés,
- naponta 15 – 35 perc kötött és kötetlen tevékenységek.

A hetirend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt hetirend csupán általánosságban, és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Az óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével a tevékenységek helyei és az időkeretek is megváltoztatható

AJÁNLOTT HETIREND TÁBLÁZAT

	3 – 4 ÉVESEK	4 – 5 ÉVESEK	5 – 6 – 7 ÉVESEK
KÖTETLEN	A külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	A külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	A külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
KÖTÖTT	Mozgás Mindennapos mozgás Verselés, mesélés	Mozgás Mindennapos mozgás Verselés, mesélés	Mozgás Mindennapos mozgás Verselés, mesélés
KÖTÖTT VAGY KÖTETLEN			Ének, zene, népi játék, tánc

2024 szeptember 1-én az óvodákban bevezetésre került az Oktatási Hivatal által működtetett ovi KRÉTA tanulmányi rendszer, melynek célja, hogy az óvodák számára a gyermekekkel, az óvodai csoportokkal, és az alkalmazottakkal kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátásához informatikai támogatást nyújtson. A rendszer bevezetése kiváltotta a papír alapú dokumentumok vezetését. A felületet minden óvodapedagógus működteti.

A felületen az előírásoknak megfelelően az alábbi dokumentumok vezetése történik:

- Csoportnapló
- Felvételi és előjegyzési napló
- Felvételi- mulasztási napló
- A gyerekek fejlődésének nyomon követése
- Egyéni fejlesztési terv
- a Módszertani munkaközösség által kidolgozott saját mérőanyag

A gyermekek számára az iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében a tanköteles korukat megelőző nevelési évben az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terheltségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységeket biztosítunk. Ennek tervezése érdekében a gyermekek fejlődésének nyomon követése dokumentumban a tanköteles kor betöltését megelőző évtől rögzítjük az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek szintjét. A tanköteles kor betöltésekor nevelési évben pedig diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk.

2 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

2.1 JÁTÉK

A játékot – az óvodánkban folyó nevelési folyamatban- úgy tekintjük és kezeljük, mint az óvodáskorú gyermek alapvető és legfőbb tevékenységi formáját, a kisgyermekkor kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztve, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Így válik a játék az élményt adó tevékenységgé.

Célunk:

- a szabad zavartalan naponta visszatérő játékfolyamatok megteremtésével biztosítjuk, - egyes játékfajták különböző életkorban megjelenjenek, tovább fejlődjenek – a kisgyermek elemi pszichikus szükségletének kielégítését.
- Olyan játéksituációkat biztosítunk gyermekeinknek, ahol az őket, körülvevő világot, tágabb környezetet a gyermekek élményszerűen tapasztalják meg, cselekvő, játszó részesei lehessenek.
- Célunk, hogy a kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jelenítse meg, és ezáltal a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé váljon.
- Az óvodában előtérbe helyezzük a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg mutatkozik.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival segíti elő.

Játék - tapasztalás-tanulás

Feladatunk a játékfajtákhoz szükséges eszközök, folyamatos biztosítása.

- A játék folyamatában az óvodapedagógusaink tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását, mindezt a szükség és igény szerinti együttjátszással támogató, serkentő, ösztönző magatartással, a nem direkt reakcióival érik el.
- Biztosítjuk, hogy a gyerekek saját elgondolásaikat valósítsák meg a játékban, hogy fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak. Indokolatlanul nem zavarjuk a gyermek játékát, ugyanakkor fontosnak tartjuk az óvodapedagógus hangsúlyos jelenlétét. Közbelépést csak akkor tartjuk szükségesnek, ha a gyermekek egymást zavarják, a játékszerek használata testi épségüket veszélyezteti, a konfliktusokat önállóan nem tudják megoldani, vagy ha a játék tartalma nem kívánatos viselkedési formák megjelenését váltja ki.
- A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartva szükség esetén bekapcsolódunk a játékba, együtt játszunk a gyermekekkel, amely kiterjed a gyermekek világáról szerzett tapasztalatainak, ismereteinek állandó bővítésére, elmélyítésére és az élményeket kísérő pozitív érzelmek alakítására.

- Megteremtjük a lehetőségeket és feltételeket az egyéni élményeken alapuló sokszínű játék kialakulásához, pl.: tavasszal lepke fogáshoz, háló barkácsolása, békaszék készítés, gyümölcsökből, zöldségekből állatok készítése, melyet játék végén megehetnek, természetvédelmi szabályjátékok, melyekben ők a mozgatható bábuk.
- Szerepük van az általuk barkácsolt játéknak, kiegészítő eszközöknek, ezeket természetes anyagokból készítjük. A természetes anyagokat a gyermekekkel közösen gyűjtjük /pl.: kukoricacsuhé, fűzfa, mákgubó, textil / a gyermek játékának természetes eszközei, alkotórészei.
- Biztosítanunk kell a feltételeket a gyakorlójátékhoz, a szimbolikus szerepjátékhoz, a konstruáló játékhoz és a szabályjátékhoz.
- Udvari játéklehetőségeink, játékeszközökünk változatosak, azt kívánjuk elérni, hogy a gyermekek szívesen tartózkodjanak a szabadban, s minél több élményben legyen részük. Óvodánk nyitott, biztosítjuk a lehetőségét annak, hogy a szülők bármikor bejöhetnek az óvodába, és együtt játszhatnak, tevékenykedhetnek gyermekükkel. Ennek érdekében játszódélutánok szervezésével próbálkozunk.
- A HHH, HH, SNI, BTMN gyermekeink utánzásos mintakövetés módszerével tanuljanak meg játszani.

2.2 VERSELÉS - MESÉLÉS

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük. A mese, mint a játék egyetlen közlésforma. A teljes világ tükörképe. A kézzel foghatón túl, a leginkább foglalkoztatja a gyermekeket.

A környezeti nevelésnek, a környezetünk védelmének és az irodalomnak való összekapcsolása mindennapi életünket átszövi. Sokat mesélünk a gyerekeknek a természet "csodáiról", beszélgetünk a sétákon, kirándulásokon átélt élményekről.

Az évszakok változásainak figyelemmel kísérése, sok új fogalommal gazdagítja a gyermekeket. A szókincszgyarapítás állandó és folyamatos feladatunk. Egy-egy új fogalom környezetben való megismerése után fontos szerepet kap a vers, a mese, ahol irodalmi szövegösszefüggésben újra megtalálja azt.

Feladatunk, hogy élő kapcsolatot teremtsünk a gyermek és az irodalom között. Mivel a vers és a mese közvetítést sokrétű és alapos felkészültséget kíván, fontosnak tartjuk, hogy minél több természetvédelemmel, környezetismerettel kapcsolatos verset, mondókát, mesét ismerjünk, tanuljunk meg.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok mellett a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.”

A multikulturális és az interkulturális nevelés keretén belül a HH, HHH gyermekek önazonosságának, identitásának erősítése saját kultúrájukból való verssel, mesével.

A roma versek, mesék, kézműves tevékenységek segítségével kultúra átadása hagyományápolás.

Az **anyanyelvi nevelés** áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

Célunk: az erkölcsi fejlesztés és a testi jó érzés elérése a gyermeki közösség figyelembevételével. A gyerekekkel való játékos kapcsolat egyik lehetősége, szellemi szükségleteinek kielégítése: beszéd, tanulás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes irodalmi élmény. Az életkori sajátosságoknak megfelelő, igényesen kiválogatott népi és irodalmi művek élményszerű megismertetése, a gyermek saját vers vagy mesealkotása-az önkifejezés egyik módja.

Feladatok:

- A gyermek és az irodalom tudatos és aktív kapcsolatának megteremtése.
- A gyermekirodalmi érdeklődésének felkeltése, kibontakoztatása, fejlesztése.
- Az irodalom szeretetének megalapozása és olvasóvá nevelés folyamatának elindítása. tudjon különbséget tenni a mese és a valóság között.
- A mindennapos mesélés feltételeinek megteremtése
- Az irodalmi anyag mindenkori helyzethez illőigényes összeválogatása.

A verselés-mesélés minden nap alkalmat teremt az egész csoport rövidebb - hosszabb együttlétére, együttes élményére. Elalvás előtti mese minden nap ugyanabban az időben és formában történik. A napközbeni mesélésnek, verselésnek nincsen kötött helye és ideje.

Bárhol, bármikor lehet kezdeményezni, pl: ha reggelre kivirágzott az aranyeső a csoportszobában, reggelre esett a hó, megjelenik az első fecske, gólya, kibújik az első hóvirág, az mind - mind az irodalmi kezdeményezésünk tárgya lehet, a mi feladatunk az azonnali reagálás a megfelelő odaillo verssel, mesével, mondókával.

A kirándulások, séták, téli örömök, tavaszi virág, madár-lesek, ugyanúgy lehetnek meghitt lehetőségei az irodalomkezdeményezésnek

A feladatunk, hogy az adott esetben mindig a legszebbet, a legjobbat tudjuk előhívni az összegyűjtött népi, klasszikus és kortárs irodalmi művekből. Hetente 3 - 4 alkalommal mese és vershallgatást is kezdeményezünk:

- nyugodt légkör biztosításával,
- mesepárnák elhelyezése a szőnyeg körül,
- időnként a hangulat fokozása érdekében még gyertyát is gyújtunk a szőnyeg közepén elhelyezett kisasztalon,
- Az SNI, BTMN gyermekek érzelmi vezéreltségére építve választunk számukra rövid, dallamos, mozgásokkal kísérelhető mondókákat, verseket.
- **A HHH, HH gyerekeknek kialakult fejletlen kommunikáció kompenzálása.**

Az irodalmi élmény közvetítését, az irodalmi anyag kiválasztásakor a vers, mese, mondóka, folytatásos mese arányának az életkorhoz igazodó összehangolását fontos feladatunknak tekintjük.

Gyermekeink kedvelt tevékenysége a **bábozás és a dramatizálás**. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez.

A dramatizáláshoz szükséges eszközöket közösen készítjük el. A mese öltözékek mindig a gyerekek rendelkezésére állnak. Figyelünk arra is, hogy egy –egy kellékből több legyen. Hagyjuk, hogy a gyerekek kedvük szerint beöltözzenek, mesei szereplőket, részleteket játszanak el.

Egy - egy ötlettel segítsünk abban, hogy mesei képzeteiket, játéku kiteljesedjen. Bábozáshoz különböző bábokat /ujj, síkbáb, természetből készült báb / használunk. Gyermekeink évente 2 -3 alkalommal bábelőadáson vesznek részt.

2.3 ÉNEK ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, a zenélés felkeltik gyermekeink zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Az élményt nyújtó közös ének – zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit

Célja:

- igényes zenei ízlésformálás
- az életkornak megfelelő élménynyújtás
- a népi hagyományokhoz kapcsolódó dalok és játékok megismertetése, ezek beépítése a mindennapokba, így biztosítva a folyamatosságot, a tovább lépést
- zenei kreativitás fejlesztése- válogatás a kortárs művészek alkotásaiból
- szabad önkifejezés erősítése

Feladata: a zenei képességek és készségek fejlesztése, a zenei anyanyelv megalapozása, amely megalapozza a gyermeket az általános iskolai tudatos éneklésre, zenehallgatásra. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének - zenei nevelésünk népi gyermekjátékokra, dalokra, mondókákra épül, és szerves részévé válik a néptánc és a népszokások.

Dalainkat és mozgásanyagunkat hozzákapcsoljuk a külső világ tevékeny megismeréséhez, ezen belül az évszakokhoz és az évszakokhoz kapcsolódó népszokásokhoz, néphagyományokhoz, zöld ünnepekhez verseléshez-meséléshez, matematikai tapasztalatszerzéshez; rajzolás, festés, mintázás, kézi munkához; mozgáshoz. Pl.: szüreti multság, farsangolás, húsvéti locsolkodás. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Ének, zene, népi játék, tánc és a mozgás az óvodai mindennapok része. Mondókával, énekkel, zenével, tánccal is lehet játszani. A játék jegyei itt is érvényesek, a megvalósítása kötetlen formát kíván. A hét bármely napján adódik lehetőség, hogy énekeljünk, mondókázzunk, vagy játékidőben körjátékot játszunk

Fontosnak tartjuk, hogy a részvétel önkéntes legyen, s mindenképpen örömmel történjen. Mivel rugalmasan kezeljük napirendünket, lehetővé teszi az ismétléseket és az egyéni fejlesztést. Alkalmuk van a gyermekeknek az önmegvalósulásra, önállóságra, utánzásra, adott a kreativitás lehetősége, működhet a képzelet és a fantázia.

A körjáték és a mozgás, a tánc állandó aktív cselekvést kíván. A gyermekek a már megtanult mozgásokat, gyakorolt dalokat szívesen élik újra. A mozgási képességek elsajátítása utánzással történik, ezért az óvónői minta segíti a gyermeki mozgás fejlődését, tökéletesedését. Az egyenletes, ismétlődő mozgás oldja a gyermek feszültségeit, a dallam pedig érzelmileg megnyugtatja. Ezért nagyon fontosnak tartjuk kialakítását és fejlesztését.

A társas együttmozgás formái a társakkal közös együttműködésre készítetnek.

A tánc a népi játékokkal együtt lehetőséget ad a gyermeki alkotó fantázia szárnyalására. Ehhez elengedhetetlen, hogy az óvónő által átadott mozgás, népdal, játék érzelmileg, lelkileg átélten legyen, vagyis élményt nyújtson.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A feldolgozott népszokásokkal megéreztetjük a gyermekekkel az összetartozás melegségét, a közös vidámság örömét, megismerhetjük a különböző életmódokat, gyakorolhatjuk a viselkedés és illem különböző formáit.

A zenei nevelés sokféle alkalmat ad az **SNI, BTMN, HHH, HH** gyermekek fejlesztésére mozgás, hallási megkülönböztető képesség, téri tájékozódás.

2.4 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka különböző fajtái, a műalkotásokkal való ismerkedés fontos eszközünk a gyermeki személyiség fejlesztésében, melyhez az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Célunk:

- a gyermekek örömteli cselekvése során az esztétikai befogadó és alkotóképesség, fantáziavilág fejlesztése a jó ízlés alakítása.
- Ismerkedés a népi kismesterségek megismertetése.
- a gyermekek tér, szín, forma képzeletének gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése.
- igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítása, esztétikai élmények befogadása.

Feladataink

- Biztosítjuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit.
- Megszokott, eltérő helyen mindig a gyermekek rendelkezésére állnak a különféle anyagok és eszközök.
- Gyermekeink mindig olyan technikával dolgozhatnak, amivel sikerélményhez juthatnak, amivel fel tudják fedezni önmagukat, ami újabb és újabb ábrázoló tevékenységre ösztönöz.
- A tevékenységek megszervezésénél figyelembe vesszük az évszakok változásait, a természet szépségeit, a gyermekek által megérthető világ tárgyait és eseményeit.
- Munkánk során igyekszünk hasznosítani az ünnepek érzelmi hangulatát is.
- Az ötlettől a megvalósításig sok bátorítást, útmutatást, dicséretet adunk a gyermekeknek.
- Igyekszünk elősegíteni, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeiknek az ábrázolásra, kész alkotásaikat őrizték meg, örüljenek neki.
- Óvodánkban mi is gyermekeink valamennyi alkotását értéként kezeljük.
- Előtérbe helyezzük a természetes anyagok, termékek felhasználást. Új megoldásokat keresünk a környezettudatos gondolkodásra, a fenntarthatóságra nevelésre.
- Az **SNI**, és a **HHH**, **HH**, **BTMN** gyermekek érdeklődésének felkeltése, tevékenységre serkentése, funkció örömhöz juttatása a vizuális nevelés változatos eszközeivel, technikáival

2.5 MINDENNAPOS MOZGÁS

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. A természetes hely-, helyzetváltató-, és finommotoros mozgáskészségek, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődése, a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét,

egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás- fejlődésére. Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában az egészséges életvitel formálásában. Felerősíti és kiegészíti a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. Segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A mozgásfejlesztésünk célja: az egészséges testi és lelki fejlődés biztosítása a szellemi fejlesztéssel egységben: a cselekvéskultúra a rendszeres mozgás iránti igény felkeltése. A testgyakorlatok tanítása és alkalmazása a személyiségfejlesztés egyes területei mellett a testi képességek /erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, mozgáskészség, mozgásműveltség, szabálytudat, önállóság, magabiztosság, / a természetes mozgás /járás, futás / tökéletesítése a fizikai tevékenység sikeres végrehajtásának lehetőségeivel.

Fontos, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, egyéniségének legmegfelelőbb tevékenységét

Feladatunk:

- Minél több időt biztosítani a szabadban történő mozgásra: a szabad levegőn való tartózkodás jelentősége.
- Természetes mozgásigény kielégítése /mászókák, roller, kézi szerek/.
- Motoros képességek fejlesztése /koordinációs képességek fejlesztése, finommotorika /.
- Mozgáskészség fejlesztése.
- Téri tájékozódási képesség, térérzékelés fejlesztése, testtérkép fejlesztése.
- Ritmusképesség fejlesztése /tempó és ritmusérzék /
- Verbális fejlesztés, beszédészlelés és beszédértés fejlesztése.
- A harmonikus összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások fejlesztés.
- Szabálytudat, önállóság, magabiztosság, felelősségérzet fejlesztése.

- Az **SNI, HHH, HH, BTMN** gyermekeknél differenciált mozgásszükséglet kielégítése, a mozgásfejlődésben elmaradt gyermekek felzárkóztatása

Nagy óvoda udvarunk, a vár és a körülötte levő természeti övezet, - melyet gyakran látogatunk - a szabad levegőn való tartózkodás sok mozgásra, kirándulásra és a természet megfigyelésére ad lehetőséget. A gyermekek mérhetetlen mozgásigényét testedző játékokkal elégítjük ki. A játékos fejlesztő gyakorlatok egyszerű, a természetben megtalálható, vagy könnyen beszerezhető, szállítható eszközökre épülnek.

A sokféle mozgásra alkalmas eszköz már önmagában is elindítja a gyermek fantáziáját, figyelmüket ébren tartja, különböző játékok kiválasztására készíti őket.

Az eszköztárunk játékos és fejlesztő: szalagok, babzsákok, botok, labdák, karikák, szőnyegek / habszivacs / zsámolyok, padok, létrák, kockák. Ezek nagy része kint is használható és a gyermekek fejlődését szolgálja. Nyáron a mezítlábas ösvény.

A különböző játékszerek, mint a roller, futóbicikli, labda, karika, ugrókötel a kedvelt mozgásos játékszerek közé tartozik. Szaladgáláshoz, futkározáshoz nagyon jó a természet adta fák, bokrok kerülgetése, dombra történő felfutás. Állatok, madarak, rovarok, bogarak hangjának, mozgásának utánzása remek tevékenység.

Minél többet mozognak a gyermekeink a szabadban, annál jobban fejlődik térben és időben való tájékozódásuk, szem-kéz-láb koordinációjuk, egyensúlyérzékük, ügyességük, kitartásuk és gondolkodásuk.

A mozgásfejlesztést igen tágran értelmezzük, a nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig. A mozgás az egész tevékenység fejlődését elősegíti, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek alakulását.

2.6 KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A környezeti, környezet és természetvédelmi nevelésünk az egész nevelőmunkánkat átfogja. A környezeti nevelés a gyermekeknél pozitív attitűdöket formál. Az érzelmi viszonyok meghatározzák az egyén környezetének elemeihez és az egész rendszerhez való viszonyát. A közvetlen és távolabbi környezetünk sok lehetőséget biztosít a külső világ tevékeny megismeréséhez. Érdeklődésük felkeltésével, érzelmeik alakításával bizonyos ismeretekhez is juttatjuk őket. Így megtanulják az „élőlényeket” tisztelni, az ember munkája révén létrehozott értékeket védeni, a kialakított rendet óvni és megbecsülni. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Környezeti nevelésünk célja:

- olyan szokások és szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést.

- a természeti értékek megóvása, fenntartása, a fennmaradásukhoz szükséges feltételek biztosítása,
- a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása, a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt,
- A gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia kialakítása, fenntartása.

Feladatunk a külső és belső világ megismerése tükrében:

- Az óvodában eltöltött minden nap **ÉLMÉNY** legyen a gyermek számára!
- Érezze jól magát a gyermek, önként vállalt tevékenységek közben szerezzen ismereteket.
- A felfedezés örömeinek biztosítása.
- Minden növényt, állatot lehetőségünkhöz mérten a maga természetes környezetében figyeltessük meg.
- Minden lehetőséget kihasználunk a szabadban való tartózkodásra.
- Élményalapú ismeret- és tapasztalatszerzés a kirándulások alkalmával a természetben (pl. Erdők hete program, Sasrét erdei iskola) A természettel való szoros együttlét megtapasztaltatása, olyan ökológiai szemlélet megalapozása, amely lehetővé teszi a természetben „mindenre szükség van” elv elfogadása. Tudatosítjuk, hogy a természetben minden **ÉRTÉK!**
- A **fenntarthatóság** értékrendjének hiteles képviselője, fenntarthatósági szemléletformálás.
- Kirándulásaink során lehetőséget biztosítunk a természet felfedezésére és kincseinek gyűjtésére.
- A természetes anyagokat részesítjük előnybe, nem csak dekoráció, hanem a nevelés minden tevékenységének területén.

Mindennek az alapja, hogy a **gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.**

Környezeti nevelésünk tehát **TEVÉKENYSÉG**, amelyben kiemelt szerepe van a gyermeki **tudatformálásnak:**

- milyen fontos számukra a környezetünk egésze és helyi része,

az ismeretszerzésnek:

- amely elősegíti az élő környezet egészének megértését, tartalmazza az alapvető tényeket, összefüggéseket, problémákat, és az ezzel kapcsolatos megoldásokat. Az ismeretek valódiak és a célzott korosztálynak megfelelően legyenek, tartalmazzák a világgép, a kultúra és az értékrend elemeit. Az ismereteket internetről, ökológiai könyvekből és szakfolyóiratokból gyűjthetjük,

a készségek kialakításának:

- melyek során kialakulnak a környezeti problémák felismerésének, megoldásának fontosságai, készségei, képességei,

az attitűdök kialakításának, formálásának:

- a környezettel való pozitív érzelmi viszony kialakításának, **értékrend és önértékelés** kialakításának, **aktivitásnak:**

- mivel a környezeti nevelést nem lehet elsajátítani elmondás alapján, csak **ÁTÉLÉSSSEL!**

A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a **gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.**

Irodalmi és énekanyaggal gazdagítjuk, ezáltal a gyermekek érzelmi kötődését alapozzuk meg a környezet és természetvédelem területén. A természet "**Hulladéka**" nekünk kincsek, gyűjtjük és feldolgozzuk azokat, mintát adunk az újrahasznosítás lehetőségeire.

A feldolgozásnál szem előtt tartjuk, hogy az egymásra épülő tevékenység játék lehetőség is legyen. A heti tevékenységek során az adott témát többször, változatos módon dolgozzuk fel. Kezdeményezünk olyan vidám, játékos tevékenységeket is, amelyekben alkalmazhatjuk az elemi tudományos megismerési módszereket, pl.: megfigyeljük, hogyan növekednek az általuk ültetett növények, kézi nagyítóval megvizsgáljuk a talajt, és a benne élő apró állatkákat.

Kísérleteket folytatunk pl: a levegő tisztaságának vizsgálatára: tiszta - kormos hó felolvasztása, átszűrése.

Zöld óvoda kritérium rendszerének való megfelelés, megvalósítása **átszövi óvodai életünket.** A tevékenységek **differenciált** szervezeti formáinak megteremtése, **az SNI-s, BTMN** **gyerekeknél, a sérülés-specifikus szempontok, életkor és egyéni fejlettségi-szint sajátosságait** figyelembe véve.

Óvoda és család együttműködése a környezetvédelemben

A környezeti nevelés a gyermekek születésekor veszi kezdetét a családban. Az a szülő, aki közvetlen környezete élővilágát, tárgyait, tisztaságát, szépségét fontosnak tartja, óhatatlanul is átadja gyermekeinek a természet szeretetét. A programunk megvalósítása érdekében nagyon fontosnak tartjuk a szülői házzal való jó kapcsolat kialakítását, a családok szemléletének befolyását.

Nevelési célunk a családokkal való együttműködés, a **családok segítése, erősítése.** Az óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, ezáltal az együttnevelés, az együttműködés érdekében a folyamatos párbeszéd feltételrendszere biztosított.

- Friss levegőn való tartózkodás, kirándulások,
- dohányzás, zajártalom,
- a természet szépségeinek a megmutatása, felfedeztetése,
- hulladékkezelés, víz – energiatakarékoskodás,
- a környezet tisztaságának megőrzése,
- szelektív hulladékgyűjtés.

A természet változását követve vehet részt a gyermek a legkülönbözőbb tevékenységekben, olyan mértékig, amennyit az érdeklődése megkíván.

A matematikai tartalmú tapasztalatszerzés a gyermekek megismerési vágyára épülve valósul meg. A tevékenységek végzése a folyamatos cselekedtetés számtalan lehetőséget biztosít arra, hogy természetes környezetben szerezhessenek a gyermekek matematikai tapasztalatokat. Óvodánkban a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tapasztalatszerzés több formáját valósítjuk meg:

- utánzásos, minta modellkövető
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások.

Az óvodáskorú gyermekekben erős a vágy megismerni azt a világot, amely őt körül veszi. Minden érdekli, ami és mozog. Mindent megfigyeli, tapogat, kóstol, hasonlít stb. A természet erre bőven ad lehetőséget, csak nyitott szemmel kell járni, hogy felfedezzük közösen az élményeket, majd beszélgetünk, vitatkozunk a hallottakról, látottakról.

A gyerek a külvilággal szemben nyitott, melyet a kíváncsiság, tudásvágy biztosít. Egy - egy séta, kirándulás vagy az évszakok számtalan matematikai tapasztalatszerzés elvégzésére adnak lehetőséget a tapasztalatszerzésre.

Környezeti nevelésünk főbb témakörei:

- A gyermekek környezetbarát szokásrendjének kialakítása, erősítése.
- A gyermekek **ÉN** – képének fejlesztése - a gyermekek belső környezete.
- Tapasztalatok a vízről, a víz szerepéről, védelméről.
- Tapasztalatok a talajról: a Föld fogalma a talajvédelem.
- Tapasztalatok a levegőről – a levegő jelentősége, védelme.
- Az élővilág védelme – növényvédelem, állatvédelem.
- Komposztálás, újrahasznosítás.
- Ismerkedés a gyógy- és fűszernövényekkel.

Az óvoda és lakóhely külső természeti környezete:

- Épített környezetünk
- Környezetünk közlekedése
- A hulladékok
- A barkácsolás
- Vásárlói szokások

Az időjárással kapcsolatos népi megfigyelések, népi hagyományok ápolása.

Környezetvédelmi világnapok:

- Takarítási világnap (szeptember 20.)
- Autómenten világnap (szeptember 22.)

- Állatok világnapja (október 4.)
- Energia takarékosági világnap (március 6.)
- A víz világnapja (március 22.)
- A Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 20.)
- Dohányzásmentes világnap (május 31.)
- Környezetvédelmi világnap (június.5.)

Környezetvédelmi napok:

- A méhek világnapja (május 10.)

Környezetvédelmi akciók szervezése:

- Tisztítsuk meg az óvoda udvarát!
- Ültessünk fákat, virágokat!
- Mentsük meg kertünk madarait!

2.7 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A munka fontos helyet foglal el az óvodáskorú gyermek nevelésében. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt napi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

Játékos jellegű, gyakran nem választható szét a játék és a munkatevékenység. Benne az erőfeszítés és eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára.

Több gyermek összehangolt munkája az egymásra figyelmet, egymás segítségét, mások munkájának megbecsülését, a közösségi - és felelősségérzést erősíti bennük. A visszajelzés motiváló erő, ösztönző és megerősítő tényező.

Célunk: a gyermek egész személyiségének alakítása, fejlesztése az óvodai élet során a megszerzett és megkedvelt munka, illetve munka jellegű játékos tevékenységeken keresztül. Alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése.

Feladataink:

- Minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk arra, önkéntesen, önállóan kedve és képessége szerint elvégezze az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységeket, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítjuk, a munkatevékenységekhez szükséges munkaeszközöket.
- Megszokott és eltérő helyen mindig rendelkezésére áll a szükséges munkaeszköz.
- A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosítunk a munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.

- Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek és teljes önállósággal végezzék azokat.
- Elősegítjük, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermeküknek munkatevékenységre.
- A munka eredményét mindannyian becsüljük, és értéként kezeljük.
- A **SNI, BTMN gyermekeket** egyéni állapotuknak megfelelő munkajellegű tevékenységek elvégzésére szoktatjuk, az önállóságuk, önfegyelmük, feladattudatuk kialakítása érdekében.
- **HHH és HH gyermekeknél** hiányosságok kompenzálása
- **Munkára nevelés**

A gyermeki munka, folyamatos, reális a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés rendszeres és folyamatos tevékenység legyen, amit beleépítünk a mindennapokba. Ilyen az önkiszolgálás, amit már az óvodáskor kezdetétől alkalmazunk. A gyermekeknek magukkal kapcsolatban minden teendőt, testápolást, öltözködést, étkezést, környezetük rendbetartását az óvodába lépéstől próbálják meg önállóan elvégezni. Tanuljanak meg önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Munkavégzés során tanuljanak meg alkalmazkodni egymáshoz. Tiszteljék és becsüljék meg egymás munkáját. A balesetvédelmi és higiéniai szabályokat tartsák be.

Éljék meg az "*én csináltam, mi csináltuk*" sikerélményt.

Feladatunk, hogy megtanítsuk a gyermekeinket arra, hogy tiszteljék a munkát végző embert. Pozitív viszony és attitűd alakuljon ki a munkához. A munkafolyamatok évszakokhoz kötődnek, elsősorban a tevékenységen keresztül történő tapasztalatgyűjtést és munkára nevelést szolgálják. Fontosnak tartjuk az óvodában az élősarok kialakítását és a kerti munkát.

A konyhakert létesítése több funkciót tölt be a gyermekek nevelésében.

A fűszerkert gondozásakor, tapasztalhatják azokat a folyamatokat a növények fejlődésében, melyeket megfigyelhetnek. Láthatják, hogy gondoskodásuk eredményeként hogyan fejlődnek a növények. A legnagyobb élmény számunka az lesz, amikor saját munkájuk gyümölcsét közösen fogyasztják el. / zöldbogyó, retek, paprika, paradicsom stb. / A tevékenységek közben megtanulhatják védeni, óvni a növényeket.

Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyermekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

2.8 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A játék és a tanulás teljes mértékben elválaszthatatlan, összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermekek tevékenységi vágya ösztönzi tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és eközben újabb és újabb felfedezéseket tesznek, azaz tanul a kisgyerek.

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere Játékon belül a motoros, a szociális és verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán, vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A legfőbb célkitűzésünk a gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak a bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg. Egyszerre egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk **azt jobban, alaposabban**, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk.

A gyermek a világot komplex módon érzékeli és észleli, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. A komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Az óvodapedagógus feladata, hogy az egyéni adottságok figyelembevételével tervezze meg a tevékenységeket mellyel hozzájárul a gyermekek fejlesztéséhez.

A tanulás lehetséges formái:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás

Feladataink a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése /érezékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás /.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálunk a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés és kutatás, a kivitelezés örömet.

- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket biztosítunk.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése, mely biztosítja az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését.
- Olyan tapasztalatok megszerzéséhez nyújtunk segítséget, amelyben a gyermekek saját teljesítőkéességüket is megismerhetik.
- Egyéni, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakozását.
- HH, HHH gyerekek esetében az utánzásos minta és modell követéses tanulás elsajátítása, mivel két eltérő mintát kell befogadniuk.
- Az **SNI, BTMN gyermekeinknek** biztosítjuk, hogy a sérülés-specifikumának és az egyéni képességeiknek megfelelően részt vegyenek a megismerési folyamatokban.

A tanulás tervezése:

Az óvodai nevelés tervezését a csoportnapló nevelési és tevékenységi terve tartalmazza. A nevelési terv fél évre, míg a tevékenységi tervek 2 hétre készülnek. A csoport életéről a feljegyzéseket, havonta a csoportnaplóban az E-kréta felületén dokumentáljuk. (A gyermekek fejlődésének nyomon követését, fejlesztését, egyéni fejlesztési terveket a gyerekek)

3 AZ ÓVODA SPECIÁLIS TEVÉKENYSÉGEI, TEHETSÉGGONDOZÓ MŰHELYEK

3.1 Ügyes kezek kézműves foglalkozás

Cél: a nagycsoportos korú gyermekek kreativitásának fejlesztése, önkifejezés megvalósulása, a népi kismesterségek megismerése, élménynyújtás, az alkotás örömeinek átélése, szocializáció, finommotorika fejlesztése, esztétikai nevelés.

Feladat: olyan technikák megismertetése a gyerekekkel, amelyekkel a mindennapi életben nem találkozunk. Lehetőségek biztosítása (eszközök, hely) a gyakorlásra.

3.2. Daloló Manó –énekes, táncos foglalkozás

Cél: örömszerzés az együttjátszással, dalolással.

Feladata:

- a gyermek éljen élhessen a zene ölelésében
- zenei népzenei kincseink megszerettetésére való törekvés
- népnyelvi kifejezések értelmezése,
- jó hangulatú körjátékok tanítása, zenei készségek képességek fejlesztése.

3.3 Só - terápia – egészség megőrzés

Cél: a gyermekeink egészségének hatékony védelme, prevenció, légúti betegségek megelőzése, gyógyítása. A szinterápia gyógyító hatásának kihasználása.

Feladata:

- a só-szoba ütemterv szerinti használata
- változatos játékos tevékenységek szervezése
- egészségre ártalmas anyagok kiszűrése, kiiktatása

4 HAGYOMÁNYOK

Gyermekközösséggel kapcsolatos hagyományok:

- A gyermekek születés és névnapjáról csoportonkénti megemlékezés
- Takarítási világnap – szeptember 22.
- Állatok világnapja: október 4.
- Dohányzás elleni világnap október 1.
- Tök jó nap! november
- Mikulásvárás: december 6.
- Adventi családi délután
- Farsangi mókák – csoportonként – február
- Március 15. Közös megemlékezés az iskolásokkal. Istvánffy Miklós Ált. Isk.
- Víz világnapja – március 22. Tanulmányi kirándulás a Sziget Víz kft vízmű telepéhez, Almás-patakhoz. Víz tisztaságának vizsgálata / nagycsoportosok /
- Föld világnapja – április 22.
- Anyák napja minden csoportban.
- Madarak és fák napja – május 18. Kirándulások szervezése.
- Környezetvédelmi világnap – június 5
- Nemzeti Összetartozás Napja – június 4
- Gyermek és családi nap

5 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Alapvető feltétel a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig, magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

Óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtást a családhoz igazítja.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvodát nevelési és szociális funkciója kapcsolja össze a családdal, a bölcsődével, az iskolákkal az egészségügyi intézményekkel, a pedagógiai szakszolgálatokkal, család és gyermekjóléti központ és szolgálattal, a közművelődési intézményekkel és a fenntartóval.

A nevelőmunka eredményessége érdekében a kapcsolattartás, a folyamatos együttműködés minden pedagógus munkájának szerves része.

5.1 Óvoda- Család együttműködése

Célja: Az óvoda-szülő együttműködése a gyermek optimális fejlesztése érdekében. A tevékenységek beépülnek az óvodánk mindennapjaiba.

Az óvodában Szülői Közösség működik. A szülők képviselőjével az tagintézmény igazgató tart kapcsolatot.

A szülők és óvodapedagógusok közötti *nevelési feladatok összehangolásának formái:*

- mindennapos találkozás
- családlátogatások,
- nyílt napok, játszódélutánok,
- nyilvános ünnepek,
- fogadóórák,
- szülői értekezletek,
- kifüggesztett információk,
- óvodai rendezvények
- alapítványi rendezvények.

Az együttműködés tartalma:

Közvetlen információszerzés, segítségnyújtás, kölcsönös alkalmazkodás, előítélet mentesség, hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élőkre kiemelt figyelem fordítás.

5.2 Kapcsolattartás nevelési-, oktatási-, és szakszolgáltató intézményekkel

Bölcsödével való kapcsolat – az óvoda és a bölcsőde egy épületben található, ezért a kapcsolatunk is tartalmasabb.

Az intézményegység vezetők kölcsönösen részt vesznek az összevont szülői értekezleteken.

Az új gyermekek fogadása az óvodánkban / bölcsődéből jövő/ bölcsődei gondozónővel történik / bölcsődéből az óvodába való átmenet megkönnyítése/.

A térség óvodáival való kapcsolat (Tagintézményekkel és a vidéki óvodákkal)

- Intézmények közötti munkaközösség működtetése
- Városi tagintézményekkel, közös kézműves kiállítás, egészségnap, sportnap

Weiner Leó Zene és Művészeti Iskola

- Játékos hangversenyen való részvétel
- a zeneovi beépítése az óvodai tevékenységekbe
- Zenei fejlődésük figyelemmel kísérése.

Iskolákkal való kapcsolat

Célja: Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet érdekében az óvoda és az iskola nevelő munkájának összehangolása, az intézmények együttműködése, a folyamatos kapcsolattartás.

Az óvodai integrációs program szerint az óvoda iskola átmenet team működtetése az iskolával együtt ütemterv szerint.

- A nevelő - oktató munka érdekében el kell érni, hogy minden gyermek az iskolakezdést megelőző évben felvételt nyerjen. Ezáltal megtörténhet a fejlődésben elmaradottak felzárkóztatása, valamint esetenként mérséklődhetnek a családok kulturális elmaradottságából adódó indulási hátrányok.
- Minden év október 30-ig - a munkaterv részeként az óvoda és az általános iskolák között együttműködési terv készül.

Együttműködési terv tartalma:

- Az intézmények pedagógiai programjának kölcsönös megismerése.
- Kölcsönös látogatások, tapasztalatcserek évente több alkalommal /pedagógusok, gyerekek /
- Közös munkaközösségi foglalkozás egy - egy nevelési témában
- Sajátos nevelési területen közös tevékenységek szervezése a gyermekeknek /környezeti, - esztétikai nevelés /
- Tanítói tájékoztató leendő első osztályosok gyermekek szüleinek

Istvánffy Miklós Általános iskolával:

- Közös gyermeknap
- Március 15. Közös ünneplése
- Az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében az első héten az óvónők részt vesznek az iskolai életben
- Óralátogatás (november)
- Mikulás- az iskolások egy rövid műsort adnak elő
- Iskolanyitogató (tavasz)
- DIFER – mérések áttekintése

Tinódi Lantos Sebestyén általános iskolával:

- Március 15. Közös ünneplése
- Az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében az első héten az óvónők részt vesznek az iskolai életben.
- Óralátogatás (november)
- Iskolanyitogató (tavasz)
- DIFER – mérések áttekintése

Pedagógiai szakszolgálatok, melyek segítséget nyújtanak a gyermekek nevelési, fejlesztési gondjainak feltárásához, megoldásához, az óvodában nem korrigálható hátrányok kiegyenlítéséhez.

Gyógypedagógiai - tanácsadás, korai fejlesztés, gondozás az óvodai nevelés keretein belül.

Szakértői és rehabilitációs tevékenység keretében kerül sor javaslatételre a fogyatékos gyermek különleges gondozásban történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatokra /szűrés és vizsgálat, feltételek/.

Nevelés tanácsadás: a biclisszkesési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek problémáinak feltárása. A tankötelezettség teljesítéséhez szükséges fejlettség vizsgálata. Tehetséggondozás egyéni érdeklődés elmélyítése a külön szolgáltatásokkal.

5.3 Kapcsolattartás a közművelődési intézményekkel

A közművelődési intézmények rendezvényei a gyermekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva, érdeklődésüket figyelembe véve épülnek be az óvodai élet folyamatába, vagy azokat szüleikkel látogatják.

Egy kölcsönösen nyitott, harmonikus kapcsolat kiépítésére törekszünk, amely tartalmában egy gyermek esztétikai élményeire építve formálja kulturált magatartásukat, fejleszti érdeklődésüket, kíváncsiságukat és tevékenységi vágyukat.

- múzeum, képtár látogatása
- kiállítások megtekintése
- kiállítás rendezése a Vigadóban a gyermekek munkáiból: minden év karácsonyán rajz-, májusban kézműves munkák kiállítása
- Színházlátogatás
- az óvodás korosztály és a szülők számára meghirdetett programok terjesztésében tájékoztató szerepet vállalunk

A tevékenységeket alapítványi támogatással valósítjuk meg.

5.4 Az egészségügyi intézmények és az óvoda kapcsolata

A gyermekek egészségének védelme érdekében folyamatos a kapcsolattartás.

A kapcsolattartás tartalma:

- Évente szűrővizsgálat / védőnő / látás, hallás, testméret, vérnyomás
- Tisztasági vizsgálat - havonta, vagy kéthavonta, vagy igény szerint /védőnő /
- A szülőkkel való kapcsolat felvilágosítás fejlesztése a gyermekorvos, illetve a védőnők segítségével

5.5 Kapcsolattartás a fenntartóval, és a Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézményekkel
Az óvoda és a **fenntartóval** való kapcsolatának a jellemzője a rendszeres, szoros és egyetértő kapcsolatra való törekvés.

A kapcsolattartás tartalma:

- Évente az óvoda költségvetése
- SZMSZ jóváhagyása

- Pedagógiai programok jóváhagyása
- Házi rend jóváhagyása

A pedagógiai - szakmai szolgáltatásokat az alábbi céllal veheti igénybe az óvoda:

- a szükséges szakmai ismeretek beszerzése, folyamatos szakmai továbbképzések
- szükséges tájékoztatás, új információk, adatok megszerzése - a nevelő munka eredményességének mérése, értékelése /felkérésre /

Szociális és Gyermekjóléti Intézményekkel a Gyermekjóléti Központ és Szolgálat

A kapcsolattartás tartalma:

- Jelzőrendszeri értekezlet
- Problémás esetek megbeszélése
- Egymás programjain való részvétel.
- A szociális segítő munkatárssal rendszeres esetmegbeszélés.

Roma Nemzetiségi Önkormányzattal:

- helyi roma hagyományok felkutatása
- gyerekek beóvodázásának segítése

Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külföldi magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

14. A PEDAGÓGIAI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS INTÉZKEDÉSEK

Pedagógiai programunkat évenként felülvizsgáltuk, majd az új törvényi változásoknak, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram módosításának megfelelően dolgoztuk át, egészítettük ki.

A pedagógiai program érvényességi ideje

A Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyháti intézmény 2025.01.–napjától szervezi meg nevelő munkáját a pedagógiai program alapján, ezzel egyidejűleg a 2024.12.13-tól hatályos Pedagógiai Program érvényét veszti.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje visszavonásig – szól.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását az intézmény évente felülvizsgálja.

A pedagógiai program módosítása:

A program a bevezetését követően, ha az ismételt átszervezések, törvényi változások, szakmai újítások miatt szükségessé válik.

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

15. tagóvoda igazgató
16. a nevelőtestület bármely tagja;
17. a nevelők szakmai munkaközösségei;
18. az intézmény fenntartója.

A program nyilvánosságra hozatalának módja:

A pedagógiai programunk nyilvános, az iránta érdeklődőknek biztosított a betekintés lehetősége.

A program megtekinthető:

19. A Szigetvár Óvodái, Bölcsődéi és Konyhái székhelyének titkárságán, tagintézményekben, telephelyeken.
- Interneten, az óvoda honlapján: www.szigetvariovodak.hu